

Regionalpolitisk redegørelse 2002

Regeringens redegørelse til Folketinget
April 2002

Indenrigs- og
Sundhedsministeriet

Regionalpolitisk redegørelse

2002

Regeringens redegørelse til Folketinget

April 2002

Regionalpolitisk redegørelse 2002

Udgiver: Indenrigs- og Sundhedsministeriet
2. økonomiske kontor
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K

Tryk: Schultz Grafisk

Oplag: 1500

Trykt udgave: ISBN nr. 87-90227-56-5

Elektronisk udgave: ISBN nr. 87-90227-58-1

Publikationen er tilgængelig på <http://www.im.dk>

Publikationen kan fås ved henvendelse til:

Indenrigs- og Sundhedsministeriet
2. økonomiske kontor
Slotsholmsgade 10-12
1216 København K
Tlf. 33 92 36 57
Fax. 33 92 36 46
E-mail: im@im.dk

1. Indledning

Det er regeringens hensigt årligt at fremlægge en regionalpolitisk redegørelse.

Lige som den tidligere regering ønsker regeringen således at realisere Folketingets vedtagelse V38 den 25. februar 1999 om, at regeringen årligt skal redegøre for, hvordan gennemførte lovgivningsmæssige og administrative tiltag påvirker den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling i de danske regioner samt hvilke tiltag, der vil kunne medvirke til at rette op på en eventuel skæv udvikling.

Regeringen har også noteret sig Folketingets vedtagelse V78 den 6. april 2001, hvor Folketinget bl.a. opfordrer den tidligere regering til - at fremlægge forslag, der kan gavne en social og økologisk bæredygtig udvikling af de udsatte områder, - at redegøre for væsentlige regionalpolitiske konsekvenser ved forelæggelse af lovforslag, - at orientere om resultaterne af den regionalpolitiske overvågning i de årlige regionalpolitiske redegørelser samt - at forholde sig positivt og konstruktivt til forslag til udviklingstiltag fra de udsatte områder.

I den regionalpolitiske redegørelse fremlægges regeringens regionalpolitiske målsætninger, der gøres status for den regionale udvikling i Danmark, og de regionale konsekvenser af lovgivningsmæssige og administrative tiltag gennemført i 2001 gennemgås. Endvidere beskrives i redegørelsen nye tiltag fra regeringen, der vil kunne medvirke til at sikre gode regionale udviklingsvilkår samt de regionale konsekvenser af finanslov 2002.

2. Regeringens politik for regional udvikling

Regeringen har beskrevet sine overordnede målsætninger for regionalpolitikken i regeringsgrundlaget.

Det er regeringens mål, at den danske befolkning skal sikres gode og ligelige levevilkår, uanset hvor i landet man bor. Regeringen ønsker,

at alle områder af landet bliver attraktive områder for udvikling og bosætning, således at der kan oppebæres en geografisk spredning af befolkningen og den økonomiske aktivitet. Endelig vil regeringen tilstræbe, at den regionale udvikling på lang sigt fører til mindre ulighed i service, beskæftigelse og økonomiske vilkår i regionerne.

En bedre regional balance skal bl.a. sikres ved at målrette indsatsen mod de udkantsområder, som har oplevet en økonomisk, beskæftigelsesmæssig og befolkningsmæssig tilbagegang. For at de udsatte områder kan blive konkurrencedygtige skal de lokale styrkepositioner udnyttes bredt. Kodeordet er hjælp til selvhjælp i stedet for passiv hjælp.

Den regionalpolitiske indsats skal sættes ind på mange områder. Derfor er det nødvendigt, at alle ministre påtager sig et regionalpolitisk ansvar. Vigtige politikområder i forhold til regionalpolitikken er både beskæftigelse, erhverv, kultur, uddannelse og infrastruktur.

Som det vil fremgå af denne redegørelse, vil regeringen fremlægge en række forslag, der mere eller mindre direkte har til hensigt at forbedre den regionale balance. På en række områder gælder det endvidere, at indsatsen har stor positiv betydning for den regionale udvikling - uden at have et direkte regionalt sigte. Det gælder f.eks. tiltag, der sikrer en stabil økonomisk fremgang for hele landet samt økonomisk omfordeling gennem skatter og overførsler.

Det hænder, at tiltag har afledte negative konsekvenser for visse regioner. Regeringen har derfor indskrevet i regeringsgrundlaget, at den vil vurdere nødvendigheden af at iværksætte afbødende initiativer i forbindelse med tiltag, som har betydelige negative regionalpolitiske konsekvenser.

Det kan være svært at styre et politikområde, som er så bredt som det regionalpolitiske - dels fordi regionalpolitikken vedrører mange sektorområder, dels fordi regionalpolitiske hensyn ofte skal afvejes overfor en række andre hensyn, f.eks. omkostningsmæssige hensyn og faglige hensyn. For at sikre varetagelsen af de regionalpolitiske hen-

syn vil indenrigs- og sundhedsministeren derfor overvåge den generelle regionale udvikling. Endvidere har ministeren fået til opgave at sikre, at der sker en regional konsekvensvurdering af alle relevante initiativer, således at påvirkningen af udviklingen i en region i større grad vurderes i en sammenhæng.

For at kunne løse denne opgave har Indenrigs- og Sundhedsministeriet i februar 2002 udsendt en vejledning om vurdering af regionale konsekvenser ved gennemførelse af lovgivningsmæssige og administrative tiltag. Vejledningen beskrives nærmere i kapitel 4.

3. Den regionale udvikling i Danmark

Den regionale udvikling i de danske regioner er beskrevet i detaljer i redegørelsens bilag 1. Endvidere har Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF) med støtte fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet gennemført en analyse af udviklingen i indkomst og beskæftigelse i de danske regioner. Analysen, der er refereret i bilag 2, er en opfølgning på den undersøgelse, som blev omtalt i Regionalpolitisk redegørelse 2001.

Historien om de danske regioners udvikling er på mange måder en succeshistorie. I løbet af de sidste 30 år er der sket en markant indsnævring i de regionale forskelle i indkomster. Og set i forhold til andre europæiske lande er der i Danmark en begrænset forskel mellem Hovedstadsområdet og resten af landet, når det gælder økonomisk formåen målt i BNP.

Alligevel har vi fortsat brug for en regionalpolitisk indsats i Danmark. Først og fremmest er der i dag stadig store regionale forskelle imellem de enkelte regioner. Indkomsten i udkantsområderne, herunder Bornholm, Lolland-Falster, og den sydlige del af Fyns Amt ligger mærkbart under landsgennemsnittet. Det skyldes bl.a. en højere arbejdsløshed, at en relativt stor gruppe af personer står helt udenfor arbejdsstyrken, og at der er relativt mange ældre. Samtidig har disse områder ofte et ugunstigt forhold mellem skat og service.

Hertil kommer, at de seneste års regionale udvikling peger i en gal retning. Fra 1998 er der sket en ændring i udviklingen, således at de regionale indkomstforskelle i de sidste år er blevet lidt større. Endvidere har der i de seneste år været en tendens til koncentration af befolkningen i Århus-Vejle-området og i Hovedstadsområdet, mens der har været en befolkningstilbagegang i visse udkantsområder. AKF forklarer bl.a. dette med, at befolkningen følger beskæftigelsen.

På beskæftigelsesområdet er de regionale forskelle også blevet større. Erhvervsfrekvensen, der for landet som helhed har været faldende siden 1993, er faldet langt kraftigere på Bornholm, Fyn og i Storstrøm/Vestsjælland. Ledigheden har for alle regioner siden 1993 været faldende, men Bornholm har oplevet et mere beskedent fald end de øvrige regioner.

Endelig skyldes en del af indsnævringen i indkomster ikke udkantsområdernes succes, men at der ved omfordeling gennem indkomster og skatter automatisk sker en overførsel fra de rige regioner til de mindre rige regioner.

AKF's undersøgelse analyserer hvilke faktorer, der har haft betydning for indkomstudviklingen i forskellige regioner. De finder, at de væsentligste forklarende faktorer er regionernes eksport til udlandet samt deres evne til at øge salgspriserne på deres produkter. Analysen viser, at der i perioden 1992-99 synes at være en sammenhæng mellem de enkelte regioners uddannelsesniveau og deres muligheder for at øge eksporten eller øge priserne.

AKF viser, at der er store regionale forskelle i befolkningens uddannelsesniveau. Ikke overraskende er uddannelsesniveaut højest omkring universitetsbyerne København, Odense, Århus og Ålborg. Der har endvidere været en tendens til, at de højtuddannede over de sidste 20 år i stigende grad vælger at bosætte sig i de store byer, hvilket naturligt nok kan have tiltrukket vidensintensive virksomheder.

Uddannelsernes placering kan have en betydning for udbuddet af arbejdskraft i regionerne og dermed også for regionernes indkomstudvikling. Sammenhængen er dog ikke entydig og AKF kan ikke i dag påvise nogen sammenhæng mellem universiteternes placering og en regions udvikling i de særligt videnstunge og højteknologiske erhverv. Efter regeringens opfattelse understreger dette behovet for et øget samarbejde mellem forskningsmiljøerne og erhvervslivet.

I forbindelse med udarbejdelsen af redegørelsen er der blevet set nærmere på organiseringen af regionalpolitikken i England, Sverige, Finland og Norge. Beskrivelserne fremgår af bilag 5.

Til trods for økonomiske og befolkningsmæssige forskelle mellem landsdelene har Danmark gode geografiske rammebetingelser i forhold til regionalpolitiske tiltag. I Norge f.eks. giver landets geografi og befolkningsmæssige spredning anderledes regionale udfordringer.

Generelt er der i landene omkring Danmark stigende fokus på regionalpolitik. De regionalpolitiske målsætninger er blevet ændret og med ændrede målsætninger er der også sket organisatoriske forandringer i forhold til implementeringen. Fællesnævneren er, at man ser regionalpolitik som et sammenhængende politikområde, hvor der er stigende behov for koordination mellem de forskellige sektorpolitikker. Ligeledes er der i politikformuleringen en erkendelse af, at regionalpolitik må tilpasses de forskellige forudsætninger, som er i de enkelte regioner. I forhold til Danmark er den statslige styring i vore nabolande forholdsvis vidtgående.

4. Regionale konsekvenser af lovgivningsmæssige og administrative tiltag

4.1. Vejledning om vurdering af regionale konsekvenser

Indenrigs- og Sundhedsministeriet udsendte i februar 2002 en vejledning om vurdering af regionale konsekvenser ved gennemførelse af lovgivningsmæssige og administrative tiltag. Vejledningen skal sikre,

at hensynet til den regionale udvikling indgår som en del af beslutningsgrundlaget for love og administrative tiltag, herunder tiltag der vedrører placering eller nedlæggelse af statslige arbejdspladser.

Med vejledningen opfylder regeringen en af målsætningerne i regeringsgrundlaget, hvor det fremgår, at regeringen vil konsekvensvurdere alle initiativer af regionalpolitisk betydning.

Regeringen realiserer med vejledningen endvidere to vedtagelser i Folketinget fra foråret 2001. Som afslutning på en forespørgselsdebat (F 57 og F 58) den 6. april 2001 vedtog Folketinget således at opfordre den daværende regering til at redegøre for væsentlige regionalpolitiske konsekvenser ved forelæggelse af lovforslag og orientere om resultaterne af den regionalpolitiske overvågning i de årlige regionalpolitiske redegørelser.

Endvidere blev det som afslutning på en forespørgselsdebat (F 40) den 23. marts 2001 enstemmigt vedtaget bl.a. at pålægge den daværende regering ved beslutninger om placering af nye og nedlæggelse af eksisterende statslige arbejdspladser og institutioner at prioritere hensynet til en ligelig regional udvikling i Danmark højt og således tage hensyn til de egne af landet, hvor den økonomiske udvikling ligger under gennemsnittet.

Vejledningen opstiller retningslinier for, hvornår og hvordan ministerierne bør gennemføre regional konsekvensvurdering. Bl.a. præsenteres en anbefalet procedure for gennemførelse af regional konsekvensvurdering. Der gives endvidere retningslinier for vurderingens indhold, regionsinddeling, indikatorer og data, analysemetoder mv.

Indikatorer for den regionale udvikling kan være indkomst, beskæftigelse, produktion og bosætning. Endvidere er det regeringens opfattelse, at tilgængeligheden af service, kultur og uddannelse er vigtige parametre for den regionale udvikling. En høj tilgængelighed kræver både en god infrastruktur og en ligelig regional fordeling af institutioner. Indenrigs- og Sundhedsministeriet arbejder i øjeblikket sammen

med Forskningscenter for Skov- og Landskab og Danmarks Statistik med henblik på at udvikle værktøjer til at lave tilgængelighedsanalyser. For at illustrere analysemulighederne er der i bilag 3 en analyse af tilgængeligheden til statsamter.

Det er de enkelte ministre, der er ansvarlige for at udarbejde konsekvensvurderingerne. Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan dog bistå med rådgivning. Ifølge vejledningens retningslinier skal alle konsekvensvurderingerne sendes til Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Dette vil være et vigtigt instrument i ministeriets overvågning af den regionale udvikling. I bilag 4 findes en mere udførlig gennemgang af vejledningen.

4.2. Regionale konsekvenser af tiltag gennemført i 2001

I en rundspørge i december 2001/januar 2002 hos ministerierne er spurgt til mulige regionale konsekvenser af tiltag gennemført i 2001. Ministerierne er således blevet anmodet om at vurdere, om der blandt de administrative og lovgivningsmæssige tiltag, som er blevet gennemført indenfor det pågældende ministeriums ressort, er tiltag som kan få væsentlige konsekvenser for regionale forhold som beskæftigelse, ledighed, produktion, indkomster, infrastruktur eller tilgængelighed af uddannelse, kultur og andre servicetilbud. Det følgende bygger på ministeriernes bidrag. En nærmere gennemgang findes i redegørelsens bilag 6. Der vil naturligvis først og fremmest være tale om tiltag gennemført af den tidligere regering.

5 lovgivningsmæssige og 13 administrative tiltag er vurderet at kunne få (væsentlige) regionale konsekvenser i relation til regionale forhold som f.eks. beskæftigelse, indkomster, infrastruktur og tilgængelighed af uddannelse og kulturtilbud. De lovmæssige tiltag vedrører bl.a. forhøjelse af pulje til kommuner, der som følge af den regionaløkonomiske udvikling er vanskeligt stillede, lov om billedkunst og regionale faglige kulturråd, grundtakstfinansiering på det sociale område samt lempelse af dobbeltbeskatning af danske søfolk. De administrative

tiltag omfatter bl.a. etablering af lokale kontaktpunkter for iværksættere, regionale eksportvækstgrupper, formidlingsenheder inden for beskæftigelsesområdet, ændring af Told og Skats interne struktur og etablering af regionale erhvervsakademier. Generelt vurderes alle 18 tiltag at have positive regionale effekter.

5. Nye og aktuelle initiativer

I det følgende beskrives nogle af de nye tiltag som regeringen planlægger at sætte i værk, som kan medvirke til mere lige vilkår i de danske regioner. Endvidere beskrives, hvorledes tidligere besluttede tiltag vil blive videreført fremover.

Finanslov 2002 indeholder en række strukturelle ændringer af den statslige administration, herunder nedlæggelse af en række råd, nævn og institutioner. Endvidere foretages en række generelle nedskæringer, bl.a. bortfalder en række puljeordninger. Der vil i det følgende også blive vurderet væsentlige regionale konsekvenser som følge af finansloven.

5.1. Overordnet strategi for den økonomiske udvikling

Hvis levilkårene i de enkelte regioner skal styrkes er det nødvendigt, at der er en sund økonomisk udvikling i landet som helhed.

Det danske velfærdssamfund vil i de kommende år i stigende grad komme under pres. Dels fordi der på flere områder er behov for velfærdsforbedringer, dels fordi andelen af ældre vil stige markant i årene efter 2010. Hvis velfærden skal sikres kræver det derfor en øget vækst i samfundet, og at alle, der kan arbejde, kommer i arbejde. Det skal bl.a. sikres ved at give erhvervslivet gode vilkår og ved en styrkelse af integrationen af indvandrere.

En sikring af velfærdssamfundet kræver endvidere, at vi tør foretage de nødvendige prioriteringer af de offentlige udgifter, således at der sikres et overskud på de offentlige finanser, og således at den offentli-

ge gæld kan nedbringes. Regeringen har fremlagt sine samfundsøkonomiske målsætninger frem til 2010 i *Økonomisk Redegørelse* fra januar 2002. Som bekendt indføres der et skattestop. Endvidere skal den offentlige gæld være halveret frem mod år 2010, og der skal i perioden 2001-2010 være en vækst i offentlig beskæftigelse på knap 40.000 personer og i privat beskæftigelse på ca. 50.000 personer. Størstedelen af de ekstra offentlige ansatte forventes at blive ansat uden for hovedstadsområdet.

5.2. Finansloven for 2002

Finansloven for 2002 er efter regeringens opfattelse et første skridt til sikring af den prioritering af de offentlige udgifter, som skal muliggøre en holdbar udvikling af velfærden til gavn for alle regioner i landet. Finansloven indeholder en række omprioriteringer i forhold til det finanslovsforslag, som blev fremlagt af den tidligere regering. Samlet set vurderes disse omprioriteringer at have en klar positiv regional effekt. Merudgifter på sygehusene og flere penge til ældreplejen samt indtægtsbegrænsninger, herunder skattestop og mindske af virksomhedernes omkostninger, må således på forhånd vurderes at være forholdsvis jævnt fordelt på landets regioner. Derimod bærer Hovedstadsområdet en forholdsvis stor andel af de besparelser, der gennemføres på finansloven vedrørende bl.a. råd og nævn og centraladministrationen. F.eks. vil den største del af reduktionen af statsligt ansatte foregå i Hovedstadsregionen. Alt i alt forventes finansloven at bidrage til en større lighed mellem de danske regioner.

5.3. Den regionale erhvervs politik

Erhvervsministeriet - nu Økonomi- og Erhvervsministeriet - har de seneste år arbejdet tæt sammen med de 8 amter og 173 kommuner i Jylland og på Fyn om at skabe endnu bedre rammer for erhvervsudviklingen i det vestlige Danmark. Erhvervsredogørelse Jylland-Fyn fra efteråret 2000 blev i foråret 2001 fulgt op af et fælles strategioplæg indeholdende en beskrivelse af godt 25 konkrete projekter. Flere af projekterne sigter på at videreudvikle regionale styrkepositioner i Jyl-

land og på Fyn ved at styrke samspillet mellem erhvervslivet og regionale videns- og uddannelsesinstitutioner, mens andre projekter har et bredt jysk-fynsk sigte. Det gælder bl.a. Jysk-fynsk IT-satsning. Der er i forbindelse med udmøntningen af UMTS-midlerne afsat i alt 175 mio. kr. i statslig medfinansiering til dette projekt i perioden 2002-2005. I øjeblikket arbejder over 20 projektgrupper på at udvikle nye jysk-fynske projekter.

På opfordring af amterne og kommunerne i området er der endvidere indledt et bredt erhvervssamarbejde i Vestsjælland-Storstrøm. Det første skridt i samarbejdet blev taget med en konference i efteråret 2001, hvor Erhvervsministeriet, amterne og kommunerne præsenterede en fælles erhvervsreddegørelse for Vestsjælland-Storstrøm. Det forventes, at de første konkrete projektforslag kan være færdigudviklet omkring medio 2002.

Erhvervsudviklingen på Bornholm har regeringens særlige bevågenhed. Regeringen har besluttet at videreføre den tværministerielle arbejdsgruppe, som arbejder med udvikling og prioritering af projektnitiativer til fremme af erhvervsudviklingen på Bornholm. Arbejdsgruppen ledes af Erhvervs- og Boligstyrelsen. Regeringen har endvidere tilsluttet sig indholdet i den foregående regerings regeringserklæring vedrørende Bornholm af 27. september 2001.

Regeringen har stillet forslag om, at det nuværende midlertidige loft over den primærkommunale grundskyldspromille på produktionsjord på 12 promille gøres permanent. Forslaget vil gavne jordbrugserhvervene i de kommuner, der har en grundskyldspromille på over 12. Den største koncentration af berørte kommuner findes i Vestsjællands, Storstrøms, og Bornholms amter.

Regeringen har i januar 2002 præsenteret sin konkurrenceevnepakke, der indeholder forslag, der mindsker virksomhedernes omkostninger, letter det administrative besvær, forbedrer iværksætternes vilkår og skaber fornyelse og produktivitet. Som en del af konkurrenceevnepakken afsættes på finanslov 2002 20 mio. kr. årligt i perioden 2002-

2005 til regional erhvervsudvikling. Endvidere er afsat 15 mio. kr. årligt i 2002-2005 til at fremme vækst og fornyelse i turismeerhvervet. De konkrete initiativer til at løfte denne opgave vil blive udmøntet i en turismepolitisk handlingsplan, der ventes offentliggjort inden udgangen af april måned.

Som et led i prioriteringerne i finanslov 2002, afvikles varslingspuljen, der har været anvendt, når der er sket afskedigelser af større omfang i udsatte områder, der afsættes ikke midler til centerkontrakter for turisme og det er ikke længere muligt at yde støtte til lokale energiprojekter.

5.4. Beskæftigelse

I Danmark er beskæftigelsesområdet regionalt organiseret. Den statslige beskæftigelsesindsats for forsikrede ledige er fordelt på 14 arbejdsmarkedsregioner og til hver er der knyttet et regionalt arbejdsmarkedsråd. Endvidere er der et landsarbejdsråd, som rådgiver ministeren og fastsætter rammerne for den regionale indsats. Beskæftigelsesindsatsen for kontanthjælpsmodtagere er kommunalt forankret.

Regeringen analyserer lige nu organiseringen af landsarbejdsrådet og de regionale arbejdsmarkedsråd med henblik på en eventuel sammenlægning med henholdsvis Det Sociale Råd og koordinationsudvalgene.

5.5. Uddannelse

I 1999 blev indledt en strukturreform på uddannelsesområdet, hvis overordnede sigte var at skabe stærke, bæredygtige og attraktive regionale uddannelsesmiljøer i tæt samspil med de regionale private og offentlige aftagere og i samarbejde med forskningsinstitutioner om formidling af ny viden.

I 2000 vedtog Folketinget lov om Centre for Videregående Uddannelse (CVU) således, at videregående, ikke-universitære uddannelsesin-

stitutioner kunne vælge at gå sammen i større og bredere faglige miljøer samtidig med, at de enkelte fysiske uddannelsessteder bevares. I 2001 er der sket en udmøntning af loven, idet langt den overvejende del af de videregående, ikke-universitære uddannelsesinstitutioner nu indgår i Centre for Videregående Uddannelse (CVU). Det institutionelle grundlag er dermed skabt for i 2002 at sætte fokus på realiseringen af en styrket regional forankring på det mellemlange videregående uddannelsesområde.

På erhvervsskoleområdet trådte Undervisningsministeriets udbudsplacering af de samlede tekniske erhvervsuddannelser i kraft i 2001. Ved placeringen lægges bl.a. vægt på uddannelsernes relevans for den regionale udvikling. I forlængelse heraf fremlagde Undervisningsministeriet og Erhvervsministeriet i 2001 en redegørelse om regionale erhvervsakademier som grundlag for videreudvikling af erhvervsskolerens regionale opgaver. Erhvervsakademierne er et regionalt samarbejde mellem erhvervsskoler og omfatter udbud af korte videregående uddannelser inden for det tekniske, merkantile og informationsteknologiske område. Der er i dag etableret 15 regionale erhvervsakademisamarbejder, der omfatter ca. 100 ud af 115 erhvervsskoler.

Regeringens ressortomlægning af AMU-centrene til Undervisningsministeriet, så AMU- og erhvervsskoleområdet i dag hører under samme ministerium, giver mulighed for en bedre samlet regional koordination med henblik på at skabe en øget gennemsækelighed og effektivitet i det erhvervsrettede uddannelsessystem, en optimal udnyttelse af kapaciteten og et tættere regionalt samspil mellem uddannelsesinstitutioner, borgere, virksomheder og arbejdsmarked.

5.6. Universiteter og forskning

Universiteterne har i løbet af 2001 åbnet for optag på en række nye studieretninger. Det gælder i særligt omfang for Syddansk Universitet, der bl.a. har institutioner i Odense, Esbjerg, Kolding og Sønderborg. De nye uddannelser vil betyde et større og bredere uddannelsesstilbud i de berørte regioner.

Enkelte forskningsinstitutioner i udkantsregioner eller regioner med en indkomst under landsgennemsnittet, vil som følge af finanslovsprioriteringerne skulle reduceres eller lukkes, bl.a. i SydThy og Farsø kommuner. Regeringen vil være særligt opmærksom på at afbøde mulige negative virkninger i enkeltregioner som følge af finansloven.

5.7. Transportinfrastruktur

Den tidligere regering indgik i 2001 en politisk aftale om investeringer på trafikområdet frem til 2010. Efter aftalen skal der gennemføres en række store investeringer på vejområdet. De store investeringer på vejområdet omfatter følgende statsvejanlæg: I *Hovedstadsområdet*: Udbygning af Motorring 3 og udbygning af Køge Bugt Motorvejen, i *Vestsjælland* og på *Lolland og Falster*: Motorvejsprojektet Holbæk - Vig og Motorvejsprojektet Ønslev - Saksøbing, på *Fyn*: Motorvejsprojektet Odense - Svendborg, og i *Jylland*: Motortrafikvejsprojektet Herning N - Brande og Herning Ø. - Snejbjerg, Nors omfartsvej, E20's indføring i Esbjerg. Som tillæg til aftalen blev det endvidere i januar 2002 besluttet, at strækningen Herning-Brande anlægges som motorvej i stedet for motortrafikvej.

Til grund for aftalen ligger bl.a., at det er vigtigt med en rimelig geografisk balance i de statslige trafikinvesteringer regionerne imellem. Således er det en hensigt med aftalen om trafikinvesteringer at afhjælpe væsentlige trængsels- og kapacitetsproblemer i Hovedstadsområdet og at fortsætte udbygningen af de overordnede vejforbindelser i landets øvrige dele. Reduktion af trængslen på det overordnede vejnet medfører desuden, at bilister og gods- og varetransporter i højere grad fravælger alternative og mindre trafiksikre veje gennem lokalområder. Disse udsættes derved i mindre grad for støj, luftforurening og trængsel som følge af uvedkommende gennemkørende trafik.

Trafikministeriet og Søfartsstyrelsen har udarbejdet en redegørelse for strategiske valg for de danske havnes udvikling. Projektets sigte er udvikling og effektivisering af den danske havnesektor og dermed transportløsninger med et søtransportled. Dette kræver et samarbejde mellem alle led i transportkæden. Samarbejdets vision er, at det skal

være forretningsorienteret og værdiskabende gennem udbud af konkurrencedygtige transport- og logistikløsninger. Et sådant udbud indebærer en styrkelse af rammebetingelserne for det lokale erhvervsliv.

Regeringen har truffet principbeslutning om, at BornholmsTrafikken skal omdannes til aktieselskab, og at BornholmsTrafikkens nuværende offentlige servicetrafik udbydes. Regeringens principbeslutning indebærer, at en del af gevinsten ved et udbud skal tilfalde Bornholm til gavn for det bornholmske erhvervsliv og bornholmerne i form af billigere godstransport og f.eks. lavere takster uden for højsæsonen.

Som led finanslovsprioriteringerne nedlægges puljen til styrkelse af den kollektive trafik i tyndt befolkede områder.

5.8. Kultur

I forbindelse med regeringens sanering af råd og nævn er det besluttet at nedlægge DR's og TV2's landsdækkende og regionale programråd. De regionale programråd har til formål at følge den regionale programvirksomhed, og nedlæggelsen vil ske snarest muligt. Det er kulturministerens hensigt, at det som et led i den kommende medieaftale skal være en public service forpligtelse for DR og TV2 både på landsplan og regionalt at etablere en dialog med befolkningen og med relevante aktører om programvirksomheden.

5.9. Skatteområdet

Skatteministeriet forhandler med de svenske myndigheder om tiltag, der skal håndtere de skattemæssige konsekvenser af en øget pendling i Øresundsregionen på tværs af landegrænser. Tiltaget vedrører specielt lønmodtagere med bopæl i det ene land i Øresundsregionen og arbejde i det andet. Udgangspunktet er, at den kommune, som har udgifterne i relation til de enkelte borgere, skal have del i indtægterne. Endvidere skal der skabes et system, som er nemt at håndtere for såvel borgere som virksomheder. Tiltaget skal således skabe en øget integration i regionen.

5.10. Poliți og retsvæsen

Domstolenes Strukturkommission afgav i 2001 betænkning om ændret retskredsinddeling. Strukturkommissionen har overvejet byretternes muligheder for at opfylde de krav, der vil blive stillet i fremtiden, herunder hvilke ændringer der i givet fald vil være nødvendige og hensigtsmæssige. Kommissionen konkluderer, at det ikke er muligt at opfylde kravene til fremtidens byretter med udgangspunkt i den nuværende byretsstruktur. Kommissionen har derfor foreslået en model med større byretter, der selvstændigt kan opfylde de opstillede krav. Det har været vigtigt for kommissionen, at fremtidens byretter ikke bliver større end nødvendigt, og at de fordele, der på en række punkter er forbundet med den nuværende byretsstruktur, herunder at man kan løse en række opgaver meget tæt på brugerne, så vidt muligt fastholdes også i fremtidens byretsstruktur.

Politikommissionen afgav i februar 2002 betænkning om en ændret politikredsinddeling. Det er kommissionens opfattelse, at en stor del af de nuværende politikredse i lyset af kriminalitetsudviklingen og de krav, der i dag stilles til politiet, rent personalemæssigt er for små til fortsat at kunne give befolkningen en god og tidssvarende betjening. Reformen vedrører hovedsageligt ledelsesmæssige og administrative ændringer og berører ikke politiets afstand og kontakt til befolkningen. Tværtimod skaber den forudsætninger for, at politiet i videre omfang end i dag kan være til stede i lokalområdet og tæt på borgerne.

Politisk stillingtagen til forslagene i de to betænkninger afventer foreløbig afslutningen af høringen over Politikommissionens betænkning om politikredsinddelingen. Høringssfristen er i september 2002.

5.11. Planlægning m.v.

Miljøministeren skal sidst på året afgive en landsplanredegørelse til Folketinget. Landsplanredegørelsen indeholder regeringens landsplanspolitik og er et udtryk for, hvordan Danmark i fremtiden skal indrette sig fysisk og funktionelt. Temaet for den kommende redegø-

relse er "Et Danmark i balance". I redegørelsen skal det - ud fra en planlægningsvinkel - diskuteres, hvorledes regeringen kan opnå de regionale målsætninger om sikring af gode og ligelige levevilkår, uanset hvor i landet man bor.

Landsplanredegørelsen bliver til i et samspil mellem miljøministeren, borgere, interesseorganisationer og andre myndigheder. Der er derfor i januar 2002 udarbejdet et debatoplæg med henblik på at få kommentarer til de emner, der er valgt til Landsplanredegørelsen. Efter sommerferien fremlægges et forslag til Landsplanredegørelse, således at der kan føres en offentlig debat før den endelige redegørelse afgives.

Regeringen ønsker at give kommunerne større frihedsgrader i planlægningen. Der er derfor stillet forslag i Folketinget om en ændring af planlovens landzoneregler. Forslaget indebærer, at landzonekompetencen overføres fra amtsrådene og Hovedstadens Udvalgte til kommunalbestyrelserne og gør reglerne om brug og udvidelse af bygninger i det åbne land mere fleksible. For at undgå nabokonflikter indføres der nye regler om nabohøring, før der gives landzonetilladelse.

Der bliver bl.a. bedre muligheder for at udnytte overflødiggjorte landbrugsbygninger i det åbne land. Ejere af landbrugsejendomme får bedre mulighed for at opføre eller indrette en yderligere bolig på en landbrugsejendom, når det sker som led i et generationsskifte eller til en medhjælperbolig.

Ændringerne af landzonebestemmelserne vil fremme udviklingsmulighederne i landdistrikterne, så det i højere grad bliver muligt at indrette boliger og mindre butikker i overflødiggjorte landbrugsbygninger. Ændringerne vil også give håndværksvirksomheder og andre mindre virksomheder i det åbne land bedre mulighed for at udvikle sig, når deres gamle bygninger bliver for små.

5.12. Statslige arbejdspladser

Statslige arbejdspladser kan have indflydelse på et regionalt fagligt miljø og har en direkte betydning for beskæftigelsesniveauet i regionen. Endvidere har statslige institutioner betydning for tilgængeligheden af statslige tjenester, såfremt, der er tale om en institution, der producerer en serviceydelse.

Økonomi- og erhvervsministeren afgiver i maj 2002 en redegørelse til Folketinget angående mulighederne for udflytning af eksisterende statslige institutioner og arbejdspladser fra Hovedstadsområdet til den øvrige del af landet. Analysearbejdet varetages af en tværministeriel arbejdsgruppe med repræsentanter fra Økonomi- og Erhvervsministeriet, Indenrigs- og Sundhedsministeriet, Finansministeriet og Miljøministeriet.

Analysen afdækker fordele og omkostninger vedrørende organisatoriske, borgerbetjeningsmæssige, økonomiske, lokalemæssige og medarbejdermæssige forhold. I analysen redegøres der ligeledes for de statslige arbejdspladseres nuværende placering og de regionale vækstbetingelser.

5.13. Kommuner og amtskommuner

Regeringen ønsker at kommuner og amtskommuner sikres tilstrækkeligt ensartede vilkår i tilvejebringelsen og finansieringen af service til borgerne, således at alle kommuner bliver attraktive at bosætte sig i. Endvidere skal tilskuds- og udligningssystemet understøtte en hensigtsmæssig adfærd og en effektiv opgavevaretagelse.

Allerede under den tidligere regering blev der iværksat et arbejde med en vurdering af det generelle tilskuds- og udligningssystem i regi af Finansieringsudvalget. Regeringen ønsker, at arbejdet fortsættes, men at der sigtes mod en egentlig reform af systemet, og at positive og negative incitamenter fra systemet bliver vurderet og indgår i overvejelserne om fornyelse.

Udvalgets opgave vil blandt andet bestå i at belyse tilskuds- og udligningssystemets virkning i forhold til forskellige dimensioner af udsatte områder og i at fremkomme med forslag og anbefalinger om de nødvendige ændringer af systemet med henblik på, at systemet lever op til sit formål. I forbindelse hermed skal udvalget blandt andet være opmærksom på de særlige forhold for kommuner med ugunstig geografisk struktur.

Tilskuds- og udligningssystemet suppleres af særtilskud til vanskeligt stillede kommuner. Puljen til sådanne kommuner uden for hovedstadsområdet blev i forbindelse med aftalerne for kommunernes økonomi for 2002 forhøjet med 60 mio. kr. - til godt 265 mio. kr. Den afsatte forhøjelse dækker også 2003.

Folketinget har nu vedtaget indenrigs- og sundhedsministerens forslag til lov om sammenlægning af de bornholmske kommuner. Der vil hermed ske en sammenlægning af de nuværende fem kommuner og amtskommunen til én ny kommune – Bornholms Regionskommune. Kommunesammenlægningen vurderes at have positiv betydning for kvaliteten af den kommunale service til gavn for befolkning og erhvervsliv på Bornholm. Sammenlægningen indebærer også bedre muligheder for koordinering af indsatsen for udvikling af erhverv og bosætning på Bornholm. Kommunesammenlægningen kan således være med til at give regionen en ny start.

Regeringen vil tilstræbe, at kommuner og amtskommuner får størst mulige frihedsgrader til at forandre, udvikle og nytænke løsninger på de problemer, som de står overfor, og som ofte er af forskellig karakter regionerne imellem. Indenrigs- og sundhedsministeren har - ved det såkaldte frihedsbrev - i januar 2002 skrevet til kommunerne og amtskommunerne for at få viden om de forhindringer, der opleves i forhold til den kommunale opgaveløsning. Ligeledes har regeringen oprettet en regelforenklingsenhed i Finansministeriet, der skal rydde ud i gamle love og regler. Regeringen er indstillet på at indrette lovgivningen og andre initiativer således, at der kan skabes den nødvendige udvikling.

5.14. Danske EU-programmer i programperioden 2000-2006

Det danske mål 2-program for perioden 2000-2006 blev godkendt af EU-kommissionen ultimo 2000. Programmet har til formål at bidrage til at styrke betingelserne for en udvikling og omstilling, der sikrer velstand, beskæftigelse, ligestilling samt et bæredygtigt miljø i områder med strukturproblemer. Mål 2-programmet omfatter i alt 51 kommuner med tilsammen knap 550.000 indbyggere i amterne Bornholm, Fyn, Nordjylland, Ringkøbing, Storstrøm, Viborg og Århus samt 27 småøer. Erhvervs- og Boligstyrelsen og Beskæftigelsesministeriet har ansvaret for implementeringen og den løbende administration af programmet. De samlede investeringer under programmet ventes at andrage ca. 600 mio. euro i programperioden, hvoraf EU-kommissionen bidrager med 189 mio. euro under Regionalfonden og Socialfonden. Ultimo 2000 var der disponeret over godt 1/3 af Regionalfondsmidlerne for hele perioden 2000-2006. Der er bevilget støtte til omkring 500 projekter, der tilsammen ventes at skabe ca. 1.600 nye arbejdspladser.

Danmark deltager i otte programmer under EU-fællesskabsinitiativet INTERREG III, der vedrører grænseoverskridende samarbejde, bl.a. med Sverige og Tyskland. Programmerne, der ventes at blive operationelle fra foråret 2002, løber til udgangen af 2006.

Programmet for EU-fællesskabsinitiativet URBAN II blev godkendt af Kommissionen ultimo 2001. I Danmark er et område i Århus Vest, Gellerup-Hasle-Herredsvang, udpeget til at modtage EU-støtten. Hovedmålsætningen i programmet er at få skabt et blivende bæredygtigt og velfungerende byområde både i en økonomisk og en social kulturel forstand. De samlede URBAN II-programomkostninger ventes at blive på ca. 12 mio. euro, hvoraf EU bidrager med godt 5 mio. euro. Erhvervs- og Boligstyrelsen har ansvaret for implementeringen og den løbende administration af URBAN II og for dele af INTERREG III.

EU-Kommissionen godkendte i 2000 Fødevareministeriets landdistriktsprogram. Hovedparten af foranstaltningerne blev iværksat i

2000, mens de sidste er iværksat i 2001. Programmets samlede offentlige budget for 2000-2006 er ca. 6,5 mia. kr., hvoraf EU finansierer ca. 2,5 mia. kr.

Det danske LEADER+ program blev godkendt af EU-Kommissionen i august 2001 og programmet blev sat i kraft i november 2001. Programmet, der skal fremme en bæredygtig udvikling i landdistrikter ved lokalt baserede pilotprojekter, har et samlet offentligt budget for 2000-2006 på ca. 250 mill. kr., hvoraf EU finansierer ca. 125 mill. kr.

Det danske FIUF sektorprogram blev efter godkendelse af EU-Kommissionen iværksat primo 2001. Programmet skal støtte udvikling og strukturtilpasning inden for fiskerisektoren. Programmets samlede offentlige budget for 2000-2006 er ca. 7,5 mia. kr., hvoraf EU kan medfinansiere ca. 1,5 mia. kr. Finanslov 2002 indebærer en statslig bevillingsforøgelse på 40 mio. kr., som sammen med et tilsvarende bidrag fra EU skal bruges til en ophugningsordning.

5. Konklusion og overvejelser

Regeringens regionalpolitiske strategi er to-sporet: for det første skal samfundet indrettes således, at der er de bedste rammebetingelser for en lokal foretagsomhed. Den offentlige infrastruktur i bred forstand indgår heri. Det er en udvikling, som vil komme alle regioner til gode. Lempelsen af planloven, regelforenklingsarbejdet og initiativer som følge af frihedsbrevet til kommuner og amtskommuner skal være med til at sikre dette. Ligeledes skal regeringens konkurrenceevnepakke gøre livet lettere for virksomheder i alle regioner, således at virkelysten og initiativet stimuleres.

For det andet er det nødvendigt, at der ydes en særlig indsats over for de udsatte regioner. De udsatte regioner får en direkte økonomisk hjælp gennem tilskuds- og udligningssystemet og ved den omfordeling, der sker via skatter og overførsler. Målsætningen er dog, at disse regioner styrkes på en sådan måde, at de fremover i højere grad selv kan skabe en økonomisk vækst. Attraktive levevilkår, en veluddannet

arbejdskraft og en høj beskæftigelse er både midler og mål i den forbindelse.

Regeringen vil i de næste år være særlig opmærksom på at modgå de tendenser til større ulighed mellem regionerne, som visse andre europæiske lande oplever i disse år. Finansloven for 2002 vil efter regeringens vurdering virke i den retning. Behovet for at modgå en tendens til større ulighed er også relevant i Danmark, hvor en tendens til større lighed med de seneste års tal for indkomsterne og arbejdsmarkedsrådernes aktuelle forventninger synes at være brudt. Regeringen finder det derfor vigtigt at overvåge den regionale udvikling. Et instrument hertil vil være de vurderinger af regionale konsekvenser af større beslutninger, som der med den omtalte vejledning er taget initiativ til. Endvidere vil regeringen løbende søge at udvikle instrumenter til analyse af regionernes udvikling. Indenrigs- og Sundhedsministeriet vil igangsætte en analyse, der bredt skal vurdere de enkelte regioners konkurrenceevne. Konkurrenceevnen skal bl.a. dække over, hvor attraktive regionerne er at bo i, f.eks. med hensyn til serviceniveau, tilgængelighed og vækst i beskæftigelse. Endvidere skal den dække over regionernes evne til at skabe økonomisk vækst og evnen til at tiltrække nye borgere.

Regeringen vil arbejde for, at der sker en løbende formidling af såvel konsekvensvurderinger som analyser af den regionale udvikling. Det vil ske gennem de årlige redegørelser, ved afholdelse af konferencer og via den løbende offentlige debat.

Bilag til Regionalpolitisk redegørelse

1. Udviklingen i de danske regioner.....	23
1.1. Afgrænsning af regioner mv.....	23
1.2. Befolkning.....	28
1.3. Indkomst.....	35
1.4. Beskæftigelse og ledighed.....	40
1.5. Udviklingen i pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner.	47
1.6. Service og uddannelse.....	53
1.7. Transportvaneundersøgelsen 2000.....	60
2. AKF's undersøgelse af regional udvikling af indkomst, flytninger og uddannelse.....	64
2.1 Primærindkomster og disponible indkomster i udsatte kommuner og regioner.....	64
2.2 Dekomponering af den regionale udvikling af primærindkomster.	70
2.3 Universiteters påvirkning af den regionale udvikling.	73
2.4 Flytninger inden for og mellem pendlingsoplande.....	76
3. Analyser af tilgængelighed.....	80
4. Vejledning om regionale konsekvensvurderinger.....	86
5. Regionalpolitik i andre lande.....	94
5.1 England.....	94
5.2 Sverige.....	96
5.3 Finland.....	97
5.4 Norge.....	99
5.5 Sammenfatning.....	100
6. Vurdering af regionaløkonomiske konsekvenser af lovgivningsmæssige og administrative tiltag.....	102
6.1. Oversigt over tiltag med regional effekt.....	102
6.2. Beskrivelse af tiltag og regionale effekter.....	104

1. Udviklingen i de danske regioner

1.1. Afgrænsning af regioner mv.

I den talmæssige belysning af den regionale udvikling er anvendt flere forskellige statistiske inddelinger: kommuner, amter og såkaldte pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner¹.

En regionsinddeling efter kommuner eller amter kan betegnes administrative regioner, idet der med henholdsvis kommunerne og amtskommunerne er en administrativ struktur, der følger regionsinddelingen.

Regioner defineret som amter er ikke nødvendigvis homogene områder med hensyn til geografiske forhold, erhverv mv. Der kan således inden for et amt være store geografiske og erhvervsmæssige forskelle. Den administrative regionsinddeling kan også skære områder igennem, som ellers er geografisk eller erhvervsmæssigt sammenhængende. Således opfattes Hovedstadsregionen² i mange tilfælde som en sammenhængende region.

En inddeling i amter er derfor kun anvendt i relativt lille omfang, og mest til at illustrere udviklingsforløb over tid. Amterne er i visse til-

¹ Regionsopdelingen i arbejdsmarkedsregioner bygger på et arbejdsnotat om pendlingen i Danmark udarbejdet af det tidligere Miljø- og Energiministerium i 1994

² Hovedstadsregionen omfatter Københavns og Frederiksberg kommuner samt Københavns, Frederiksborg og Roskilde amter. Det Indre hovedstadsområde består af Københavns og Frederiksberg kommuner samt Københavns amt.

fælde samlet i større regioner som f.eks. Hovedstadsregionen for bedre at kunne illustrere talmaterialet.

Inddelingen i kommuner er relativt detaljeret, men analyser vist i danmarkskort giver et godt billede af både forholdene for den enkelte kommune, men også hvorledes kommuner i samme område har fælles træk, f.eks. hvordan de bornholmske kommuners forhold og udvikling er meget ensartede. I en del kort er der derfor anvendt kommuneinddelingen.

Endvidere er der i nogle kort anvendt en såkaldt funktionel inddeling i geografiske arbejdsmarkeder. Ved en funktionel regionsinddeling forstås en geografisk afgrænsning bestemt ud fra en vis funktionel interaktion (f.eks. arbejds-, erhvervs- eller boligmæssigt).

De pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner, som anvendes i nærværende analyser, er defineret som områder, inden for hvilke mindst halvdelen af de beskæftigede indbyggere arbejder inden for området. Regionerne er kendetegnet ved en vis arbejdsmarkeds- og geografisk samhørighed. Herved kommer bl.a. Hovedstadsregionen som arbejdsmarkedsregion til at udgøre én samlet region. Pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner er valgt især til at illustrere forhold hvor pendling gør det fordelagtigt at kigge på større regioner f.eks. i analyser af beskæftigelsen og flytteanalyser.

Inddelingen i hhv. amter og pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner er vist i kort 1.1. og 1.2.

Periode

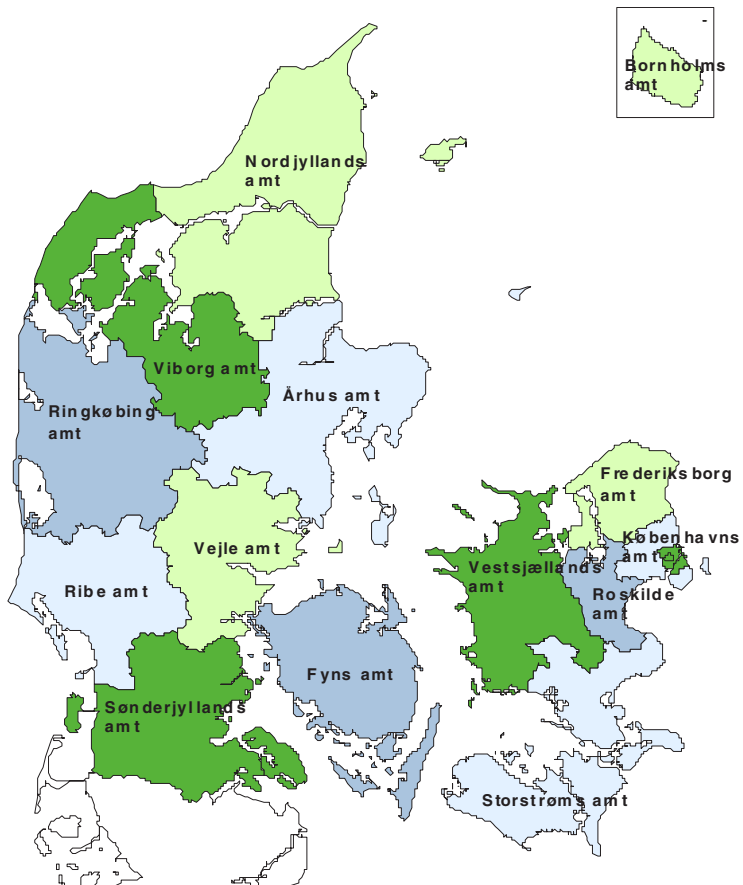
Periodeafgrænsningen vil variere fra opgørelse til opgørelse afhængigt af formålet med de statistiske opgørelser og tilgængeligheden af tal for forskellige regionale størrelser. I enkelte analyser er der således set på den langsigtede udvikling siden 1970, mens andre analyser vedrører perioden fra først i 1980'erne og frem. Endelig er der i visse sammenhænge særligt set på udviklingen inden for den seneste konjunkturpe-

riode fra omkring 1993 og frem. Perioderne går generelt frem til det år, som repræsenterer det seneste kendte tal.

Intervalinddelingen i kortene

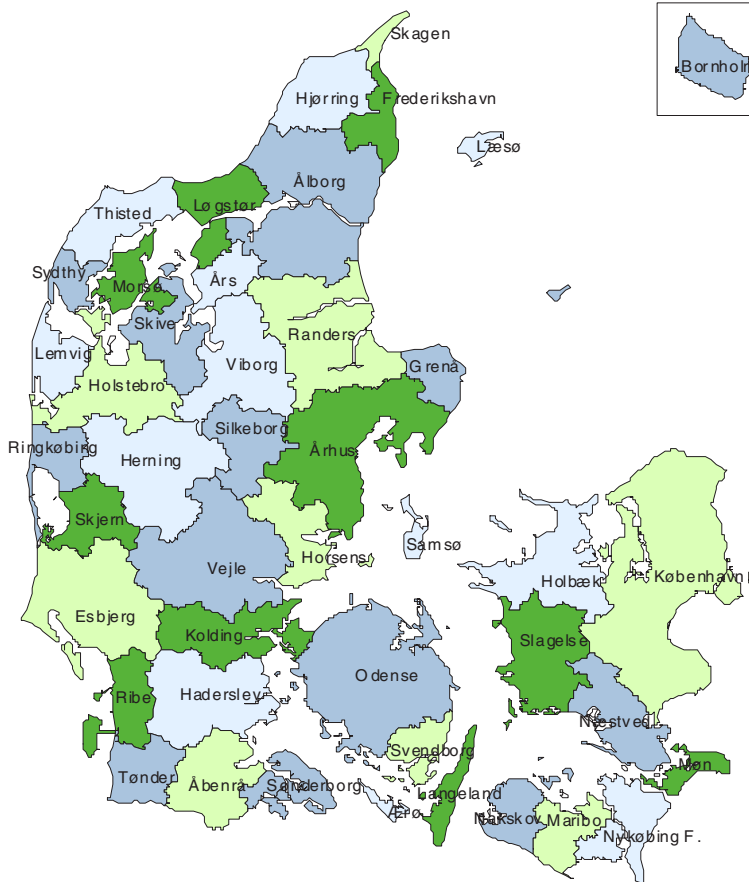
Intervalgrænserne i kortene er som udgangspunkt baseret på 10 pct., 50 pct. og 90 pct. fraktiler, hvilket er begrundet i ønsket om at gøre kommunernes intervalplacering sammenlignelig fra kort til kort. Det bagvedliggende talmateriale er med andre ord delt op således, at de 10 pct. af observationerne, som indeholder de laveste værdier i materialet udgør ét interval, de næste 40 pct. (dvs. mellem 10 pct. og 50 pct. fraktilen) det næste interval, de følgende 40 pct. det tredje interval (mellem 50 pct. og 90 pct. fraktilen), og endelig er observationerne med de 10 pct. højeste værdier indeholdt i de sidste interval. Hvis observationerne eksempelvis gælder beskæftigelsesvæksten i de enkelte kommuner, og der f.eks. er tale om, at en kommune med hensyn til beskæftigelsesvæksten ligger i intervallet mellem 50 pct. og 90 pct. fraktilen, betyder det, at beskæftigelsen i denne kommune er vokset mere end i de 50 pct. af kommunerne, som havde den laveste vækst, men mindre end de 10 pct., som havde den højeste. De steder, hvor værdierne også kan være negative, indgår 0 også som intervalgrænse, dvs. at henholdsvis negative og positive værdier er indeholdt i hver sine intervaller.

Kort 1.1. Den geografiske fordeling af amterne

Bemærkning: Farverne er alene anvendt for at adskille regionerne.

Kort 1.2. Den geografiske fordeling af pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner

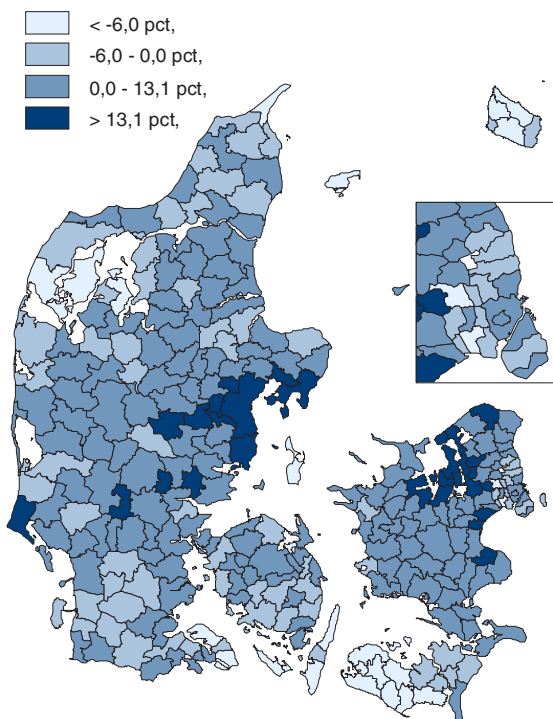

Bemærkning: Farverne er alene anvendt for at adskille regionerne. Regionsopdelingen i arbejdsmarkeder bygger på et arbejdsnotat om pendlingen i Danmark udarbejdet af det tidligere Miljø- og Energiministerium i 1994. De pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregionerne er som udgangspunkt navngivet efter regionens største by.

1.2. Befolkning

Væksten i befolkningstallet i de seneste 20 år har især fundet sted omkring Århus samt i randområdet af Hovedstadsregionen, jf. kort 1.3.. Fald i befolkningstallet har fundet sted omkring den vestlige del af Limfjorden, på Bornholm, Lolland-Falster og andre mellemstore øer.

Kort 1.3. Vækst i befolkningstallet i pct. fordelt på kommuner, 1981 – 2001

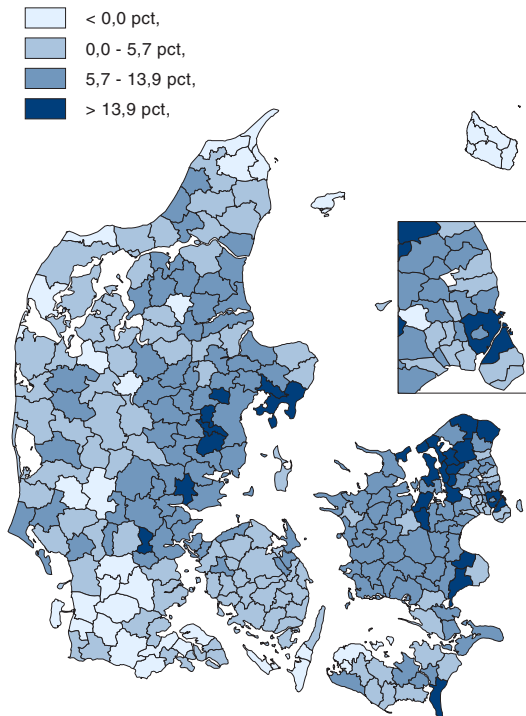

Bemærkning: Intervalinddelingen er baseret på 10 pct. fraktilen, 0 og 90 pct. fraktilen. Væksten i hele landet har været 4,4 pct. **Kilde:** Danmarks Statistik

Kort 1.4. viser den forventede procentvise vækst i befolkningstallet for 2001-2019, fordelt på kommuner. Kortet er baseret på Danmarks

Statistikks befolkningsfremskrivninger. Det ses, at der forventes en befolkningsvækst i den østlige del af Jylland og det meste af Sjælland, mens der generelt forventes en affolkning på Bornholm, Sønderjylland og den nordlige og vestlige del af Jylland.

Kort 1.4. Vækst i befolkningstallet fra 2001 til 2019 i procent, fordelt på kommuner.

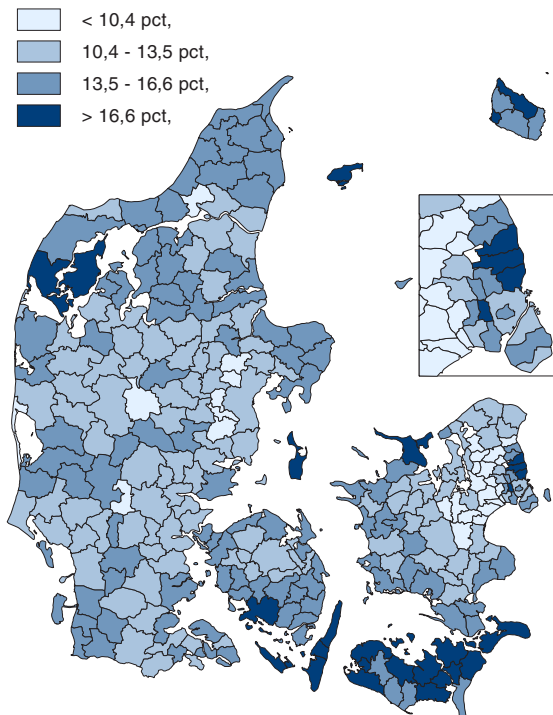

Bemærkning: Intervalinddelingen er baseret på 0, 50 pct. fraktilen og 90 pct. fraktilen. Tal-materialet er baseret på Danmarks Statistikks befolkningsfremskrivninger. **Kilde:** Danmarks Statistik.

Kort 1.5. viser andelen af ældre over 66 år fordelt på kommuner. Gennemsnitlig er 13,1 pct. af landets befolkning over 66 år. Generelt er

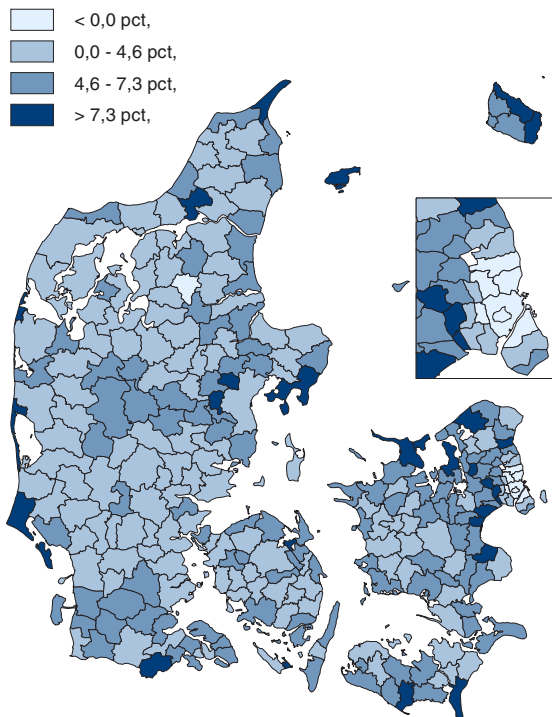
andelen af ældre relativt ens over hele landet, men i områder som Bornholm, Lolland-Falster, det nordvestlige Jylland samt i ø-kommuner er der en relativ stor andel af befolkningen, der er over 66 år. Randsområdene af Hovedstaden og omegnskommunerne ved Århus har en beskedent andel ældre i forhold til resten af landet.

Kort 1.5. Andel af den samlede befolkningen over 66 år i 2001, fordelt på kommuner

Bemærkning: Intervalinddelingen er baseret på 10 pct., 50 pct. og 90 pct. fraktiler. Andelen af den samlede befolkning over 66 er for hele landet 13,1 pct. **Kilde:** Danmark Statistik.

Kort 1.6. Den procentvise ændring i andelen af befolkningen over 66 år fra 2001 til 2020, fordelt på kommuner.

Bemærkning: Intervalinddelingen er baseret på 0, 50 pct. fraktilen og 90 pct. fraktilen. Andelen af befolkningen over 66 for 2020 er beregnet ud fra Danmarks Statistik befolkningsfremskrivninger. For hele landet er andelen af ældre steget 3,5 pct. **Kilde:** Danmark Statistik.

Kort 1.6. viser den forventede ændring i andelen af ældre over 66 år fra 2001 til 2020, fordelt på kommuner. Kortet er baseret på Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivninger. Især Bornholm, Lolland-Falster og randområdet af hovedstadsregionen kommer ifølge prognoserne til at opleve store stigninger i andelen af ældre. Derimod viser prognosen, at den indre del af Hovedstadsregionen som et af de eneste steder i landet vil få et fald i andelen af befolkningen over 66 år fra

2001 til 2020. Andelen af befolkningen over 66 år i hele landet forventes at stige fra 13,1 pct. i 2001 til 16,6 pct. i 2020.

Flyttemønstret

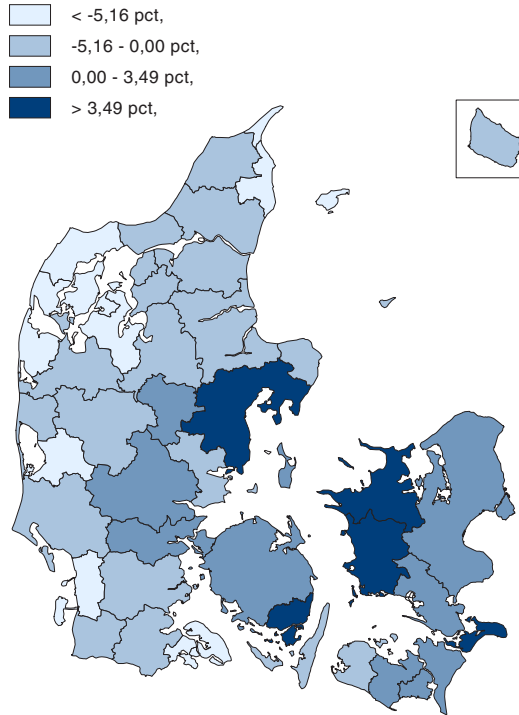
Kort 1.7. viser befolkningens flyttemønster fordelt på pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner i perioden 1982-2000.

Flyttemønstret er her opgjort fordelt på arbejdsmarkedsregioner for at fokusere på flytninger mellem pendlingsbaserede oplande. Flytninger mellem arbejdsmarkedsregionerne er ofte begrundet med job- eller statusskifte, og en opdeling på arbejdsmarkedsregioner fjerner en del af effekterne af den enkelte kommunes egenskaber og fokuserer mere på flytninger begrundet ud fra arbejdsmarkedet.

En mere detaljeret analyse af befolkningens flyttemønstret er udarbejdet af AKF, jf. afsnit 2.4., hvor der fokuseres på grundene til at flytte og hvilke faktorer der påvirker hvor man så flytter hen.

Det ses af kort 1.7, at der er sket en beskedent affolkning af det meste af den nordlige, vestlige og sydlige Jylland samt Bornholm, mens der er sket en nettotilflytning til den østlige del af Jylland, Fyn og Sjælland.

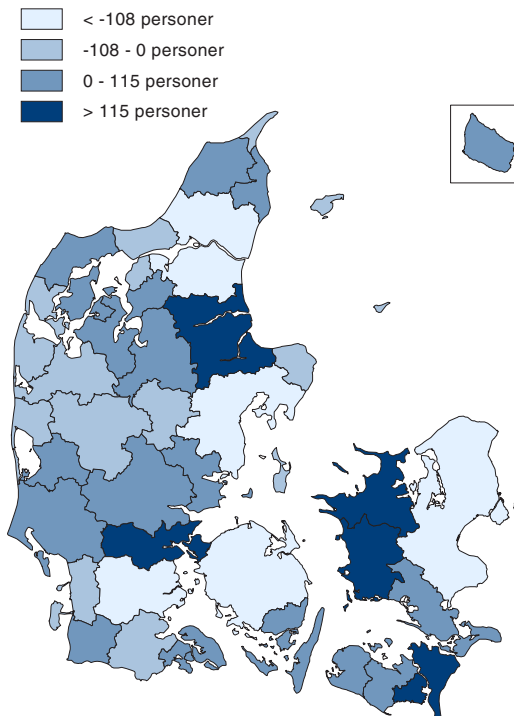
Kort 1.7. Samlet nettoflytning fordelt på pendlingsbaserede arbejds-markedsregioner, 1981-2000

Bemærkning: Den samlede nettotilflytning i perioden 1981-2000 er set i forhold til befolkningstallet i 1981. Nettotilflytningen omfatter kun indenlandske flytninger og omfatter således ikke ud- og indvandring. Nettotilflytningen for hele landet er derfor per definition 0,0 pct. Intervalinddelingen er baseret på 10 pct. fraktilen, 0 og 90 pct. fraktilen. **Kilde:** Danmarks Statistik.

Kort 1.8. viser nettotilflytningen af personer på overførselsindkomster. Nettotilflytningen af personer på overførselsindkomster er positiv såfremt der har været en større tilflytning af personer på overførselsindkomster end fraflytning.

Kort 1.8. Nettotilflytning af personer på overførselsindkomster i 1998, fordelt på pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner

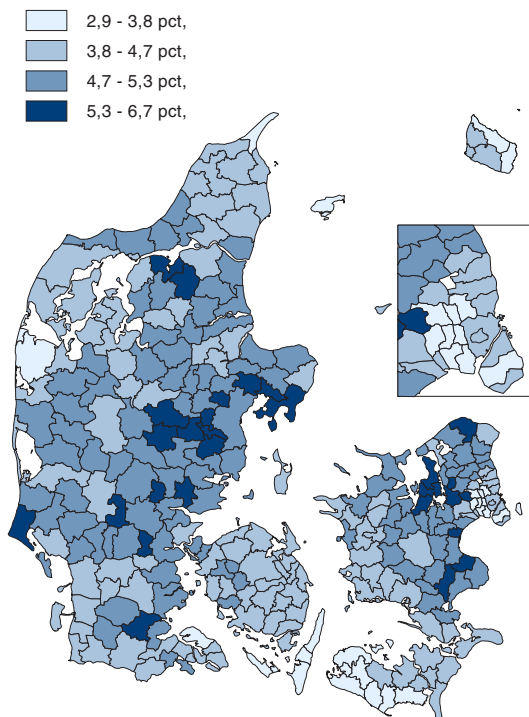
Kilde: "Rapport om flyttemønstre for personer på overførselsindkomster mv.". Socialministeriet, 2001.

Det ses af kort 1.8., at regionerne København, Odense, Haderslev, Århus og Ålborg har en nettofraflytning af personer på overførselsindkomster. Regionerne Holbæk, Nykøbing-Falster, Slagelse, Kolding og Randers har derimod til relativ stor tilflytning af personer på overførselsindkomster.

1.3. Indkomst

Kort 1.9. viser udviklingen fra 1984 - 2000 i den samlede skattepligtige indkomst i årets priser, fordelt på kommuner.

Kort 1.9. Gennemsnitlig årlig vækst i den samlede skattepligtige indkomst i årets priser, fordelt på kommuner 1984-2000

Bemærkning: Intervalinddelingen er baseret på 10 pct., 50 pct. og 90 pct. fraktiler. Den gennemsnitlige årlige vækst i den skattepligtige indkomst for hele landet har været 4,6 pct.

Definition: Skattepligtige indkomst omfatter al indkomst, der inddrages under den normale indkomstbeskatning, fratrukket arbejdsmarkedsbidrag, egenværdi af egen bolig og fradrag i alt. Egenværdi af egen bolig er fratrukket, idet opgørelsesmetoden blev ændret fra 2000.

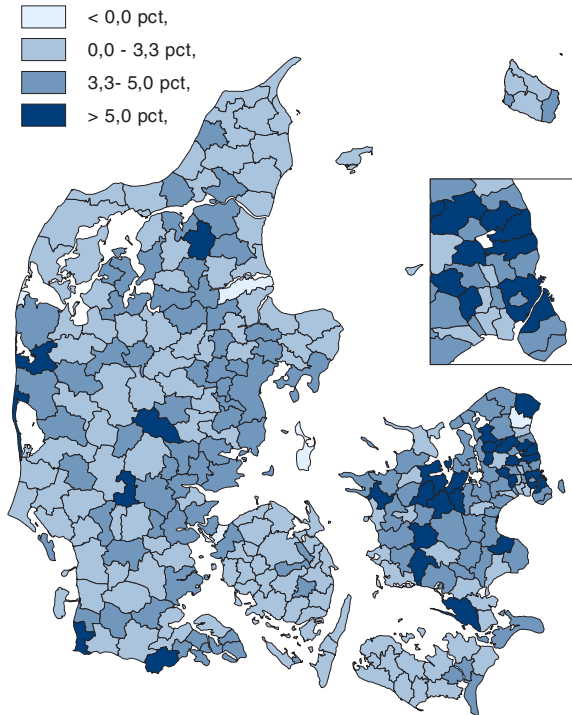
Kilde: Særkørsel fra Danmarks Statistik

Det ses af kort 1.9., at den største vækst i den skattepligtige indkomst fra 1984 - 2000 har været i det østlige Jylland og i randområdet af Hovedstadsregionen. Den indre del af Hovedstadsregionen og de geografiske yderområder af Danmark som Lolland-Falster, den nordlige del af Jylland og Bornholm har derimod oplevet forholdsvis lav vækst i samme periode.

Kort 1.10. viser udviklingen i udskrivningsgrundlaget pr. indbygger fordelt på kommuner for 2000-2002. Udskrivningsgrundlaget kan ses som et mål for den seneste indkomstudvikling, dog skal tallene fortolkes med forsigtighed, da der er tale om budgetterede tal. Kortet viser, at den østlige del af Jylland fortsætter den høje vækst i indkomsten, mens Lolland-Falster og den nordlige del af Jylland stadig har en relativt lav vækst. Fyn har de sidste to år budgetteret med en relativ lav vækst i udskrivningsgrundlaget pr. indbygger, mens Sjællands vækst i udskrivningsgrundlaget generelt er over landsgennemsnittet på 3,8 pct.

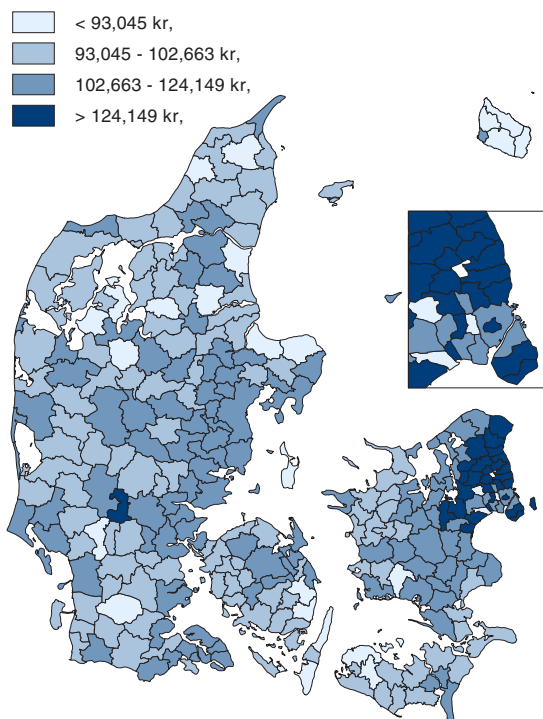
I kort 1.11. vises det budgetterede udskrivningsgrundlag for 2002 fordelt på kommuner. Det ses, at især kommunerne i den nordlige del af Hovedstadsområdet har et højt udskrivningsgrundlag pr. indbygger, men også den østlige del af Jylland har et højere udskrivningsgrundlag end gennemsnittet. For ø-kommunerne, Lolland-Falster og det nordlige Jylland ligger indkomstniveauet generelt lavt i forhold til resten af landet.

Kort 1.10. Gennemsnitlig årlig vækst i budgetteret udskrivningsgrundlag pr. indbygger, fordelt på kommuner, 2000-2002

Bemærkning: Kortet er baseret på det budgetterede udskrivningsgrundlag for 2002. Intervalinddelingen er baseret på 0, 50 pct. fraktilen og 90 pct. fraktilen. Den årlige gennemsnitlige vækst for hele landet har været 3,8 pct. **Definition:** Udskrivningsgrundlaget er det kommunale indkomstskatteprovenu i kr. divideret med den kommunale udskrivningsprocent. Det budgetterede tal svarer til det statsgaranterede, hvor dette af kommunen er valgt som grundlag for skatteudskrivningen. **Kilde:** Indenrigsministeriets database.

Kort 1.11. Budgetteret udskrivningsgrundlag pr. indbygger fordelt på kommuner, 2002

Bemærkning: Intervalindelingen er baseret på 10 pct., 50 pct. og 90 pct. fraktiler. For hele landet er udskrivningsgrundlaget pr indbygger i gennemsnit 115.513 kr.

Kilde: Indenrigsministeriets database samt befolkningsfremskrivning for 1. januar 2002 fra Danmarks Statistik.

Tabel 1.1. Skattepligtig indkomst pr. indb. i forhold til landsgennemsnittet, fordelt på amter og Hovedstadsområdet, 1970 - 2000

	1970*	1980*	1985	1990	1995	1999	2000
Hovedstadsreg.	125	118	117	117	113	113	114
Vestsjæll. Amt	93	95	94	95	96	95	95
Storstrøms Amt	90	94	92	91	92	92	92
Bornholms Amt	79	87	85	85	87	85	86
Fyns Amt	89	93	92	92	94	92	92
Sønderjyll. Amt	84	90	89	89	92	91	91
Ribe Amt	84	89	90	91	93	93	92
Vejle Amt	87	91	93	94	97	97	96
Ringkøbing Amt	83	87	91	89	92	92	92
Århus Amt	92	94	95	96	97	97	97
Viborg Amt	77	84	87	87	89	90	90
Nordjyll. Amt	81	88	89	88	91	91	91
Variationskoeff.	13,5	9,0	8,2	8,5	6,7	6,9	7,1

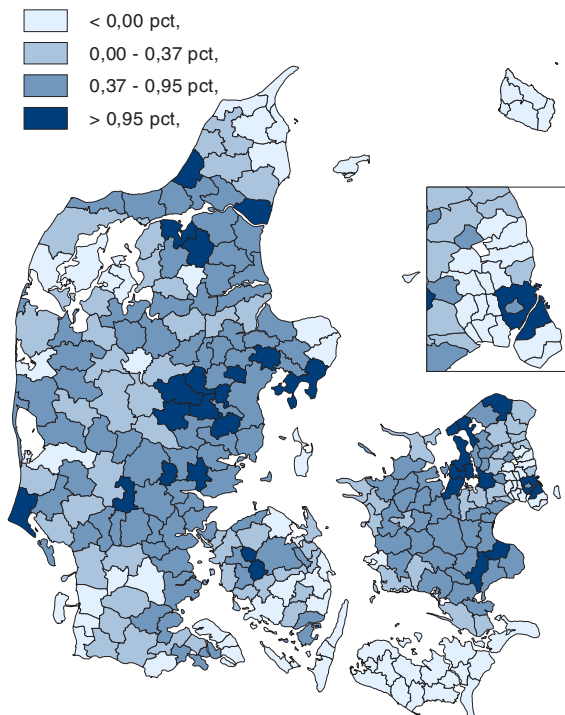
Bemærkning: Hele landet har indeks 100. Indekstillene for 2000 er fratrukket egenværdi af egen bolig, mens indekstallene for 1970-1999 medregner egenværdi af egen bolig. **Kilde:** Særkørsel fra Danmarks Statistik. *For indeksene er kilden: Dilling-Hansen et al. (1994), "Growth and Convergence in Danish Regional Incomes", Scandinavian Economic History Review, vol. XLII, no. 1, pp. 54-76.

I tabel 1.1. ovenfor er angivet den indekserede udvikling i skattepligtig indkomst i perioden 1970 - 2000. Tabellen viser, at Hovedstadsregionen i hele perioden har et indkomstniveau over landsgennemsnittet, som pr. definition er 100. Denne forskel mellem Hovedstadsområdet og resten af landet i indkomstniveauet er blevet mindre de sidste 30 år dog med en lille stigning siden 1995. Relativt høje indeks findes også i Århus og Vejle amter. Bornholms, Viborg og Nordjyllands amter har gennem hele perioden haft det laveste indkomstniveau, men har især i den første del af perioden oplevet højere vækst end resten af landet.

1.4. Beskæftigelse og ledighed

I kort 1.12. ovenfor er angivet den gennemsnitlige årlige vækst i beskæftigelsen i perioden 1985-2000 fordelt på bopælskommuner.

Kort 1.12. Gennemsnitlig årlig vækst i beskæftigelsen (efter bopæl), fordelt på kommuner, 1985-2000

Bemærkning: Beskæftigelsen er opgjort efter bopæl. Intervalindelingen er baseret på 0,50 pct. fraktilen og 90 pct. fraktilen. Den gennemsnitlige årlige vækst for hele landet har været 0,4 pct. **Kilde:** Danmarks Statistik.

Udviklingen i beskæftigelsen følger samme mønster som indkomsten. Der har været stor vækst i beskæftigelsen i det østlige Jylland specielt omkring de større byer. Sjælland på nær Københavns Amt har også

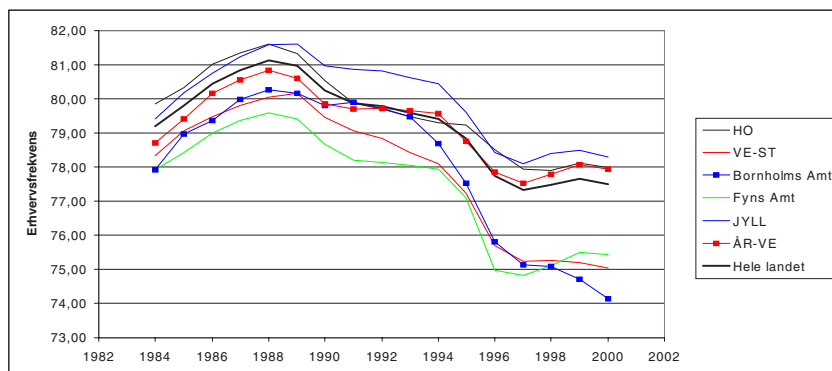
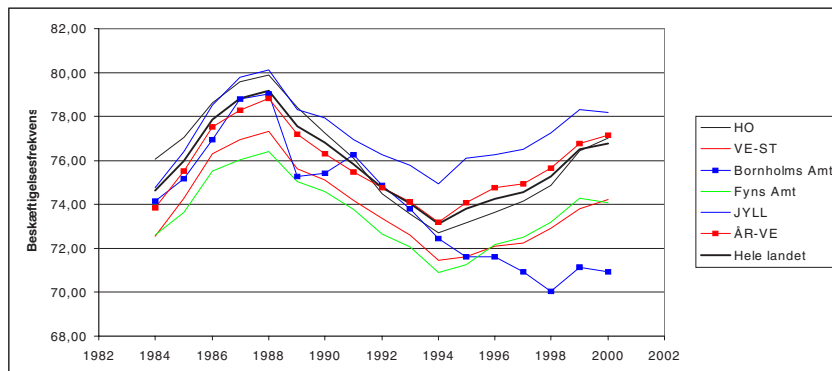
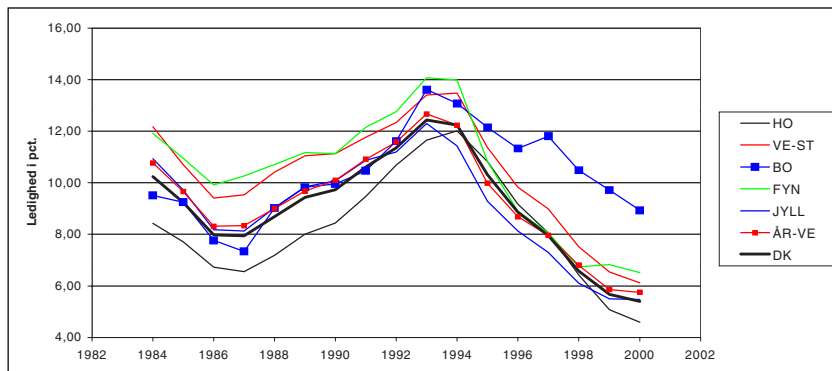
oplevet stor vækst i beskæftigelsen. Bornholm, Lolland-Falster og de mellemstore øer har derimod i samme periode haft et fald i beskæftigelsen - på trods af at den gennemsnitlige årlige vækst i beskæftigelsen for hele landet har været 0,4 pct.

I figur 1.1. nedenfor vises udviklingen i ledighedsprocenten, beskæftigelsesfrekvensen og erhvervsfrekvensen for 1984 - 2000.

Af ledighedsprocenten og beskæftigelsesfrekvensen ses tydeligt konjunkturudviklingen for hele landet, hvor ledigheden faldt frem til 1986. Herefter steg ledigheden frem til 1994, hvorefter den igen faldt. Denne udvikling er ens for alle regionerne dog med undtagelse af Bornholm som ikke har oplevet en fremgang i beskæftigelse fra 1994 til 2000. Bornholm har fra 1994 haft et fald i ledigheden og ingen stigning i beskæftigelsen. Fyns, Vestsjællands og Storstrøms amter følger den generelle konjunkturudvikling, men har lavere beskæftigelse og højere ledighed end landsgennemsnittet.

Erhvervsfrekvensen er et mål for, hvor stor en del af befolkningen i den arbejdsdygtige alder, der står til rådighed for arbejdsmarkedet. Erhvervsfrekvensen er generelt steget frem til 1988, hvorefter den er faldet frem til 2000. Den faldende ledighed siden 1994 er altså ikke blevet fulgt af en højere erhvervsfrekvens. Igen er det Bornholms, Vestsjællands, Storstrøms og Fyns amter, der har den laveste erhvervsfrekvens og også det største fald i erhvervsfrekvensen. Faldet i erhvervsfrekvensen forklarer også, hvordan Bornholms Amt kan have et fald i ledigheden, samtidig med at beskæftigelsen ikke stiger.

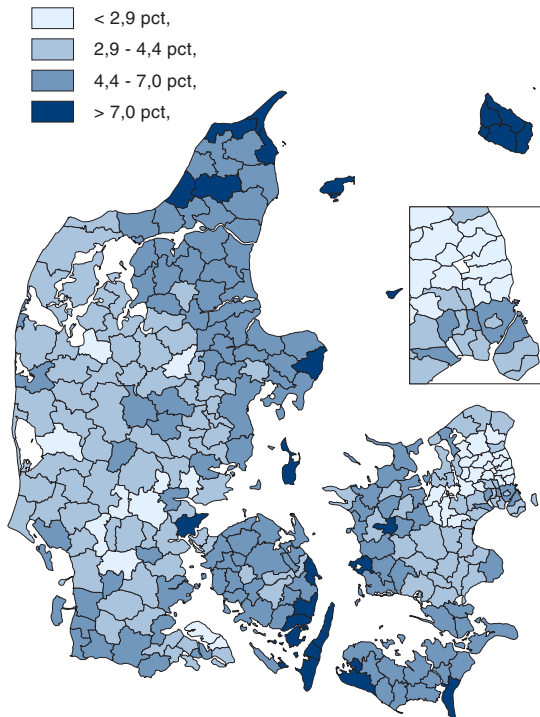
Figur 1.1. Udviklingen i ledighedsprocenten, erhvervsfrekvensen og beskæftigelsesfrekvensen fordelt på syv regioner 1985-2000

Bemærkning: De syv regioner er: Hovedstadsregionen (HO); Vestsjællands og Storstrøms amter (VE-ST); Bornholms amt (BO); Fyns amt (FYN); Sønderjyllands, Ribe, Viborg, Ringkøbing og Nordjyllands amter (JYLL); Århus og Vejle amter (ÅR-VE) samt hele landet (DK). Ledighedsprocenten er beregnet som gennemsnitlige antal ledige delt med arbejdsstyrken. Beskæftigelsesfrekvensen er beregnet som beskæftigelsen delt med antal mennesker i den arbejdsdygtige alder. Erhvervsfrekvensen er beregnet som den andel af befolkningen i den arbejdsdygtige alder som er del af arbejdsstyrken. **Kilde:** Danmarks Statistik.

I kort 1.13. er vist de seneste tal for ledigheden fordelt på kommuner.

Kort 1.13. Ledighedsprocenten, fordelt på kommuner, december 2001

Bemærkning: Intervalinddelingen er baseret på 10 pct., 50 pct. og 90 pct. fraktilen. Ledighedsprocenten for hele landet er 4,6 pct. i december 2001. **Kilde:** Danmarks Statistik.

Kort 1.13. viser, at ledigheden er størst i det nordlige Jylland, Bornholm, Lolland-Falster og det sydlige Fyn, mens ledigheden er relativ lav i Hovedstadsregionen og den vestlige del af Jylland.

Tabel 1.2. Arbejdsmarkedsrådenes forventninger til ledigheden i 4. kv. 2001 og 3 kv. 2002 og relativ ændring i forhold til samme kvartal året før, fordelt på regioner.

	4. Kvartal 2001		3. Kvartal 2002	
	Forventet ledighed	Pct. i fht. sidste år	Forventet ledighed	Pct. i fht. sidste år
Storkøbenhavn	27.630	-9 pct.	27.710	-8 pct.
Frederiksborg Amt	6.600	-2 pct.	6.500	-4 pct.
Roskilde Amt	4.400	-4 pct.	4.600	0 pct.
Vestsjællands Amt	7.250	-10 pct.	7.200	-3 pct.
Storstrøms Amt	7.590	-3 pct.	7.400	-1 pct.
Bornholms Amt	1.965	5 pct.	1.825	5 pct.
Fyns Amt	13.500	-6 pct.	13.700	0 pct.
Sønderjyllands Amt	5.600	-5 pct.	6.200	2 pct.
Ribe Amt	5.100	3 pct.	5.200	4 pct.
Vejle Amt	8.330	-1 pct.	8.190	-8 pct.
Ringkøbing Amt	5.250	-2 pct.	5.500	-3 pct.
Århus Amt	18.500	-5 pct.	20.500	-1 pct.
Viborg Amt	4.900	-3 pct.	4.800	1 pct.
Nordjyllands Amt	17.275	-2 pct.	17.200	3 pct.
Hele Landet	133.890	-5 pct.	136.525	-2 pct.

Bemærkning: Det bemærkes, at tallene ikke er sæsonkorrigerede. Ændringerne i forhold til samme kvartal året før er beregnet i forhold til ledigheden som opgjort af Danmarks Statistik. **Kilde:** Rådernes arbejdsmarkedsredegørelser og beregninger i Arbejdsmarkedsstyrelsen.

De regionale arbejdsmarkedsråd udvikler hvert kvartal en prognose for ledigheden et kvartal frem og et år frem. Rådernes vurderinger er bl.a. baseret på den viden om udviklingen på arbejdsmarkedet, som AF har opnået gennem godt 6.700 virksomhedsbesøg og øvrige kontakter med både organisationer og nøglepersoner i 2. kvartal 2001.

Stort set alle AF-regioner har etableret "faste paneler" bestående af nøglevirksomheder, som periodisk spørges om beskæftigelsesforventninger, uddannelsesbehov mv.

Det ses, at der generelt fortsat forventes et fald i ledigheden i 3. kvartal 2002 i forhold til 3. kvartal 2001. I Nordjyllands, Viborg, Ribe, Sønderjyllands og Bornholms amter forventes dog en stigning i ledigheden - på trods af at ledigheden for hele landet forventes at falde med 2 pct.

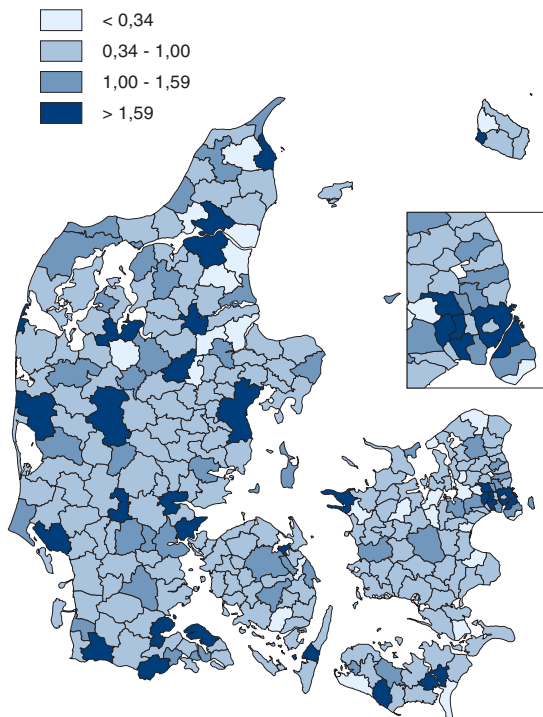
Pendlingsbalance

Det tidligere Miljø- og Energiministerium har i november 2001 udgivet "Pendlingen i Danmark år 2000 og udviklingen i 1990erne", som er en opdatering af en undersøgelse fra 1994. Den øgede beskæftigelse og dermed øgede pendling har ligget til grund for en opdatering af den tidligere undersøgelse. Kildematerialet stammer hovedsageligt fra Danmarks Statistik. Følgende afsnit gengiver enkelte af undersøgelsens resultater.

Pendlingsbalancen er en balance over, hvor mange mennesker der er i kommunen midt på dagen i arbejdstiden, relativt til hvor mange personer der har bopæl i kommunen. Kommuner med et overskud af arbejdspladser i forhold til arbejdskraften vil have et pendlingsoverskud, idet der om dagen rejser arbejdskraft ind i kommunen. Pendlingsbalancen for hele landet er pr. definition 1.

Kort 1.14. viser pendlingsbalancen fordelt på kommuner. Det ses, at de større byer har en pendlingsbalance over 1, da der sker en tilførsel af arbejdskraft. Tilsvarende har kommunerne omkring de store byer typisk et underskud i pendlingsbalancen. Tydeligst ses dette i Hovedstadsregionen, hvor området omkring København har en stor tilførsel af arbejdskraft fra randområdet af Hovedstadsregionen.

Kort 1.14. Pendlingsbalance for 2000, fordelt på kommuner

Bemærkning: Intervalinddelingen er baseret på 10 pct. fraktilen, 1 og 90 pct. fraktilen.

Kilde: Det tidligere Miljø- og Energiministerium "Pendlingen i Danmark år 2000 og udviklingen i 1990erne"

Indpendlingsoverskuddet for hele landet er summen af indpendlingsoverskuddet i de kommuner der har en tilførsel af arbejdskraft. Hvis antallet af arbejdspladser i alle kommuner er lig med arbejdskraften i den enkelte kommune vil indpendlingsoverskuddet dermed være 0, så indpendlingsoverskuddet for hele landet kan tolkes som et mål for koncentrationen af arbejdspladserne. Indpendlingsoverskuddet tager ikke højde for den samlede pendling der er mellem kommunerne, men er kun et mål for, hvor stor forskellen er mellem ind- og udpendling.

I tabel 1.3. er indpendlingsoverskuddet opgjort i 1986, 1992 og 2000. Det ses, at indpendlingsoverskuddet i Københavns Kommune er faldet væsentligt, mens der har været en stigning i indpendlingsoverskuddet i resten af landet. For hele landet er der kun sket en marginal ændring i det samlede indpendlingsoverskud, men der har dog været en betydelig lokal variation.

Tabel 1.3. Indpendlingsoverskuddet i 1986, 1992 og 2000

År	Københavns kommune	Hovedstadsregionen i øvrigt	Landet i øvrigt	Danmark
1986	144.834	26.877	105.211	276.922
1992	101.107	49.427	117.041	267.575
2000	68.364	83.654	128.484	280.502

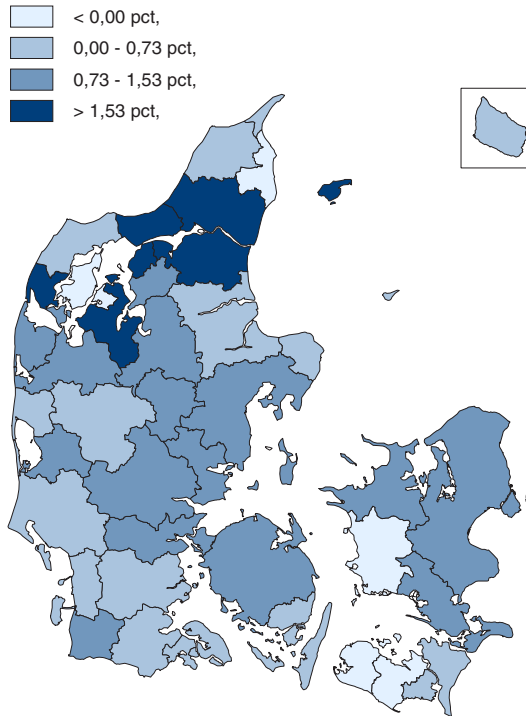
Kilde: Det tidligere Miljø- og Energiministerium: "Pendlingen i Danmark år 2000 og udviklingen i 1990erne"

1.5. Udviklingen i pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner.

Beskæftigelse, den samlede udvikling

Kort 1.15. viser den årlige vækst i den totale beskæftigelse efter arbejdssted fordelt på pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner i perioden 1994 - 2000, Det ses, at beskæftigelsen især er steget i området omkring Limfjorden, men også Hovedstadsregionen, Fyn og det østlige Jylland har oplevet en stigning i antallet af arbejdspladser.

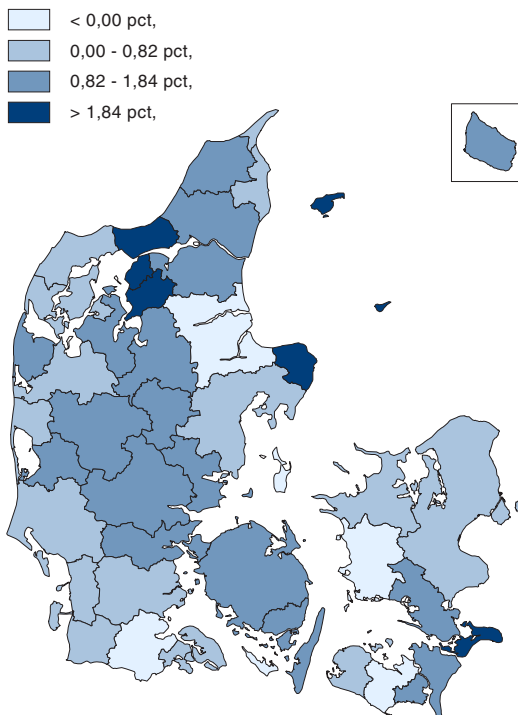
Kort 1.15. Gennemsnitlig årlig vækst i den totale beskæftigelse (efter arbejdssted), fordelt på pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner, 1994-2000

Bemærkning: Beskæftigelsen er opgjort efter arbejdssted. Intervalindelingen er baseret på 0, 50 pct. fraktilen og 90 pct. fraktilen. Den gennemsnitlige årlige vækst for hele landet har været 1,15 pct. **Kilde:** Danmarks Statistik

Beskæftigelse i den offentlige sektor

Kort 1.16. Gennemsnitlig årlig vækst i beskæftigelsen i den offentlige sektor (efter arbejdssted), fordelt på pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner, 1994-2000

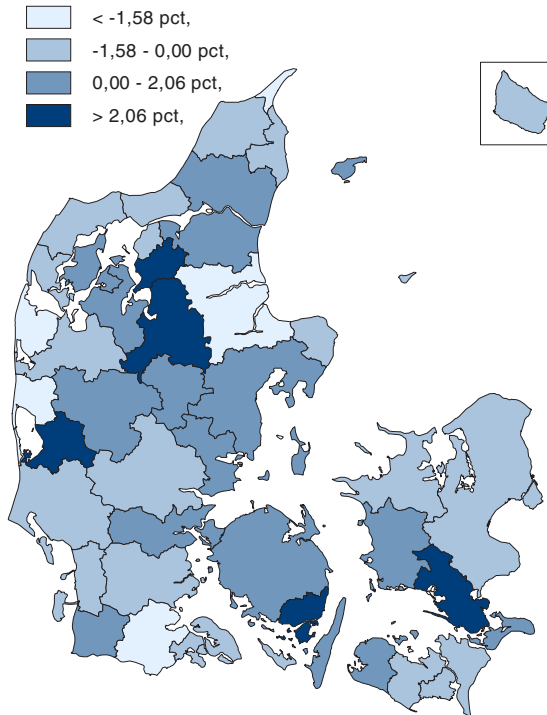
Bemærkning: Beskæftigelsen er opgjort efter arbejdssted. Intervalindelingen er baseret på 0,50 pct. fraktilen og 90 pct. fraktilen. Den gennemsnitlige årlige vækst har for den offentlige sektor været 0,8 pct. Definition af offentlig sektor følger Danmarks Statistiks klassifikation for den offentlige sektor, der siden 1997 har defineret sektoren efter det offentliges områder. Den offentlige sektor omfatter således den statslige sektor, sociale kasser og fonde, den amtslige og kommunale sektor samt offentligt ejede selskaber. **Kilde:** Danmarks Statistik

Det ses af kort 1.16. at væksten i den offentlige beskæftigelse fra 1994 til 2000 har været størst i Midt- og Nordjylland, Fyn og dele af Lolland-Falster. Sjælland har generelt haft moderate stigninger i antallet af offentlige ansatte, og i enkelte regioner i landet har der været et fald i den offentlige beskæftigelse.

Beskæftigelsen i den statslige sektor

Kort 1.17. viser den årlige vækst i den statslige sektor efter arbejdssted for 1994-2000. For hele landet har der i denne periode været et lille fald i den statslige beskæftigelse på 0,2 pct. årligt. De største stigninger sker i midten af Jylland, på Fyn og på den sydlige del af Sjælland. Den sydlige del af Jylland og Hovedstadsområdet har generelt haft et fald i beskæftigelsen i den statslige sektor.

Kort 1.17. Gennemsnitlig årlig vækst i beskæftigelsen i den statslige sektor (efter arbejdssted), fordelt på pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner, 1994-2000

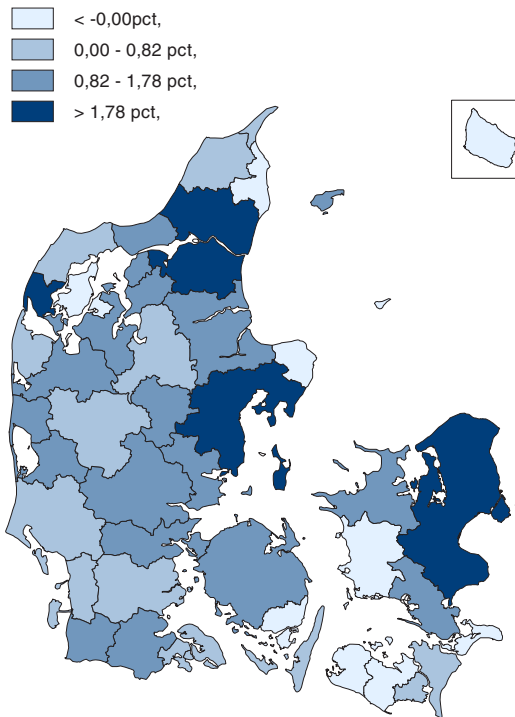
Bemærkning: Beskæftigelsen er opgjort efter arbejdssted. Intervalinddelingen er baseret på 10 pct. fraktilen, 0 samt 90 pct. fraktilen. Den gennemsnitlige årlige vækst har for den statslige sektor været -0,2 pct. Definition af statslig sektor følger Danmarks Statistiks klassifikation for den statslige sektor, der siden 1997 har defineret sektoren efter dets område. Den statslige sektor omfatter integrerede, ikke integrerede og kvasi-statslige institutioner. **Kilde:** Danmarks Statistik.

Beskæftigelse i den private sektor

Kort 1.18. viser den gennemsnitlige årlige vækst i beskæftigelsen i den private sektor i perioden 1994-2000. Her ses det, at det især er områderne omkring de større byer (København, Århus og Ålborg)

som har oplevet den højeste vækst i beskæftigelsen indenfor den private sektor. Bornholm, Lolland-Falster og den sydlige del af Fyn har i denne periode haft en lav eller negativ vækst i beskæftigelsen i den private sektor.

Kort 1.18. Gennemsnitlig årlig vækst i beskæftigelsen i den private sektor (efter arbejdssted), fordelt på pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner, 1994-2000

Bemærkning: Beskæftigelsen er opgjort efter arbejdssted. Intervalinddelingen er baseret på 0,50 pct. fraktilen og 90 pct. fraktilen. Den gennemsnitlige årlige vækst har for den private sektor været 1,4 pct. **Kilde:** Danmarks Statistik.

1.6. Service og uddannelse

Service

Kort 1.19. og 1.20. viser henholdsvis det kommunale serviceniveau for 2001 og ændringen i det kommunale serviceniveau fra 1993 til 2001, begge fordelt på kommuner.

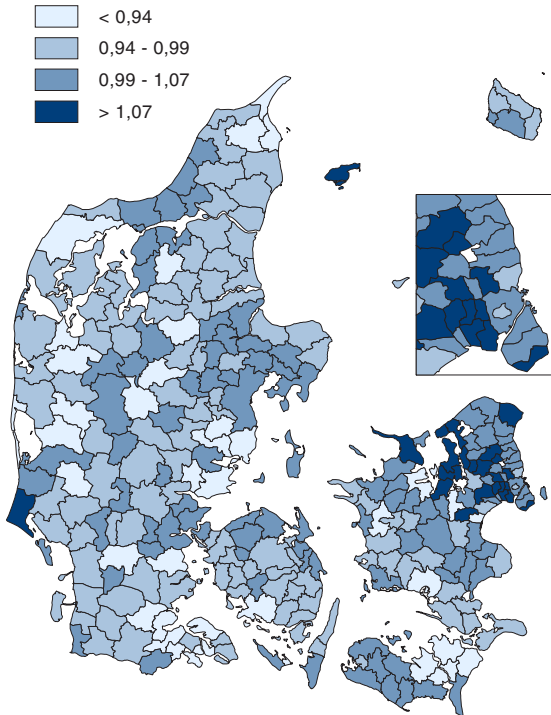
Serviceniveauet angiver forholdet imellem kommunens budgetterede udgifter pr. indbygger og de udgifter pr. indbygger, som kan henføres til udgiftsbehov som følge af den aldersmæssige og sociale sammensætning i kommunen. Der skal i fortolkningen af tallene tages hensyn til, at høje udgifter i forhold til udgiftsbehovet ikke nødvendigvis er ensbetydende med et højt oplevet serviceniveau for indbyggerne i kommunen, men kan skyldes en lav produktivitet/effektivitet. Dette forhold kan der vanskeligt korrigeres for – men betyder på den anden side, at tallene skal tages med et forbehold og ikke må fortolkes for snævert. Serviceniveauet vil for hele landet pr. definition være lig med 1. Et serviceniveau på over 1 angiver, at kommunen tilbyder service, der ligger over det gennemsnitlige niveau, mens et niveau under 1 indikerer et lavere serviceniveau.

Kort 1.19. viser, at i Hovedstadsregionen findes det højeste serviceniveau i 2001, mens den nordvestlige del af Jylland, Sønderjylland og dele af Lolland-Falster har et relativt lavt serviceniveau. I Jylland er det især omegnskommunerne til de større byer som Århus, Esbjerg og Kolding, der har et højt serviceniveau.

Billedet af udviklingen i serviceniveauet er meget spredt jf. kort 1.20. og det er kun enkelte større regioner, der følger en ensartet udvikling. Bornholm og Sønderjylland er kendetegnet ved en relativt stor vækst i serviceniveauet, og generelt er der en svag tendens til at kommuner med et højt serviceniveau har haft en relativt lav vækst i serviceniveauet fra 1993 til 2001. Dette gælder f.eks. for de større byer som Esbjerg og Århus.

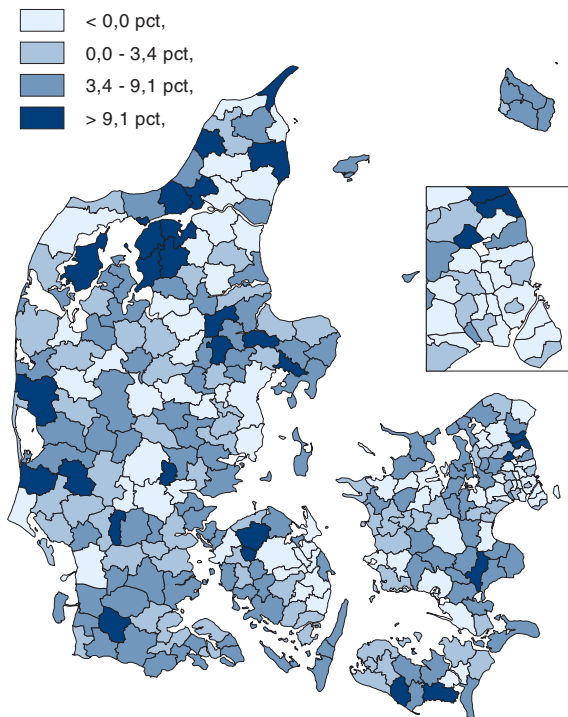
Yderligere ses det, at Hovedstadsregionen hovedsageligt har haft en negativ eller lav vækst i serviceniveauet.

Kort 1.19. Serviceniveau, 2001

Bemærkning: Serviceniveauet for 2000 er baseret på Indenrigsministeriets kommunale nøgletal. Intervalinddelingen er baseret på 10 pct., 50 pct. og 90 pct. fraktiler. Serviceniveauet for hele landet er pr. definition lig 1. **Definition:** Serviceniveauet er opgjort som udgifter divideret med udgiftsbehov. Et højt målt serviceniveau kan således også være et udtryk for en lav effektivitet/produktivitet. Dette forbehold gælder generelt for kort 1.19. - 1.21. **Kilde:** Indenrigsministeriets kommunale nøgletal.

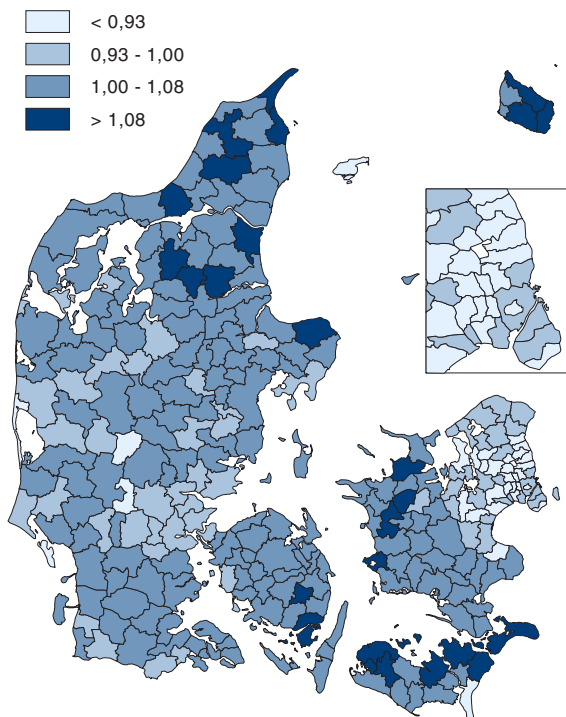
Kort 1.20. Ændring i serviceniveauet opgjort i procent 1993-2001

Bemærkning: Serviceniveauet er baseret på Indenrigsministeriets kommunale nøgletal. Intervalinddelingen er baseret på 0,50 pct. fraktilen og 90 pct. fraktilen. **Definition:** Serviceniveauet er opgjort som udgifter divideret med udgiftsbehov. Et højt målt serviceniveau kan således også være et udtryk for en lav effektivitet/produktivitet. Dette forbehold gælder generelt for kort 1.19. - 1.21. **Kilde:** Indenrigsministeriets kommunale nøgletal.

Kort 1.21. viser skat/service forholdet fordelt på kommuner 2001. Lave tal for skat/service indikerer at et relativt stort udbud af service i forhold til udskrivningsprocenten.

Kort 1.21. Skat/service forhold 2001, fordelt på kommuner

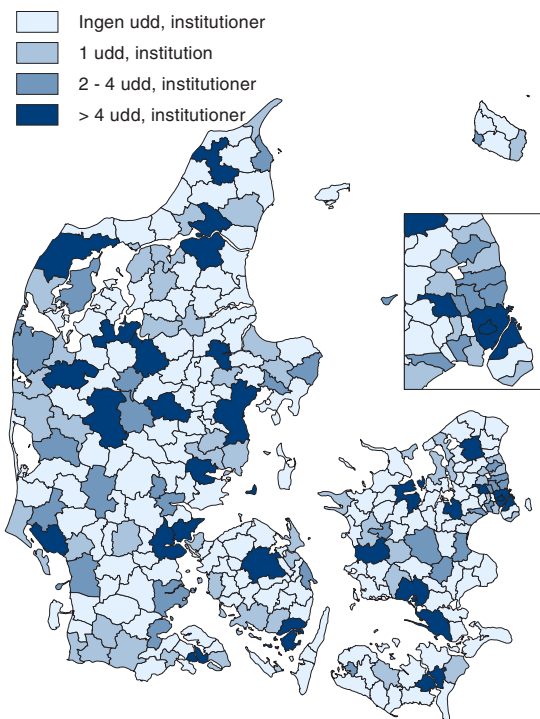
Bemærkning: Skat/service niveauet er baseret på Indenrigsministeriets kommunale nøgletal. Intervalinddelingen er baseret på 10 pct. fraktilen, 1 og 90 pct. fraktilen. Skat/Service niveauet for hele landet er pr. definition 1. **Definition:** Serviceniveauet er opgjort som udgifter divideret med udgiftsbehov. Et højt målt serviceniveau kan således også være et udtryk for en lav effektivitet/produktivitet. Dette forbehold gælder generelt for kort 1.19. - 1.21. **Kilde:** Indenrigsministeriets kommunale nøgletal.

Kort 1.21. viser, at Hovedstadsregionen og visse kommuner i det centrale Jylland har lave skat/serviceforhold mens Bornholm, Nordjylland, Lolland-Falster og det vestlige Sjælland har et højt skat/serviceniveau.

Uddannelse

I kort 1.22. og 1.23. er angivet antallet af erhvervsskoler og videregående uddannelsesinstitutioner, fordelt på kommuner. Kort 1.22. viser niveauet i 2001 og kort 1.23. udviklingen i antallet af uddannelsesinstitutioner fra 1985 til 2001.

Kort 1.22. Antal uddannelsesinstitutioner, fordelt på kommuner 2001

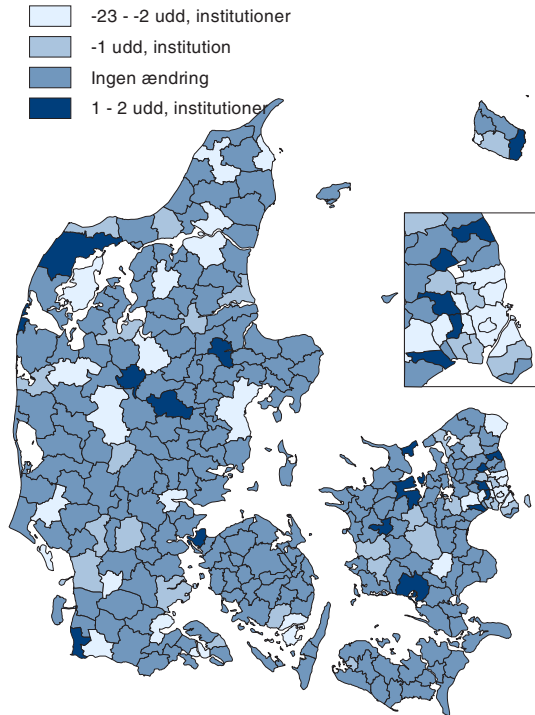
Bemærkning: Uddannelsesinstitutioner omfatter erhvervsskoler og videregående uddannelsesinstitutioner. En uddannelsesinstitution registreres i tilfælde af spredt lokalitet efter administrationens placering under hensynstagen til den fysiske afstand institutionerne imellem. Intervalinddelingen er baseret på 0,50 pct. fraktilen og 90 pct. fraktilen. **Kilde:** Danmarks Statistik.

Uddannelsesinstitutioner er jævnt spredt ud over hele landet jf. kort 1.22., med en naturlig koncentration af institutioner i de kommuner med størst befolkningsgrundlag.

Siden 1985 har der været en reduktion af erhvervsskoler og videregående uddannelsesinstitutioner på 107 institutioner svarende til et fald på 19,6 pct. Faldet i uddannelsesinstitutioner er hovedsageligt sket i kommuner med et i forvejen stort antal uddannelsesinstitutioner (København, Århus og Ålborg).

Det skal bemærkes, at det registrerede antal af institutioner ikke nødvendigvis svarer til antallet af fysiske uddannelsessteder. Der kan således være sket sammenlægninger af institutioner, hvor de fysiske uddannelsessteder er bevaret, dvs. hvor antallet af fysiske uddannelsessteder ikke er mindsket, men uddannelsesstederne optræder som én institution. Der er således igangsat en række sammenlægninger på erhvervsskoleområdet, men ofte på en sådan måde, at de tidligere selvstændige institutioner føres videre som afdelinger under skolens samlede ledelse. Tilsvarende har lovgivningen om Centre for Videregående Uddannelse bl.a. som intention at begrænse antallet af videregående uddannelsesinstitutioner, men på en sådan måde, at de tidligere selvstændige institutioner bevares som fysiske uddannelsessteder.

Kort 1.23. Ændring i antal uddannelsesinstitutioner, fordelt på kommuner 1985-2001

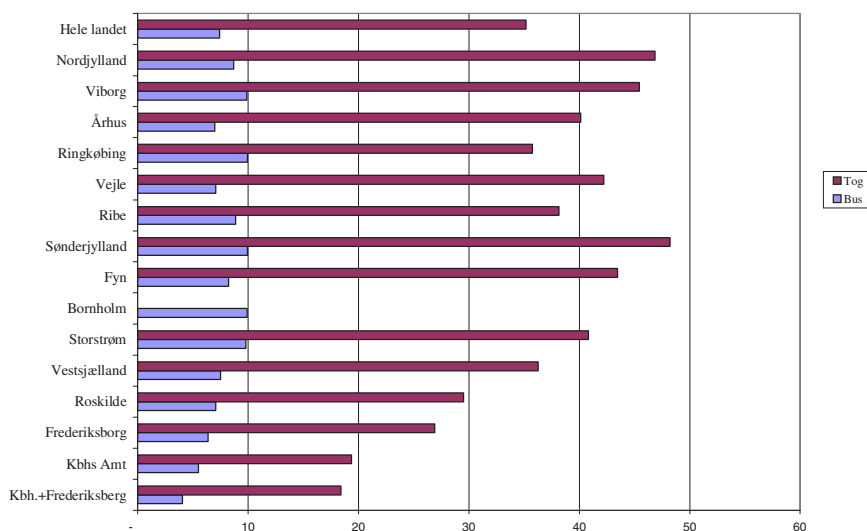
Bemærkning: Ændring i antal uddannelsesinstitutioner omfatter kun erhvervsskoler og videregående uddannelsesinstitutioner. En uddannelsesinstitution registreres i tilfælde af spredt lokalitet efter administrationens placering under hensynstagen til den fysiske afstand institutionerne imellem. Intervalinddelingen er baseret på 10 pct. fraktilen, 0 og 90 pct. fraktilen.

Kilde: Danmarks Statistik.

1.7. Transportvaneundersøgelsen 2000

Transportvaneundersøgelsen er en interview-undersøgelse med det formål at beskrive danskernes persontransportvaner. Transportvaneundersøgelsen er udarbejdet af Vejdirektoratet og oplysningerne stammer fra telefoniske interview med ca. 17.000 personer i alderen 10-84 år foretaget af Danmarks Statistik i 1998 og 1999. Transportvaneundersøgelsen kører som en selvstændig undersøgelse efter tidligere at have været del af Danmarks Statistiks Omnibus-undersøgelse.

Figur 1.2. Gennemsnitlig afstand til busstop og togstation (Gangtid i min.)

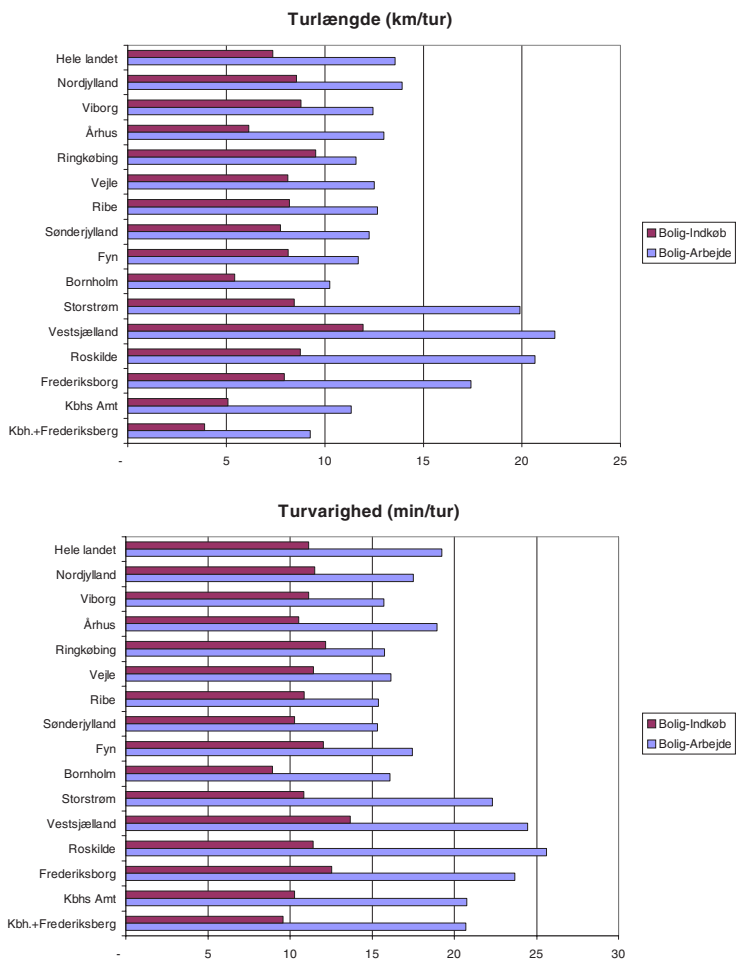

Kilde: Trafikministeriets transportvaneundersøgelse

Figur 1.2. viser den gennemsnitlige afstand (gangtid i min.) til offentlige transportmidler. Det ses, at der i den indre del af Hovedstadsregionen er det største udbud af offentlige transportmidler, og at der dermed også er den korteste gangtid til bus og tog. Især afstanden til tog er relativt til resten af landet meget kort i Hovedstadsregionen bl.a. på grund af S-togsnettet. Generelt er der ikke de store variationer i af-

standen til kollektiv transport i resten af landet, hvis man ser bort fra Hovedstadsregionen.

Figur 1.3. Gennemsnitlig turlængde og turvarighed mellem bolig og arbejde samt bolig og indkøb, fordelt på amter

Kilde: Trafikministeriets transportvaneundersøgelse

Af figur 1.3. ses den gennemsnitlige turlængde og turvarighed mellem henholdsvis bolig og arbejde samt bolig og indkøb, fordelt på amter.

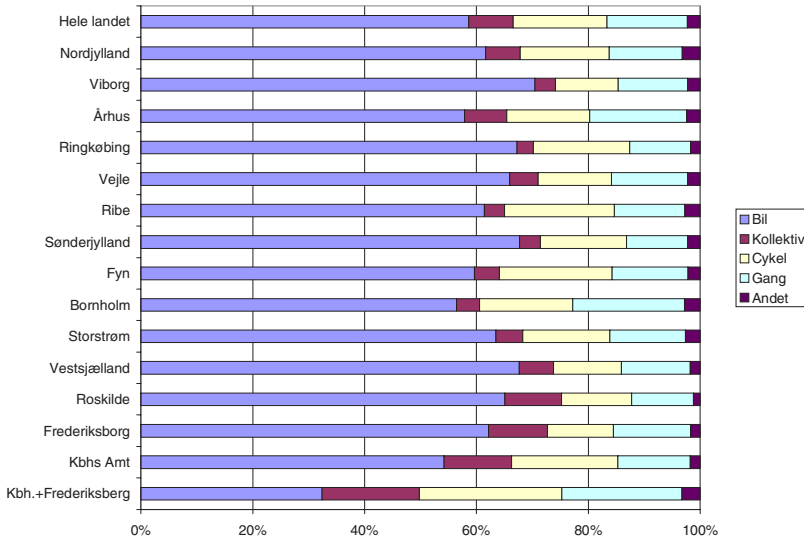
Det ses, at i Københavns og Frederiksberg Kommuner har befolkningen i gennemsnit kortere til arbejde end i resten af landet. På trods af den korte afstand fra bolig til arbejde, så tager det længere tid for borgerne i København og Frederiksberg at komme på arbejde end for landsgennemsnittet. Det skyldes en lavere rejsehastighed i København og Frederiksberg end i resten af landet. På resten af Sjælland er der relativt store afstande mellem bolig og arbejde, og det er også her, der bruges mest tid på transport. Den store afstand mellem arbejde og bolig i yderområdet af Hovedstadsregionen kan skyldes, at mange pendler ind mod København. Som det fremgik af det tidligere Miljø og Energiministeriums pendlingsundersøgelse er det også i randområdet af Hovedstadsregionen, at der er et pendlingsunderskud.

Afstanden mellem bolig og indkøb er lavest i Københavnsområdet, men ser man på, hvor lang tid den gennemsnitlige borger bruger på transport til indkøb, så er der relativt små regionale forskelle, dog bruges der også her mest tid på transport på Sjælland.

Figur 1.4. viser hvor stor en andel af ture, man anvender henholdsvis bil, kollektiv trafik, cykel, gang og andet. Det ses, at over halvdelen af turene i Danmark foregår med bil, mens ca. 1/3 af alle ture foregår gående eller med cykel. Igen skiller København og Frederiksberg sig ud ved, at en relativt lille andel af indbyggerne tager bilen. I stedet bruger indbyggerne kollektive transportmidler, cykel eller gang.

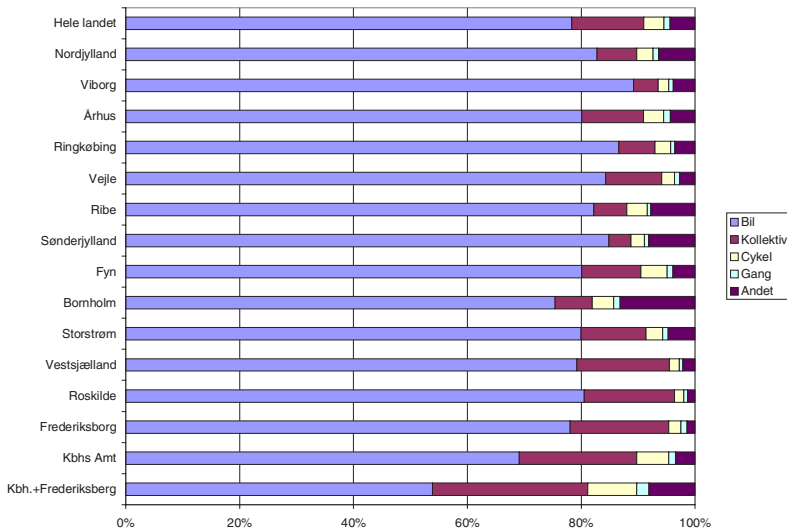
Figur 1.5. viser andelen af km man transporteres fordelt på transportmiddel. Bilen bruges til at transportere befolkningen på 78 pct. af de transporterede kilometer. Da bilen bruges til 59 pct. af turene, men til 78 pct. af de kørte kilometer må bilen benyttes især ved længere rejser. Især i Jylland er bilen det primære transportmiddel, mens der i Københavnsområdet er flere der benytter sig af kollektiv trafik og cykel.

Figur 1.4. Transportmiddel-andel af turene (% af alle ture)

Kilde: Trafikministeriets transportvaneundersøgelse (2000)

Figur 1.5. Transportmiddel-andel af transportarbejde (% af alle km)

Kilde: Trafikministeriets transportvaneundersøgelse (2000)

2. AKF's undersøgelse af regional udvikling af indkomst, flytninger og uddannelse

Som opfølgning på en undersøgelse omtalt i Regionalpolitisk redegørelse 2001 har Amternes og Kommunernes Forskningsinstitut (AKF) gennemført en undersøgelse af den regionale udvikling af indkomst, flytninger og uddannelse. Projektet har haft til formål af klarlægge årsagerne og påvirkningsmulighederne i den regionale udvikling, herunder at sætte fokus på udviklingen i udsatte områder.

2.1 Primærindkomster og disponible indkomster i udsatte kommuner og regioner

Siden kommunalreformen i 1970 og frem til i dag er der sket en centralisering af befolkning og beskæftigelse i Århus-Vejle området og i dele af perioden også omkring København. Når væksten i de to danske centre er større end landsgennemsnittet, betyder det samtidigt, at væksten i de perifere områder er lavere end landsgennemsnittet. Da beskæftigelsen vokser langsommere i de perifere områder end i de centrale områder, kan man frygte, at indkomsterne i de perifere områder også vil halte bagefter. For at undersøge dette har AKF analyseret indkomstudviklingen fra 1980 til 1998. I analysen fokuseres der dels på de regionale udviklingstendenser og dels på udviklingen i landkommunerne og i de erhvervsmæssigt udsatte kommuner.

Landkommunerne omfatter de 109 kommuner, som pr. 1994 havde mindre end 3.000 indbyggere i kommunens største by. Landkommunerne underopdeles i følgende grupper:

- A. Kommunens største by har over 2.000 indbyggere og ligger mindre end 10 km fra en by med 10.000 indbyggere.
- B. Kommunens største by har under 2.000 indbyggere og ligger mindre end 10 km fra en by med 10.000 indbyggere.

- C. Kommunens største by har over 2.000 indbyggere og ligger mere end 10 km fra en by med 10.000 indbyggere.
- D. Kommunens største by har under 2.000 indbyggere og ligger mere end 10 km fra en by med 10.000 indbyggere.

De erhvervsmæssigt udsatte kommuner udgør 29 kommuner, der er karakteriseret ved fald i folketal og beskæftigelse, høj arbejdsløshed, få hurtigt voksende Gazelle-virksomheder³ og stor afstand til de store bycentre.

Regionerne analyseres på baggrund af en amtsmæssig inddeling.

Indkomstniveauet i 1998

AKF analyserer udviklingen i henholdsvis primærindkomster og disponible indkomster. Som udtryk for de erhvervsmæssige indkomster benyttes primærindkomster pr. indbygger i kommunen, hvor primærindkomsten er defineret som summen af lønindkomster og overskud i personligt ejede virksomheder. Som udtryk for de indkomster borgerne har til rådighed til privatforbrug og eventuel opsparing benyttes disponible indkomster pr. indbygger i kommunen, hvor disponibel indkomst er defineret som summen af bruttoindkomst og de ikke-skattepligtige indkomstoverførsler fratrukket summen af den samlede

³ Afgrænsningen af en gazellevirksomhed følger den definition, der er fastlagt i Dagbladet Børsen, og hvor det kræves, at omsætningen er mindst 1 mio. kr. eller bruttoresultatet er mindst ½ mio. kr. i hvert af de seneste fire regnskabsår, at væksten i omsætning eller bruttoresultat har været positiv i hvert af de seneste fire regnskabsår, at summen af den seneste fire regnskabsår primære resultat har været positivt, og at væksten i omsætningen eller bruttoresultatet i den fire års periode overstiger 100 pct.

skat og renteudgift. Som følge af omfordelingen gennem skatter og overførsler vil den kommunale og regionale variation i disponible indkomster være lavere end variationen i primærindkomster.

Tabel 2.1. viser primærindkomsten pr. indbygger i 1998 fordelt efter kommunekategorier. De to bynære grupper af landkommunerne har et indkomstniveau omkring landsgennemsnittet, mens landkommuner, der ligger langt fra bycentre og erhvervsmæssigt udsatte kommuner, ligger ca. 20 pct. under landsgennemsnittet. Derudover ses det, at variationen i den disponible indkomst er betydeligt mindre end variationen i primærindkomsterne. De bynære landkommuner ligger her 5 pct. fra landsgennemsnittet, mens de landlige landkommuner og de erhvervsmæssigt udsatte kommuner ligger ca. 10 pct. under landsgennemsnittet.

Tabel 2.1. Primærindkomster og disponibel indkomster pr. indbygger i 1998 i kommunekategorier (kroner)

	Primærindkomst i 1998	Disponibel indkomst i 1998
Landkommuner i alt	109.688	86.278
Landkommuner A	116.989	88.755
Landkommuner B	114.827	88.594
Landkommuner C	110.350	86.578
Landkommuner D	105.902	84.731
Erhvervsmæssigt udsatte kommuner	94.604	84.025
Landsgennemsnit	115.552	93.262

Kilde: AKF

Den regionale fordeling af primærindkomster og disponible indkomster pr. indbygger i 1998 fremgår af tabel 2.2. Det ses, at særligt Bornholm ligger langt under landsgennemsnittet, mens amterne i Hovedstadsregionen generelt har et indkomstniveau over landsgennemsnittet.

Tabel 2.2. Primærindkomster og disponible indkomster pr. indbygger i 1998 fordelt på amter (kroner)

	Primærindkomster pr. indbygger	Disponible indkomster pr. indbygger
Københavns Kommune	106.031	94.987
Frederiksberg Kommune	136.134	113.453
Københavns Amt	132.348	103.064
Frederiksborg Amt	139.345	103.539
Roskilde Amt	140.158	101.996
Vestsjællands Amt	109.920	91.115
Storstrøms Amt	102.204	88.600
Bornholms Amt	90.910	83.847
Fyns Amt	104.188	87.780
Sønderjyllands Amt	107.768	88.333
Ribe Amt	112.619	90.066
Vejle Amt	115.500	91.506
Ringkøbing Amt	115.098	88.211
Århus Amt	113.304	91.380
Viborg Amt	109.665	86.184
Nordjyllands Amt	106.429	87.787
Lands gennemsnit	115.552	93.262

Indkomstudviklingen i perioderne 1980-1993 og 1993-1998 (pct.)

Tabel 2.3. viser væksten i den disponible indkomst fra 1980 til 1998. Det ses, at landkommunerne generet haler ind på resten af landet idet de i denne periode har oplevet en højere vækst i indkomsten end det øvrige land. De erhvervsmæssige udsatte kommuner har fra 1980 til 1993 oplevet højere vækst end landsgennemsnittet, men har siden 1993 haft lavere vækst i indkomsten end landsgennemsnittet.

Tabel 2.3. Årlig vækst i primærindkomst og disponibel indkomst pr. indbygger i perioderne 1980-1993 og 1993-1998

	Primær- indkomst 1980-1993	Primær- indkomst 1993-1998	Disponibel indkomst 1980-1993	Disponibel indkomst 1993-1998
Landkommuner i alt	6,17	4,61	6,84	4,28
Landkommuner A	6,38	4,53	6,93	4,18
Landkommuner B	6,15	4,15	6,72	4,27
Landkommuner C	6,15	4,71	6,84	4,33
Landkommuner D	6,15	4,65	6,86	4,23
Erhvervsmæssigt udsatte kommuner	5,76	3,76	6,51	4,08
Lands gennemsnit	5,76	4,15	6,23	4,19

I tabel 2.4. er angivet væksten i de disponible indkomster pr. indbygger fordelt på amter i perioden 1980 til 1998. Det ses, at væksten fra 1980 til 1993 især har været høj i Jylland, mens den indre del af Hovedstadsregionen har oplevet en vækst under landsgennemsnittet. Fra 1993 til 1998 har væksten især været høj i i Vejle Amt og Frederiksberg kommune. Sønderjyllands og Fyns Amt har haft lav vækst i forhold til landsgennemsnittet.

Tabel 2.4. Årlig vækst i primærindkomst og disponibel indkomst pr. indbygger fordelt på amter i 1980-1993 og 1993-1998

	Primær- indkomst 1980-1993	Primær- indkomst 1993-1998	Disponibel indkomst 1980-1993	Disponibel indkomst 1993-1998
Københavns Kommune	5,34	4,82	5,37	4,20
Frederiksberg Kommune	5,80	4,61	5,63	4,31
Københavns Amt	5,16	3,37	5,64	4,14
Frederiksborg Amt	5,78	3,67	6,28	4,30
Roskilde Amt	6,09	3,75	6,41	4,42
Vestsjællands Amt	5,83	3,94	6,32	4,17
Storstrøms Amt	5,49	3,87	6,25	4,04
Bornholms Amt	5,77	2,72	6,40	4,20
Fyns Amt	5,85	4,19	6,35	3,93
Sønderjyllands Amt	5,78	4,18	6,64	3,90
Ribe Amt	6,17	4,13	6,86	4,17
Vejle Amt	6,10	4,59	6,58	4,34
Ringkøbing Amt	6,11	4,49	6,64	4,22
Århus Amt	6,01	4,22	6,49	4,16
Viborg Amt	6,17	4,94	6,90	4,25
Nordjyllands Amt	5,89	4,68	6,53	4,29
Lands gennemsnit	5,76	4,15	6,23	4,19

Kilde: AKF

AKF's undersøgelse af primærindkomster og disponible indkomster viser, at både markedskræfterne og omfordelingen via skatter og offentlige indkomstoverførsler bidrager til en udligning af forskellene i de disponible indkomster. Effekten af markedskræfterne ses af at primærindkomsterne i landkommunerne haler ind på niveauet i resten af landet. Landkommunerne har oplevet en højere vækst i indkomstniveauet end landsgennemsnittet såvel i perioden 1980-93 som i perioden 1993-98. Derimod har de erhvervsmæssigt udsatte kommuner ikke formået at skabe en højere vækst i indkomsten end resten af landet. Især i perioden 1993 til 1998 har der været en lav vækst.

AKF's analyse viser, at de regionale forskelle er større end de forskelle, der blev fundet for forskellige grupper af landkommuner og for gruppen af erhvervsmæssigt udsatte grupper. Især Bornholm skiller sig ud fra resten af landet, idet Bornholm har det laveste indkomstniveau i gennemsnit pr. indbygger.

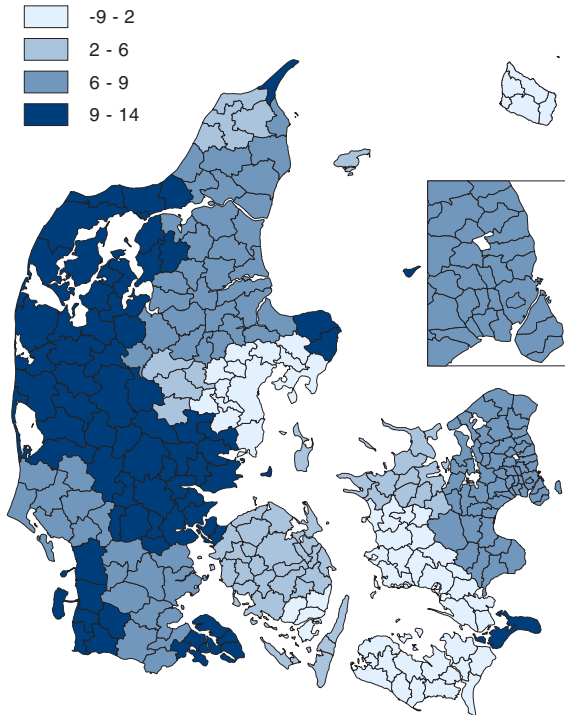
2.2 Dekomponering af den regionale udvikling af primærindkomster.

Udviklingen i primærindkomsternes regionale fordeling er en følge af en række forandringer i de lokale økonomier og deres omgivelser. Ved hjælp af AKF's regionaløkonomisk model (LINE) kan det i en dekomponeringsanalyse identificeres, i hvor høj grad enkelte faktorer har påvirket udviklingen. Det kan således kvantificeres, hvor meget den enkelte faktor har bidraget til den samlede vækst i regionens primærindkomst.

Det fremgår af dekomponeringen, at de fleste undersøgte variabler, der kunne forventes at påvirke primærindkomsten, har haft en nogenlunde ensartet betydning i alle de undersøgte pendlingsoplande. De to grupper af variabler, der har den afgørende effekt på, hvorledes de undersøgte pendlingsoplande⁴ har klaret sig i forhold til hinanden er regionernes eksport til udlandet og deres evne til at øge salgspriserne på deres produkter. AKF koncentrerer derfor deres analyse om eksporten og prisstigningernes påvirkning af de enkelte pendlingsregioner.

⁴ Pendlingsoplande er her defineret som i Miljøministeriet(1994)

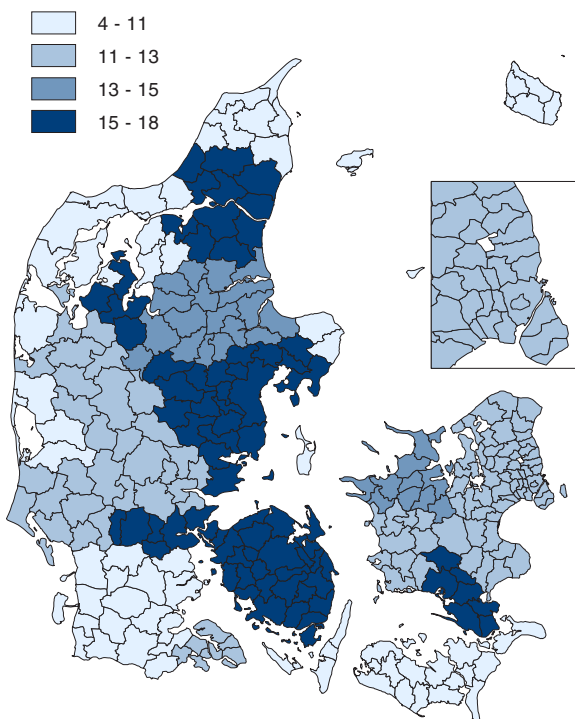
Kort 2.1. Eksportens betydning for væksten i samtlige erhvervs primærindkomst 1992-99

Kilde: AKF

Kort 2.1. viser, at i perioden 1992-99 har eksporten til udlandet særligt øget væksten i Hovedstadsregionen og centrale dele af Jylland, mens dens bidrag til væksten i Århus, på Fyn, på det sydlige og vestlige Sjælland samt på de tilliggende øer ligger under landsgennemsnittet.

Kort 2.2. Prisstigningers betydning for væksten i samtlige erhvervs primærindkomster 1992-99.

Kilde: AKF

Det ses af kort 2.2., at prisstigninger i samme periode i særlig grad har haft betydning for væksten i primærindkomsterne på Fyn, det sydlige Sjælland og dele af Øst- og Midtjylland, mens prisstigninger ikke har haft den store betydning for væksten i primærindkomsterne i den vestlige del af Jylland, Lolland-Falster og Hovedstadsregionen.

Uddannelsesniveaueet betydning for væksten i primærindkomsterne.

Da det er eksporten og prisniveauet i regionerne, der ifølge AKF har haft den afgørende effekt på indkomstudviklingen, analyserer AKF, hvorledes uddannelsesniveaueet i regionerne påvirker eksporten og prisniveauet.

Analysen viser, at der i perioden 1992-99 synes at være en sammenhæng mellem de enkelte pendlingsregioners uddannelsesniveau og deres muligheder for at øge eksporten eller øge priserne. Pendlingsregioner med lavt uddannelsesniveau har øget deres eksport til udlandet, mens pendlingsregioner med højt uddannelsesniveau har øget deres priser. Uddannelsesniveaueet påvirker altså eksporten og prisudviklingen, og derfor også indkomstniveaueet.

2.3 Universiteters påvirkning af den regionale udvikling.

AKF har undersøgt den regionale effekt af placeringen af videregående uddannelsesinstitutioner. Når staten afholder udgifter til et universitet har det betydelige regionaløkonomiske effekter. Skatterne til universitets finansiering opkræves over hele landet, mens den positive indkomsteffekt er koncentreret omkring universitetsbyen. Placeringen af et universitet har en direkte positiv indkomsteffekt, da der bliver tilført statslige arbejdspladser til den valgte by. Herudover sker der også en koncentrerung af viden omkring universitetet, som muligvis kan give yderligere positive effekter på beskæftigelse og økonomi. Udover den positive effekt fra koncentrationen af viden i form af forskning og nytænkning, så fastholdes en del af den veluddannede arbejdskraft også i regionen, hvilket skaber et større udbud af kvalificeret arbejdskraft end i andre regioner.

Tabel 2.5 Beskæftigelsen ved videregående uddannelser i Danmark 1993-1998, fordelt på udvalgte amter.

	Vækst i beskæftigelsen ved videregående uddannelse 1993-1998	Andel af beskæftigelsen ved videregående uddannelser 1998
Hovedstaden	7,9	1,7
Nordjyllands Amt	23,8	0,9
Århus Amt	15,6	2,1
Fyns Amt	11,5	1,1
Ribe Amt	-10,2	0,4
Øvrige Amter	13,2	0,2
Hele landet	10,8	1,1

Kilde: AKF

I tabel 2.5. ses væksten i beskæftigelsen ved videregående uddannelser i udvalgte amter for 1993-1998, og andelen af beskæftigelsen ved videregående uddannelser. I Hovedstaden og Århus amt er beskæftigelsen ved videregående uddannelser relativ stor. Nordjyllands og Århus amter har også oplevet en meget høj vækst i beskæftigelsen ved videregående uddannelser, mens Ribe amt fra 1993 til 1998 har haft negativ vækst.

"Ny økonomi" og gazellevirksomheder

Hvis universiteterne skal påvirke udviklingen i den regionale økonomiske vækst, er det AKF's tese, at det hovedsageligt sker gennem videntunge virksomheder og gennem meget hurtigt voksende virksomheder. Der skal derfor her ses nærmere på den regionale og lokale udvikling i "ny økonomi" og gazelle virksomheder⁵. Den ny økonomi afgrænses ligesom i Norstrand, Andersen og Larsen (2001) og er

⁵ Se afgrænsning af gazelle-virksomheder s. 65

brancher, der gennemgående har med nyere teknologi, forskning og udvikling at gøre⁶.

I tabel 2.6. ses udviklingen i ny økonomi og gazellevirksomheder fordelt på amter. Det ses, at den "ny økonomi" udgør den forholdsme-sigt største andel af beskæftigelsen i Hovedstaden og Århus-Vejle i forhold til resten af landet. Nordjyllands og Vestsjælland amter har også oplevet en relativ høj vækst i beskæftigelsen i den "ny økonomi".

Det er dog ikke omkring alle universiteter, at den "ny økonomi" ud- vikler sig lige kraftigt. Fyns amt har oplevet et fald i beskæftigelsen i den ny økonomi til trods af, at der i samme periode har været en vækst i beskæftigelsen ved videregående uddannelser på 11,5 pct. Resultatet af AKF's empiriske undersøgelse viser umiddelbart ikke en klar sam- menhæng mellem placeringen af de videregående uddannelsesinstitu- tioner og væksten i beskæftigelsen i den ny økonomi og gazellevirk- somheder. AKF's analyse af den økonomiske udvikling omkring de danske universiteter tyder dermed på, at placeringen af videregående uddannelsesinstitutioner ikke har en lokal effekt, der ligger ud over den almindelige indkomsteffekt af statslige arbejdspladser. AKF kon- kluderer derfor, at universiteternes virkning på samfundsøkonomien skal ses som langsigtet og global.

⁶ Afgænsningen af den ny økonomi er følgende erhverv:

- Fremstilling af farmaceutiske råvarer, medicinfabrikker
- Fremstilling af kontormaskiner og edb-udstyr
- Fremstilling af telemateriel
- Fremstilling af medicinsk udstyr, instrumenter, ure mv.
- Telekommunikation og post
- Databehandlingsvirksomhed
- Arkitekt- og ingeniørvirksomhed og anden teknisk rådgivning
- Anden forretningsservice
- Forskning og udvikling

Table 2.6. Ny økonomi og gazellevirksomheder i Danmark, fordelt på amter.

	Vækst i beskæftigelsen i den ny økonomi fra 1993 til 1998	Andel af beskæftigelse i den ny økonomi i 1998	Antal gazeller i 1999 pr. 10.000 beskæftigede i amtet
Københavns Kommune	5,3	10,5	4,1
Frederiksberg Kommune	6,2	8,5	4,5
Københavns Amt	20,5	14,3	4,1
Frederiksborg Amt	10,5	10,6	5,4
Roskilde Amt	8,3	8,5	4,2
Vestsjællands Amt	15,3	5,6	3,7
Storstrøms Amt	-5,7	4,1	2,2
Bornholms Amt	4,2	3,0	0,0
Fyns Amt	-2,0	4,8	3,2
Sønderjyllands Amt	7,2	4,2	2,7
Ribe Amt	-8,0	4,2	2,7
Vejle Amt	14,7	6,2	4,3
Ringkøbing Amt	5,0	5,4	2,8
Århus Amt	20,1	8,6	3,6
Viborg Amt	4,5	4,4	3,4
Nordjyllands Amt	19,8	5,8	3,4
Lands gennemsnit	11,6	7,8	3,6

Kilde: AKF

2.4 Flytninger inden for og mellem pendlingsoplande.

Der kan være mange forskellige grunde til at flytte, og mange forskellige faktorer der påvirker, hvor man flytter hen. AKF har analyseret, hvad der får forskellige mennesker til at flytte, og hvad disse personer ligger til grund for, hvor de flytter hen. AKF's hypotese er, at flytninger indenfor pendlingsoplande bestemmes af andre faktorer end flytninger mellem pendlingsoplande, som ofte sker i forbindelse med

jobskifte, studiestart eller andre markante begivenheder i livet. Hvilket pendlingsopland man flytter til, vil derfor typisk være bestemt af for eksempel antallet af uddannelsespladser, arbejdsløshed m.v.

Tabel 2.7. Opdeling på flytninger inden for pendlingsoplande og mellem pendlingsoplande.

Primo status	Ultimo status	Antal flytninger	Pct. der flytter	Andel flytninger inden for oplande i pct.	Andel flytninger mellem oplande i pct.
Arbejdsstyrke	Arbejdsstyrke	104682	5	60	40
Studerende	Arbejdsstyrke	28881	16	47	53
Uden for arbejdsstyrke	Arbejdsstyrke	7525	10	46	54
Arbejdsstyrke	Studerende	13313	14	45	55
Studerende	Studerende	31175	10	47	53
Uden for arbejdsstyrke	Studerende	5986	8	44	56
Arbejdsstyrke	Uden for arbejdsstyrke	8070	6	50	50
Studerende	Uden for arbejdsstyrke	4408	14	43	57
Uden for arbejdsstyrke	Uden for arbejdsstyrke	25322	2	50	50
I alt		229362	5	53	47

Kilde: AKF

Tabel 2.7. viser, hvordan flytninger mellem og indenfor oplande er påvirket af, hvilken status personerne har primo og ultimo året. Generelt er der flest flytninger indenfor oplande, hvor flytteomkostningerne også er lave, og man kan beholde det samme sociale netværk. Flytninger mellem oplande sker hovedsageligt ved skift af status, f.eks. hvis man går fra at være studerende til at være i arbejdsstyrken. Undersø-

gelsen viser da også, at især personer, der er i arbejdsstyrken både primo og ultimo året, har en lav flytteintensitet.

For at beskrive hvilke faktorer, der bestemmer flyttest destinationen har AKF estimeret en model, der kan vurdere, hvordan en række faktorer påvirker befolkningens flyttest destinationer⁷. Faktorernes forventede påvirkning er anført i parentes:

- afstand fra primo bopæl (negativ)
- boligomkostninger pr. kvadratmeter (negativ)
- skat-service forhold (negativ)
- andel areal dækket af skov (positiv)
- antal personer beskæftiget med kultur m.m. pr. person(positiv)
- antal uddannelsespladser pr. person (positiv)
- arbejdsløshedsprocent (negativ)
- beskæftigelsesvækst fra 1993 til 1996 regnet efter arbejdssted (positiv)
- andel ledige stillinger (positiv)

Modellen er estimeret for hver af grupperne i tabel 2.7. Modelestimerne viser, at flytteafstanden for alle grupper har en klar negativ effekt, hvilket betyder, at når folk vælger, hvor de skal flytte hen, er der en stabil tendens til at flytte over korte afstande, såvel indenfor som mellem pendlingsoplande.

Boligomkostningerne har generelt en negativ effekt på, hvor man flytter hen, dog med undtagelse af de studerende, som typisk flytter til uddannelsesbyerne, hvor boligudgifterne er store.

Ønsket om grønne omgivelser, hvor man bor, kan også have betydning for valg af flyttest destination. For grupper, der ultimo er i arbejdsstyrken, har andelen af skov i kommunen en positiv betydning, mens

⁷ Andersen(2002): "Can Recreational Areas Attract New Inhabitants ?"

det for andre grupper ikke betyder så meget. For studerende har andelen af skov endda en negativ betydning, hvilket skal ses i sammenhæng med, at studerende typisk flytter til større byer med en lille andel skov.

De andre nævnte faktorer, som det var forventet ville påvirke flyttestinationen, har en spredt betydning. F.eks. betyder andelen af uddannelsespladser meget for de studerende, men har ikke en signifikant effekt på resten af befolkningen. Skat/service-forholdet har især betydning for grupper, der ultimo er i arbejdsstyrken.

Jobmulighederne har betydning for personer med en videregående uddannelse. I følge AKF indikerer resultaterne, at virksomhederne primært lokaliserer sig der, hvor de forventer at have de bedste muligheder for at rekruttere arbejdskraft med de ønskede kvalifikationer. I modsætning til tidligere er det ikke tilgængelighed af fysiske ressourcer eller transporttilgængelighed, der er afgørende for de fleste virksomheders lokalisering, men tilgængeligheden af arbejdskraft. Virksomhederne lokaliserer sig der, hvor arbejdskraften gerne vil bo, og det er for indeværende i de største byer.

3. Analyser af tilgængelighed

Det er regeringens målsætning, at der skal være en god tilgængelighed af service for borgerne uanset hvor i landet man bor. Ligeledes skal kulturtilbud og uddannelsesstilbud have en geografisk spredning, der sikrer en god tilgængelighed.

Det er muligt at lave analyser af tilgængeligheden ved hjælp af GIS, der er en samlet betegnelse for *geografiske informationssystemer* - et edb-system til lagring, analyse og præsentation af stedfæstet information.

Betegnelsen tilgængelighed dækker flere forskellige forhold og flere forskellige fortolkninger:

- Den oftest benyttede betydning af tilgængelighed er den lethed hvormed én lokalitet kan nås fra en anden (f.eks. hvor lang tid en rejse tager eller hvor lang afstand rejsen er på).
- En anden betydning kan være den samlede adgang til et punkt, det vil sige den lethed, hvormed ét punkt kan nås fra samtlige andre punkter (f.eks. hvor mange der har mulighed for at komme til et givet område, altså antallet af potentielle brugere). Denne form kan kaldes "tilgængelighed".
- En tredje betydning af tilgængelighed er den adgang en enkelt lokalitet har til en række faciliteter – hvor mange potentielle faciliteter der er til rådighed fra et givet punkt. Det kan f.eks. være hvor mange teatre, der er inden for 1 times transport fra hjemmet, eller den gennemsnitlige afstand fra en kommune til nærliggende hospitaler. Denne form kan kaldes "mobilitet".

"Tilgængelighed" eller "mobilitet" bliver oftest teknisk beregnet med udgangspunkt i, at transportnettet er karakteriseret ved friktion eller "omkostninger" for de enkelte strækninger eller arealer på nettet. Omkostningerne forbundet med et vejstykke vil f.eks. kunne defineres til

at være proportional med vejlængden og kan beregnes i afstand, tid (afhængigt af hvor hurtigt det er muligt/tilladt at bevæge sig), penge el. lign. Omkostningerne tillægges området eller strækningen som en egenskab, der angiver, hvor hurtigt bevægelsen kan ske.

GIS kan med fordel benyttes i analyser af "tilgængelighed" og "mobilitet", da det giver mulighed for at lave analyser på store mængder af rumlige data, og ved hjælp af GIS kan resultatet fremstilles grafisk. En analyse, der skal belyse adgangen til teatre eller museer, kræver data om vejnet, hvor befolkningen bor, transporthastighed, osv. Det er derfor nødvendigt med et redskab, der kan behandle disse data i en geografisk sammenhæng.

Forskningscentret for Skov & Landskab under Miljøministeriet har i samarbejde med en række andre institutioner og virksomheder udviklet metoder til at beregne tilgængeligheds- og mobilitetsanalyser. Indenrigs- og Sundhedsministeriet har indledt et samarbejde med Forskningscentret for Skov og Landskab med henblik på at få gennemført tilgængelighedsanalyser.

Analyse af tilgængelighed til statsamterne

Som eksempel på en tilgængelighedsanalyse har Indenrigs- og Sundhedsministeriet fået udarbejdet en analyse af tilgængeligheden til statsamter.

Statsamterne er en dekoncenteret statslig administrativ enhed, der tager sig af en række sager som ofte indebærer tæt borgerkontakt. Det drejer sig bl.a. om familieret (skilsmisssager, børnebidrag, forældremyndighed), personret (adoption, navnesager, værgemålssager og arveloven), retsplejesager (fri proces), opholdstilladelser til EU/EØS-borgere og værnepligtssager (session).

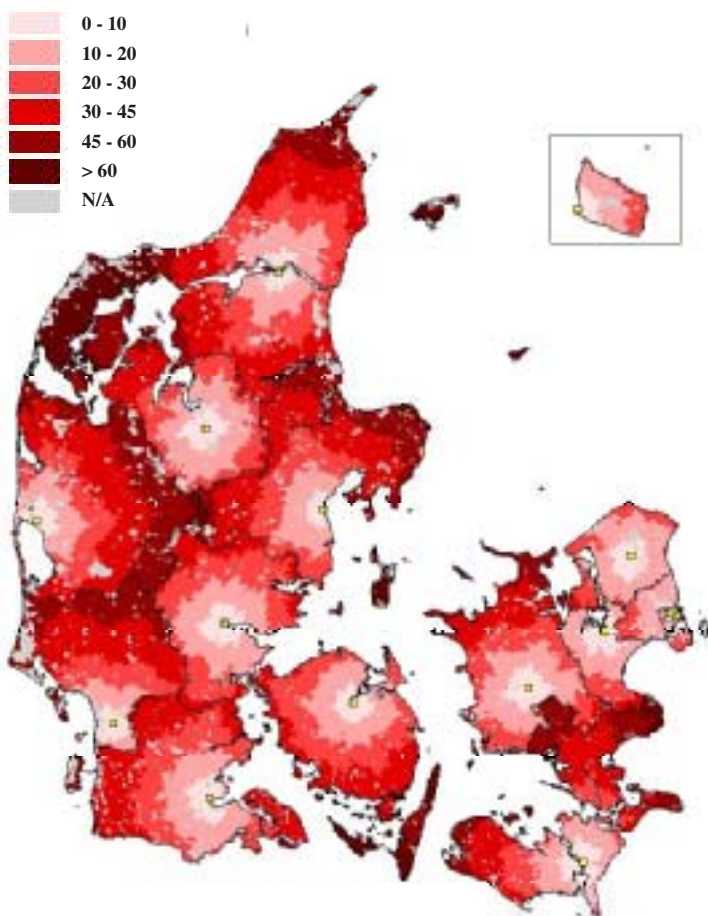
Analysen viser afstanden til statsamtet i det amt, hvor man bor. For borgere i Frederiksberg kommune er angivet tilgængeligheden til

Statsamtet København, mens der for borgere i Københavns Kommune er angivet tilgængeligheden til Overpræsidiat.

Kort 3.1. viser køretiden i bil til det relevante statsamt for alle lokaliteter i Danmark. Endvidere viser figur 3.1-3.14 tilgængeligheden inden for hver af de 14 statsamter. Resultaterne er for hele landet opsummeret i figur 3.15. Det fremgår, at 12 pct. af befolkningen kan nå deres statsamt med bil indenfor 5 minutter, 41 pct. af befolkningen kan nå statsamtet indenfor 15 minutter og 75 pct. af befolkningen kan nå statsamtet inden for 30 minutter.

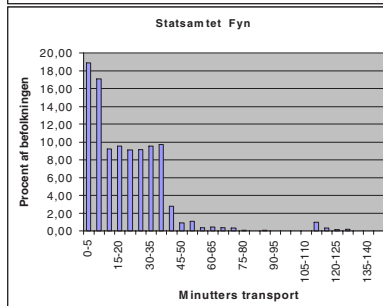
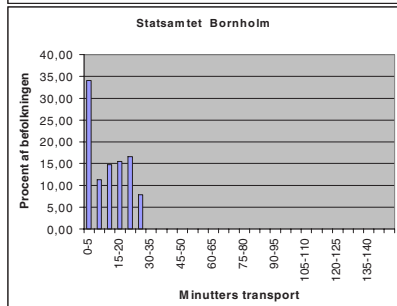
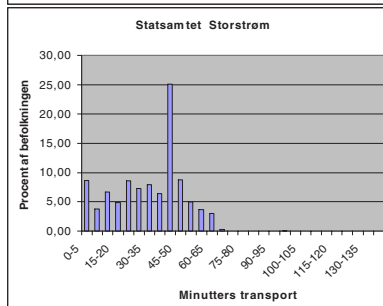
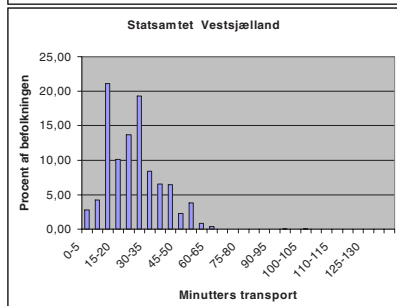
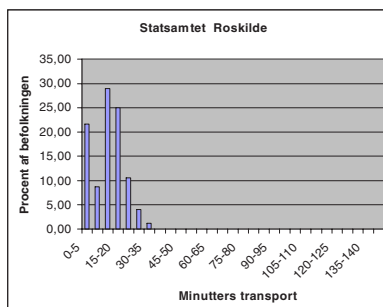
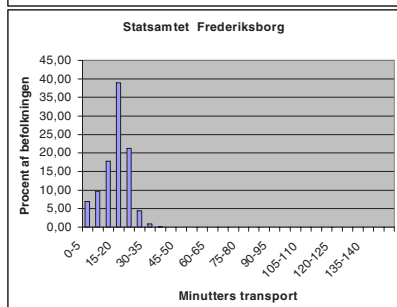
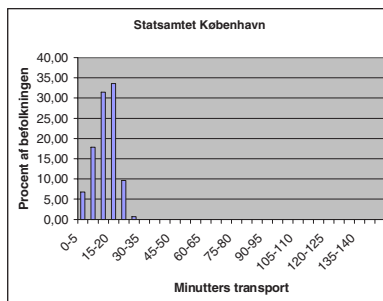
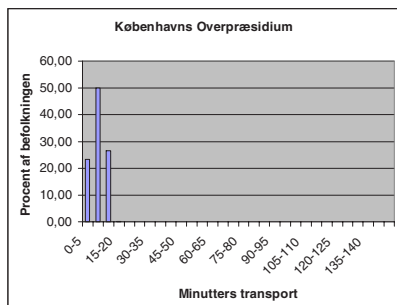
Flere statsamter har oprettet filialer for at øge borgernes tilgængelighed. Analysen tager ikke hensyn til disse filialer. Filialerne findes i følgende statsamter: Vestsjælland (Kalundborg, Haslev og Holbæk), Storstrøm (Næstved), Ringkjøbing (Herning), Århus (Randers), Viborg (Thisted og Nykøbing Mors), og Nordjylland (Frederikshavn, Hjørring, Løgstør og Arden). Filialerne vil typisk bestå af en medarbejder, der en gang om ugen eller hver 14. dag kører til en filial for at møde borgeren og behandle især vilkårsforhandlinger. I psykiatriske patientklagenævnsager gælder det endvidere, at statsamtet kommer til patienten.

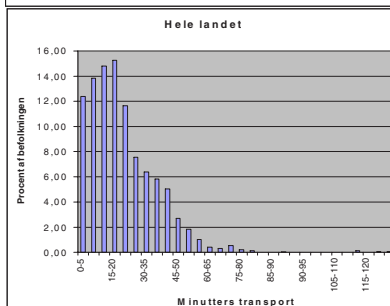
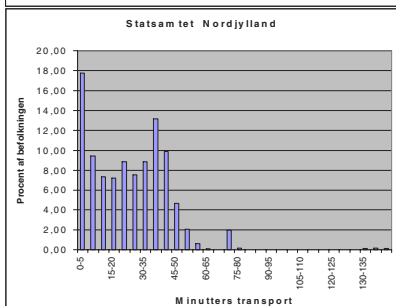
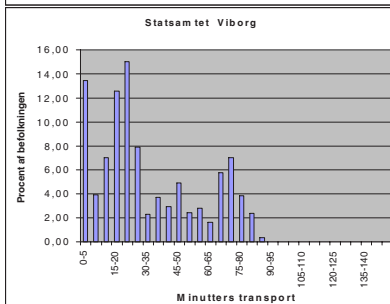
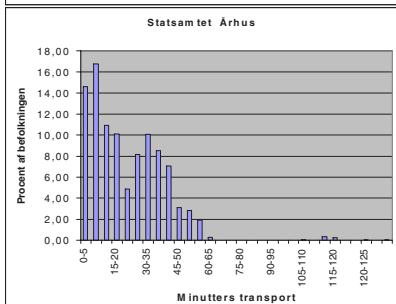
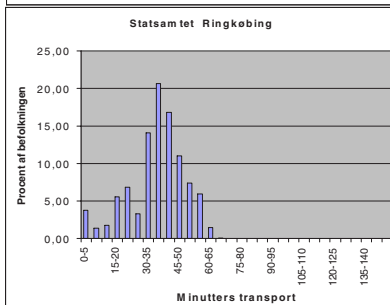
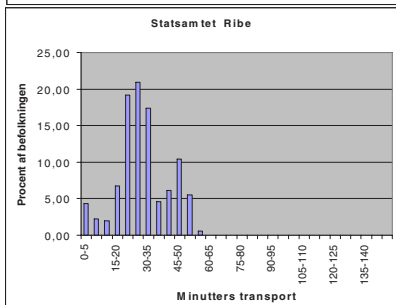
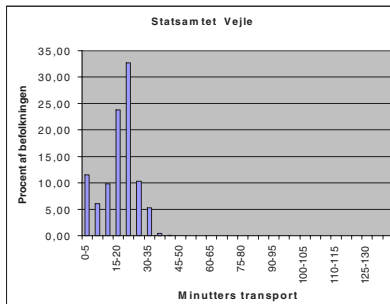
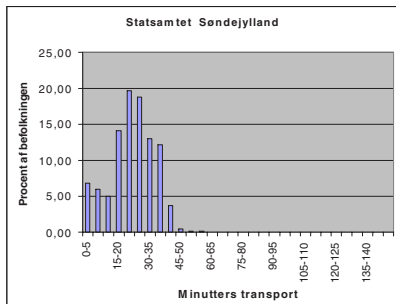
Kort 3.1. Køretid i bil til statsamt

Bemærkning: Adgang til statsamter placeret i naboamter medregnes ikke. **Kilde:** Forskningscenter for Skov og Landskab

Figur 3.1 - 3.15 Tilgængelighed til de danske statsamter.

Kilde: Forskningscenter for Skov og Landskab

4. Vejledning om regionale konsekvensvurderinger

Indenrigs- og Sundhedsministeriet udsendte i februar 2002 en vejledning om vurdering af regionale konsekvenser ved gennemførelse af lovgivningsmæssige og administrative tiltag. Vejledningen skal sikre, at hensynet til den regionale udvikling indgår som en del af beslutningsgrundlaget for love og administrative tiltag, herunder tiltag der vedrører placering eller nedlæggelse af statslige arbejdspladser.

Vejledningen opstiller retningslinier for, hvornår og hvordan ministerierne bør gennemføre regionale konsekvensvurderinger. I det følgende bringes et uddrag af vejledningen.

4.1. Hvad er regional konsekvensvurdering?

Med 'regional konsekvensvurdering' menes en vurdering og beregning af tiltags væsentlige konsekvenser for udviklingen i de danske regioner set i relation til regeringens regionalpolitiske målsætninger. Regeringens regionalpolitiske målsætninger fremgår af regeringsgrundlaget:

"Den danske befolkning skal sikres gode og ligelige levevilkår, uanset hvor i landet man bor. Regeringen ønsker, at alle områder af landet bliver attraktive områder for udvikling og bosætning, således at der kan oppebæres en *geografisk spredning af befolkningen og den økonomiske aktivitet*. Regeringen vil tilstræbe, at den regionale udvikling på lang sigt fører til *mindre ulighed i service, beskæftigelse og økonomiske vilkår i regionerne*."

En regional konsekvensvurdering er således bl.a. en vurdering og beregning af tiltags væsentlige regionale konsekvenser vedrørende forhold af betydning for befolkning og økonomisk aktivitet og den regionale balance heri.

Gennemførelsen af en regional konsekvensvurdering i forbindelse med forberedelsen af lovgivningsmæssige og administrative tiltag har bl.a. følgende formål:

- ◆ Eventuelle væsentlige regionale konsekvenser kan indgå i beslutningsprocessen, således at et hensyn til den regionale balance kan tages i betragtning.
- ◆ Der skal i tilfælde af væsentlige negative regionale konsekvenser overvejes alternative tiltag eller ændringer i tiltaget med henblik på at mindske de negative konsekvenser, samtidig med at tiltagets hovedsigte fastholdes.
- ◆ Eventuelle væsentlige negative regionale konsekvenser, som er uundgåelige, hvis tiltagets hovedsigte samtidig skal fastholdes, skal indgå i forberedelsen eller beslutningen omkring andre (afbødende) tiltag.

Som ovenstående illustrerer, vil eventuelle regionale konsekvenser skulle afvejes i forhold til andre hensyn som bl.a. omkostningsmæssige hensyn, faglige- og kvalitetsmæssige hensyn, sikkerhedsmæssige hensyn, samfundsøkonomiske og øvrige nationale hensyn. Det regionale hensyn er således ét hensyn blandt flere, som i selve beslutningsprocessen kan blive tillagt mere eller mindre vægt afhængigt af bl.a. andre hensyn og tiltagets hovedsigte. Der kan således ikke på forhånd siges noget om, hvilken betydning de vurderede regionale konsekvenser vil få for den endelige beslutning.

4.2. Hvornår og hvordan foretages regional konsekvensvurdering?

4.2.1. Hvilke tiltag?

Som udgangspunkt bør der for alle *lovgivningsmæssige og administrative tiltag*, som kan have *væsentlige regionale konsekvenser* – hvilket kan vurderes ud fra den tjekliste i den anbefalede procedure som beskrives i kapitel 4 i vejledningen – gennemføres en nærmere

vurdering af regionale konsekvenser, og resultatet af konsekvensvurderingen skal formidles således, at det kan indgå som en del af beslutningsgrundlaget for tiltaget.

Med lovgivningsmæssige tiltag menes lovforlag mv. Administrative tiltag kan bl.a. være administrative beslutninger om offentlige tilskud o.lign. eller omstruktureringer, der berører offentlige institutioner – herunder særligt tiltag, som vedrører placering eller nedlæggelse af *statslige institutioner eller et væsentligt antal statslige arbejdspladser*.

På visse områder udstedes der tilskudsbekendtgørelser med hjemmel i en lov i forbindelse med hvilken, der ikke har været foretaget en regional konsekvensvurdering. Såfremt udmøntningen af tilskudsbekendtgørelsen har væsentlige regionale konsekvenser, skal der også her gennemføres en regional konsekvensvurdering.

Ligeledes kan der være tale om en revidering af en lov eller en bekendtgørelse i forbindelse med hvilken, der ikke tidligere har været foretaget en regional konsekvensvurdering. Såfremt loven eller bekendtgørelsen har væsentlige regionale konsekvenser, skal der også her gennemføres en regional konsekvensvurdering.

Forpligtigelsen til at gennemføre regionale konsekvensvurderinger vil være sidestillet med forpligtigelsen til at gennemføre erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger og miljømæssige konsekvensvurderinger i forbindelse med lovforslag m.v.⁸. De regionale konsekvenser skal dog ikke fremgå af skema over et lovforslags konsekvenser

⁸ Jf. Statsministeriets cirkulære af 16. september 1998 om bemærkninger til lovforslag og andre regeringsforslag og om fremgangsmåden ved udarbejdelse af lovforslag, redegørelser, administrative forskrifter m.v., det tidligere Erhvervsministeriums vejledning om erhvervsøkonomiske konsekvensvurderinger samt det tidligere Miljø- og Energiministeriums vejledning om miljøkonsekvensvurderinger af lovforslag og andre regeringsforslag.

4.2.2. Hvornår i forløbet?

Vurderingen af regionale konsekvenser bør gennemføres *så tidligt som muligt* i forberedelsen af tiltaget, således at hensynet til den regionale balance kan indgå allerede i forberedelsesprocessen. Det betyder også, at der for forslag og overvejelser i redegørelser, rapporter, betænkninger mv., som vil ligge til grund for senere lovgivningsmæssige eller administrative tiltag, og som vil kunne have væsentlige regionale konsekvenser, bør foretages en nærmere vurdering og formidling af de regionale konsekvenser.

I visse situationer forløber den politiske beslutningsproces på en sådan måde, at det kan være vanskeligt at gennemføre grundige regionale konsekvensvurderinger på forhånd efter retningslinierne i denne vejledning. Det kan f.eks. gælde i forhold til tiltag, der aftales som led i finanslovsforhandlingerne og i forhold til internationale forhandlinger. I disse tilfælde arbejdes der under stort tidspres, og det kan på forhånd være svært at forudsige resultatet. Såfremt der skønnes at være væsentlige regionale konsekvenser, bør det tilstræbes at foretage en vurdering af disse så tidligt som muligt. Det kan dog være nødvendigt i første omgang at basere sig på et grovere skøn.

4.3. Hvem har ansvaret for gennemførelse af en regional konsekvensvurdering?

Det er det *ansvarlige ressortministerium*, som skal vurdere, om et tiltag vil kunne få væsentlige regionale konsekvenser, og som i givet fald er ansvarlig for, at der gennemføres og sker en formidling af en regional konsekvensvurdering af tiltaget.

Indenrigs- og Sundhedsministeriet kan i den forbindelse tilbyde råd og vejledning til det enkelte ministeriums arbejde med regionale konsekvensvurderinger.

4.4. Hvad er relevante regionale konsekvenser?

Relevante indikatorer for den regionale balance er for det første regionale forhold som *indkomst, beskæftigelse, produktion og bosætning*. Men også forhold som *infrastruktur, tilgængelighed af privat service (butikker m.v.), tilgængelighed af offentlig service, kulturudbud og uddannelsesmuligheder* er vigtige for den regionale udvikling. Det skal ses i sammenhæng med, at disse forhold har direkte betydning for befolkningens levevilkår – det er regeringens målsætning at befolkningen i hele landet har nogenlunde ensartede levevilkår – og tillige kan have afledt betydning for de førstnævnte indikatorer, indkomst, beskæftigelse, produktion og bosætning.

Både *positive og negative* regionale konsekvenser bør vurderes. De regionale konsekvenser må som udgangspunkt betragtes som negative, hvis de kan medføre mindre gunstige forhold i en eller flere regioner og derigennem øget ulighed i regionernes udvikling/ udviklingsmuligheder og befolkningens levevilkår. Konsekvenserne må omvendt betragtes som positive, hvis de kan bidrage til mere gunstige forhold i en eller flere regioner og derigennem til mindre ulighed i regionernes udvikling/ udviklingsmuligheder og befolkningens levevilkår. Et tiltag kan således også samtidigt have både positive og negative regionale konsekvenser, f.eks. positive for nogle regioner men negative for andre eller negative på kort sigt men positive på længere sigt.

Endelig bør både de *kortsigtede og langsigtede* virkninger af et tiltag vurderes. Virkninger af et tiltag kan også både være *direkte og afledte* virkninger (f.eks. af strukturel karakter).

En regional balance i den fremtidige fordeling af *statslige institutioner og arbejdspladser* er en særskilt målsætning for regeringen. En geografisk fordeling af statslige institutioner og arbejdspladser er væsentlig af flere grunde. Bl.a. kan nævnes følgende:

- ◆ Hensynet til tilgængelighed af statslige tjenester (hvis den pågældende institution producerer en serviceydelse, som kræver person-

lig kontakt mellem borger og institution, eller hvis den producerer serviceydelser, der kræver direkte kontakt med kommuner, amter eller virksomheder).

- ◆ Tilstedeværelsen af statslige institutioner kan medvirke til opbygning/opretholdelse af et regionalt fagligt miljø (samspil med regionale faglige miljøer kan samtidig være en gevinst for de pågældende statslige institutioner).
- ◆ Tilstedeværelsen af statslige arbejdspladser har på kort sigt direkte betydning for det generelle beskæftigelsesniveau i den pågældende region, og dertil kan komme en afledt virkning på beskæftigelsesniveauet.
- ◆ Hensyn til statslige institutioners rekrutteringsmuligheder i det længere perspektiv – uanset at det evt. på helt kort sigt kan være vanskeligt at rekruttere den statslige arbejdskraft i eksempelvis udkantsområder.

Ved nedlæggelse af eksisterende og placering af nye statslige arbejdspladser (f.eks. i forbindelse med oprettelse af nye funktioner, effektiviseringer, opgaveflytning og andre omstruktureringer, der kan ændre på størrelsen eller placeringen af institutioner eller dele heraf), bør således vurderes konsekvenser i forhold til – og mulighederne for at imødekomme – hensynet til en geografisk spredning i statslige institutioner og arbejdspladser. Særligt bør det vurderes, om det er muligt at tilgode se de egne af landet, hvor den økonomiske udvikling ligger under gennemsnittet.

Det er vigtigt at bemærke, at der i en placering eller nedlæggelse af en statslig institution eller dele heraf spiller flere hensyn ind – f.eks. omkostningsmæssige, rekrutteringsmæssige, tilgængelighedsmæssige eller faglige hensyn. Hensynet til den regionale fordeling af statslige institutioner og arbejdspladser vil – ligesom hensynet til regionale konsekvenser generelt – således skulle indgå i en afvejning af flere hensyn.

4.5. Hvilke regioner?

I de regionale konsekvensvurderinger er det først og fremmest vigtigt, at den anvendte regionsinddeling afspejler det geografiske omfang af tiltagets virkninger, og at der således tages højde for den interaktion som sker mellem regionen via f.eks. pendling.

I den anbefalede procedure for regional konsekvensvurdering i vejledningens kapitel 4, er de forskellige typer regioner og anbefalede regionsinddelinger nærmere beskrevet. Der anbefales afhængigt af tiltaget primært at anvende en inddeling i funktionelle regioner som pendlingsbaserede arbejdsmarkedsregioner eller i homogene regioner, som er kendetegnet ved en særlig fælles egenskab, f.eks. landdistrikter/landkommuner mv.

Det skal understreges, at vurdering af regionale konsekvenser er særlig relevant, når der kan være tale om effekter, der har betydning for regioner, som i forvejen er udsatte.

4.6. Hvordan gennemføres en regional konsekvensvurdering?

En regional konsekvensvurdering gennemføres enklest ved at gennemløbe de tre trin i nedenstående *anbefalede procedure*. Hvert tiltag bør således som minimum gennemløbe procedurens første trin, hvor det kan vurderes, om tiltaget kan have væsentlige regionale konsekvenser, som bør undersøges nærmere – i så fald gennemløbes resten af proceduren.

I bilag til vejledningen findes nogle konstruerede *eksempler på regionale konsekvensvurderinger*, hvor den anbefalede procedure er fulgt.

4.7. Formidling af vurderingen

Regionale konsekvensvurderinger bør anføres i *lovbemærkninger* eller – hvis der er tale om et administrativt tiltag – i selvstændig *rapport* eller *notat*. Særskilt rapport eller notat kan naturligvis også benyttes til uddybning af lovbemærkninger. Der henvises iøvrigt til, at det således

også indgår i Justitsministeriets vejledning om lov kvalitet, at der ud over de kravsbestemte vurderinger, f.eks. af administrative konsekvenser, kan være grund til at medtage vurdering af regionalpolitiske konsekvenser i bemærkninger til lovforslag.

I modsætning til de erhvervsøkonomiske og de miljømæssige konsekvenser vil de regionalpolitiske konsekvenser ikke skulle fremgå af det skema over et lovforslags konsekvenser, som fremstår til sidst i alle lovforslag.

De gennemførte regionale konsekvensvurderinger skal samtidig *formidles løbende til Indenrigs- og Sundhedsministeriet*. Konsekvensvurderingerne vil være et vigtigt redskab i ministeriets overvågning af den regionale udvikling.

5. Regionalpolitik i andre lande

Om end den geografiske kontekst i landene omkring os er meget forskellig fra den danske, er de centrale regionale problemstillinger de samme, da de handler om økonomisk og demografisk udvikling. Andre landes erfaringer med bl.a. organiseringen af regionalpolitikken, kan derfor være en inspiration for det regionalpolitiske udviklingsarbejde i Danmark.

Dette bilag beskriver organiseringen af regionalpolitikken i vore nordiske nabolande, Sverige, Finland, Norge samt England.

5.1 England

I England er der i de senere år iværksat flere initiativer med henblik på at styrke den regionale indsats. Der er gennemført flere organisatoriske ændringer, og der er igangsat et arbejde med at undersøge mulighederne for folkevalgte regionale råd.

I 1994 blev der foretaget omstruktureringer, som medførte dannelsen af Government Offices i ni regioner. Det er statslige tværministerielle kontorer placeret regionalt med det formål at udmønte statens/regeringens målsætninger lokalt og regionalt på tværs af emner og aktører. Ved oprettelsen i 1994 varetog disse Government Offices servicefunktioner for fire forskellige ministerområder. I dag varetager de servicefunktioner for syv ministerområder.

Den regionale indsats er endvidere blevet styrket ved, at der pr. 1 april 1999 er oprettet Regional Development Agencies (RDA) i de 8 engelske regioner uden for London. Senere i 2000 er der også oprettet et Agency i Londonregionen.

RDA er en administrativ organisation, som har til formål at koordinere den regionale økonomiske udvikling, således regionerne kan styrke deres konkurrenceevne, skabe vækst og fornyelse samt mindske ulighederne mellem regionerne. Med henblik på at forbedre den regionale

økonomi skal der formuleres klare prioriteter og retningslinjer for, hvorledes målene nås. Således var en af de første opgaver for RDA at formulere en regional strategi.

RDA er en ny organisatorisk konstruktion, men de tilskrives allerede nu stor betydning for den regionale udvikling. RDA forventes at arbejde tæt sammen med de 9 Government Offices.

RDA referer først og fremmest til staten. Men en vigtig forudsætning for RDA er de regionale chambers. Det er en slags "bestyrelser" sammensat af lokale personer, som repræsenterer både sociale-, miljø- og økonomiske interesser. De er således tænkt som værende et bindeled mellem lokale/regionale interesser og RDA. Et af deres formål er at prioritere og planlægge initiativer i regionen. Konstitutionen af de regionale chambers kan variere mellem regionerne, men som hovedregel består de af 70 pct. repræsentanter fra lokale myndigheder og 30 pct. repræsentanter fra andre sektorer/organisationer.

De regionale chambers er ikke folkevalgte, men det er regeringens ambition, at der på sigt vil blive etableret folkevalgte regionale råd. Mulighederne for dette undersøges netop nu. Udgangspunktet er, at der skal være en folkeafstemning, som skal afgøre, hvorvidt de skal etableres eller ej. Tidsperspektivet er endnu ukendt.

For at styrke koordinationen mellem de forskellige statslige initiativer blev der i april 2001 etableret en tværministeriel regional koordinationsenhed, som skal støtte samarbejdet mellem de forskellige Government Offices. Endvidere skal koordinationenheden støtte de enkelte Government Offices, således at de får en stærkere rolle i politikformuleringen.

Ansvar for den engelske regionalpolitik er placeret i the Department for Transport, Local government and the Regions.

5.2 Sverige

Også i Sverige er regionalpolitikken i forandring. I december 2001 vedtog Riksdagen et nyt politikområde kaldet regional udviklingspolitik, der skal videreføre den traditionelle sektororienterede regional politik, den direkte regionalpolitik og delområdet regional erhvervs politik. Ansvar for den regionale udviklingspolitik er placeret hos det svenske Näringsdepartement.

Formålet med den regionale udviklingspolitik er at etablere en sammenhængende politik for alle dele af landet, således at den kan tilpasses til de regionale forskelligheder og muligheder. Det skal bl.a. ske ved øget sektorsamarbejde og hensyn til regionerne på alle områder af statslig aktivitet.

Indtil midten af 90erne har den svenske regionalpolitik været præget af en sektororienteret omfordelingspolitik. Bl.a. foranlediget af strukturprogrammerne i EU er der kommet stor fokus på udviklingen af en regionalpolitik, særligt inden for erhvervs politikken.

I 1998 introduceres den regionale tillvækstaftale. Formålet med aftalen er at sikre vækst i hele landet ved at samordne den offentlige indsats inden for flere politikområder, således at indsatsen i højere grad styres af erhvervslivets efterspørgsel og behov. Tillvækstaftalen består af en analyse af regionens forudsætninger for vækst i et treårigt program. Heri fastsættes også ansvarsfordelingen mellem de parter, som skal gennemføre og finansiere programmet.

For at tilpasse indsatserne i de enkelte regioner er der behov for samarbejde mellem nationale, regionale og lokale aktører. Inden for hver region er der opbygget partnerskaber mellem bl.a. erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner samt de offentlige myndigheder. Partnerskabets opgave er at formulere en langsigtet erhvervsstrategi.

Den nye regionale udviklingspolitik bygger på erfaringerne fra den regionale erhvervs politik. Et af de væsentligste midler i udviklingen af

regionerne bliver de ”Regionala tilväxtprogrammer”, som er en videreudvikling af de regionale tilväxtaftall. Et tilväxtprogram skal bestå af analyse, målformulering, regionale prioriteringer samt en plan for, hvordan indsatserne skal finansieres, gennemføres og udvikles. Indsatserne skal være holdbare både økonomisk, socialt og miljømæssigt.

Dertil skal der udvikles strategier, der sikrer samarbejde mellem sektorområderne og samarbejde mellem stat og kommuner. Målene skal opnås gennem styring af statslig virksomhed samt tydeliggørelse af regionernes ansvarsområder.

Det er et krav, at der samarbejdes om de forskellige initiativer, samt at der medvirker flere forskellige statslige sektorområder. Programmet skal gennemføres i perioden 2004-2007 (dvs. ligge i forlængelse af det nuværende tillväxtprogram). Således er programperioden koordineret med den langsigtede infrastrukturplanlægning.

5.3 Finland

Rammerne for den finske regionalpolitik er fastsat i loven om regional udvikling fra 1994. Udgangspunktet for loven er bl.a. tilslutningen til EU. Ligeledes er de regionale udviklingsprogrammer i Finland i høj grad formuleret under hensyntagen til EU's strukturpolitik.

Den finske regionalpolitik er programbaseret. I forlængelse af lovens vedtagelse i 1994 er der formuleret fem målprogrammer, som har selvstændige fokusområder, og som hver især har egen tidshorisont. Det målprogram, som anses for det vigtigste, kaldes ”Centre of Expertise-programmet”. Via dette målprogram identificeres regionernes styrker for dermed at skabe grobund for økonomisk vækst, tiltrække investeringer og styrke og fastholde ekspertise i regionen. De øvrige programmer omhandler landdistrikter, områder præget af strukturelle forandringer, ø-områder samt grænseregions-områder. Det sidstnævnte program er med tiden blevet en del af EU's INTERREG program.

I regeringens overordnede målprogram, som senest blev revideret i 2000, blev det besluttet at implementere endnu et målprogram kaldet "Regional Center programme". Hensigten er at skabe større lighed mellem regionerne i hele landet ved at stimulere til større samarbejde mellem kommune, organisationer og virksomheder. Der etableres 30-40 regionale centre omkring byområder, hvilket gerne skal have en afsmittende effekt på omkringliggende regioner. Også dette program er designet i overensstemmelse med EU's strukturprogram.

På det regionale niveau blev der i 1994 etableret 19 landskabsförbund. Disse repræsenterer regionens kommuner, og har ansvar for den regionale udvikling. I overensstemmelse med målprogrammerne fastsætter landskabsförbundene specifikke mål og strategier for udviklingen i regionen, og har ansvaret for at samarbejdet med lokale myndigheder, statsadministrationen og andre relevante organisationer. Det sker bl.a. ved, at der udformes et regionalt udviklingsprogram. Udviklingsprogrammerne revideres efter behov, hovedsageligt i tilknytning til ændringer i EU's strukturprogram.

De lovgivningsmæssige rammer for det regionale udviklingsarbejde er kun ændret marginalt siden 1994. For tiden pågår der et revisionsarbejde, som har til formål at formulere langsigtede mål for den regionale udvikling. Det betyder bl.a., at regeringen vil formulere klarere mål for den regionale udvikling og at ansvarsfordelingen mellem sektorområderne tydeliggøres.

Det er det finske Indenrigsministerium, som har ansvaret for politik formuleringen og koordineringen af den finske regionalpolitik på det nationale niveau. Andre ministerier arbejder også med regionale problemstillinger og har til implementeringen deraf oprettet regionale organisationer.

5.4 Norge

Hvert fjerde år fremlægger den norske regering en principiel og bred Stortingsmeldning om udviklingen i regionerne og i landdistrikterne. Forarbejdet var sidste gang bl.a. baseret på høringer med forskellige myndigheder og organisationer samt med det regionale niveau. Foruden de mere overordnede Stortingsmeldninger, giver kommunal- og regionalministeren hvert år en distrikts- og regionalpolitisk redegørelse.

Den overordnede regionalpolitiske målsætning er at sikre hovedtrækene i bosætningsmønsteret og ligeværdige levekår.

I praksis er det fylkerne, der svarer til de danske amter, som har det brede ansvar for den regionale udvikling. Siden 1995 har fylkerne udarbejdet regionale udviklingsprogrammer, som skal skabe større sammenhæng mellem de regionale tiltag på tværs af sektorer inden for rammerne af den formulerede regionalpolitik.

I forbindelse med et nationalt udvalgsarbejde omkring opgavefordelingen mellem stat, amt og kommune er der kommet større fokus på fylkernes rolle som regionalpolitisk aktør. Rollen er formelt blevet styrket i forbindelse med Stortingsmeldningen 2001. Baggrunden er bl.a., at staten ønsker, at flere regionale opgaver underlægges det regionale demokrati. Samtidig er sygehusopgaven flyttet fra fylkerne til staten.

Samtidig har fylkerne fået til opgave at sammensætte og være sekretariat for et regionalt partnerskab, hvor aktørerne er fylkerne, kommunerne, regionale statslige aktører, erhvervslivet, uddannelsesinstitutioner og private organisationer. En del af den regionale udvikling skal forgå via partnerskabet, og det forudsættes at få en stor rolle i arbejdet med de regionale udviklingsprogrammer.

Med henblik på at skabe langsigtede løsninger og kontinuitet i udviklingen er det blevet besluttet, at de regionale udviklingsprogrammer

gøres 4-årige (mod tidligere 1-årige) og integreres bedre med fylkeplanerne. Udviklingsprogrammerne skal fungere som grundlag for en styringsdialog mellem fylkeskommunen og det nationale niveau. Dermed forenkles samarbejdet mellem staten og de regionale myndigheder ved, at der i højere grad fokuseres på målstyring og langsigtede programmer. Målet er større regional handlefrihed til at finde regionalt tilpassede løsninger.

Regionalpolitikken afgrænses ofte af fylkegrænserne, men regioner opfattes også bredt som geografisk afgrænsede områder med fælles arbejdsmarked uafhængigt af administrative grænser. De største regionale udfordringer netop nu er i forhold til befolkningsudviklingen og bosætningsmønsteret. Særligt yderregionerne oplever en befolkningsnedgang. At udvikle sammenhængende arbejdsmarkeds-, bo- og serviceregioner vurderes som en vigtig forudsætning for regional udvikling. I praksis anses tilvækst af arbejdspladser som den vigtigste forudsætning for bosætning. Placering af nye statslige arbejdspladser er også et regionalpolitisk redskab, som man er optaget af at bruge aktivt. I nye og mere ambitiøse retningslinier fra 1999 er det bl.a. hovedreglen, at al ny statslig virksomhed skal lokaliseres uden for Oslo.

Den norske regionalpolitik fokuserer meget på spørgsmålet om bosætningsmønsteret i modsætning til andre lande, som i større grad er optaget af spørgsmål om regional ubalance i velfærd. Det skyldes naturligvis Norges særlige geografiske betingelser.

I Norge har man siden 1995 udarbejdet rutiner, som sikrer at de regionalpolitiske konsekvenser klarlægges i forbindelse med tiltag af regionalpolitisk betydning. De norske erfaringer blev brugt som inspiration for den vejledning, der netop er udsendt i Danmark vedrørende dette emne, jf. bilag 4.

5.5 Sammenfatning

I de fire omtalte lande er der foregået større organisatoriske forandringer i forhold til den regionale udvikling. I Sverige og Finland er det

specielt EU's regionale strukturfondspolitik, som har været udgangspunktet for de ændringer og tiltag, der er foretaget på det regionalpolitiske område.

De overordnede nationale målsætninger for det regionalpolitiske område kan kort beskrives som at sikre den økonomiske velfærd i regionerne under hensyntagen til regionernes forskellige forudsætninger. Der lægges vægt på, at regionalpolitik er for hele landet, og ikke kun for særlige problemområder, f.eks. yderområder. I Norge er der dog særlig fokus på den demografiske udvikling, da affolkning af yderregionerne udgør et stort problem.

Der er stor forskel på, hvordan regionalpolitikken er organiseret i de fire lande. I forhold til Danmark er den statslige styring af regionalpolitikken forholdsvis stram. Dog er der en tendens mod øget decentralisering i Norge, hvor flere regionalpolitiske beslutninger underlægges fylkerne.

I alle fire lande lægges der op til, at samarbejdet mellem centrale aktører i regionerne skal styrkes og udvikles. I tilknytning til RDA i England er der oprettet chambers bestående af lokale personer, som repræsenterer sociale, miljømæssige og økonomiske interesser. Ligeledes er der i Sverige i forbindelse med tilvækstaftalerne oprettet partnerskaber bestående af repræsentanter fra regionale og lokale myndigheder og organisationer. Samme model benyttes i Norge omkring arbejdet med de regionale udviklingsprogrammer.

Uanset organisering og graden af statslig styring er der kommet øget fokus på regionalpolitik som et integreret politikområde, hvor det er nødvendigt med koordination mellem forskellige politikker, organisationer og aktører.

6. Vurdering af regionaløkonomiske konsekvenser af lovgivningsmæssige og administrative tiltag

I det følgende gennemgås de konsekvenser, som de gennemførte administrative og lovmæssige tiltag i 2001 kan forventes at have for den økonomiske og beskæftigelsesmæssige udvikling i de danske regioner i de kommende år. Gennemgangen bygger på bidrag fra de enkelte ministerier og omfatter tiltag, som kan have konsekvenser for regionale forhold som bosætning, indkomst, beskæftigelse og erhvervsliv, udbud og tilgængelighed af service mv.

Tiltagene og de vurderede positive og negative konsekvenser for regionale forhold er præsenteret nedenfor i oversigtsform. Endvidere findes en nærmere gennemgang af de enkelte tiltag og konsekvenser.

6.1. Oversigt over tiltag med regional effekt

Af de administrative og lovmæssige tiltag gennemført i 2001 vurderes 5 lovmæssige og 13 administrative tiltag at kunne få (væsentlig) regional effekt.

Tiltag og konsekvenser for regionale forhold er præsenteret i oversigtsform nedenfor.

Tiltag	Konsekvenser for regionale forhold
Forhøjelse af særtilskud til vanskeligt stillede kommuner (Indenrigs- og Sundhedsministeriet)	Understøttelse af den strukturelle udvikling samt styrkelse af den kommunale økonomi i udsatte områder.
Lokale kontaktpunkter for iværksættere (Økonomi- og Erhvervsministeriet)	Styrkelse af iværksætteraktiviteten i regionerne.
Erhvervssamarbejde Jylland-Fyn (Økonomi- og Erhvervsministeriet)	Projekterne skal sikre en generel forbedring af den regionale udvikling i Jylland og på Fyn.
Centerkontrakter på turismeområdet (Økonomi- og Erhvervsministeriet)	Fremme turismeerhvervet i udvalgte regioner.

Mål 2-programmet (Økonomi- og Erhvervsministeriet)	Sikring af velstand, beskæftigelse, ligestilling samt et bæredygtigt miljø i områder med strukturproblemer.
LEADER+- programmet	Fremme af en bæredygtig udvikling i landdistrikterne.
Regionale eksportvækstgrupper (Udenrigsministeriet)	Styrkelse af de regionale virksomheders eksport frem for afsætning på hjemmemarkedet.
Formidlingsenheder (Beskæftigelsesministeriet)	Styrkelse af formidlingsindsatsen i regionerne for personer, der har vanskeligt ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet.
Særlige formidlingsenheder til styrkelse af AF's indsats overfor etniske ledige i Arbejdsformidlingen (Beskæftigelsesministeriet)	Styrkelse af etniske minoriteters integration på arbejdsmarkedet i regionerne.
Aftale om investeringer på trafikområdet (Trafikministeriet)	Sikring af en geografisk balance i trafikinvesteringerne.
Lov om billedkunst (Kulturministeriet)	Større regionalt engagement i fremme af billedkunsten.
Lov om regionale faglige kurråd (Kulturministeriet)	De regionale faglige kurråd får bedre betingelser for faglig rådgivning af lokale miljøer.
Grundtækstfinansiering på det sociale område (Socialministeriet)	Ændring af den regionale struktur med hensyn til udbud af sociale servicetilbud. Byrdefordelmæssige virkninger for kommuner og amtskommuner, der skal løses via reform af tilskuds- og udligningssystemet.
Lempelse af dobbeltbeskatning af danske søfolk (Skatteministeriet)	Påvirker de regioner, der har mange søfolk beskæftiget på skibe i andre nordiske lande.
Ændring af Told og Skats interne struktur (skatteministeriet)	Koncentration af arbejdspladser på færre centre. Kun lille betydning for borgernes tilgængelighed.
Regionale erhvervsakademier (Undervisningsministeriet og Økonomi- og Erhvervsministeriet)	Sikring af regionalt forankrede samt fagligt og økonomisk bæredygtige institutioner på området.
Øresund Science Region (Ministeriet for Videnskab, Teknologi og udvikling)	Styrke forsknings- og innovationsmiljøerne i Øresundsregionen.
Regionale vækstmiljøer (Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling)	Fremme udvikling og vækst i små og mellemstore virksomheder.

6.2. Beskrivelse af tiltag og regionale effekter

Nedenfor følger en nærmere gennemgang af de enkelte administrative og lovmæssige tiltag i 2001, der vurderes at have regionale konsekvenser, og af de forventede regionale konsekvenser.

Særtilskud til vanskeligt stillede kommuner

Tiltag: I forbindelse med aftalen om kommunernes økonomi for 2002 blev puljen til vanskeligt stillede kommuner uden for Hovedstadsområdet (§19 i lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner) forhøjet med 60 mio. kr. - til godt 265 mio. kr.

Formål: At hjælpe vanskeligt stillede kommuner.

Regionale konsekvenser: Puljen må forventes i et vist omfang at have en positiv indflydelse på den strukturelle udvikling i udsatte områder ved at tilskynde til iværksættelse af strukturelle tiltag og muliggøre finansieringen heraf. Hertil kommer en positiv effekt i forhold til den kommunale økonomi og i forhold til undgåelse af skattestigninger, hvilket kan have en afledt betydning i forhold til service og økonomi.

Lokale kontaktpunkter for iværksættere

Tiltag: Erhvervsministeriet, nu Økonomi- og Erhvervsministeriet, tog i 2001 initiativ til etablering af lokale kontaktpunkter for iværksættere.

Det betyder, at iværksætterne får én indgang til alle iværksættertilbud i lokalområdet.

Formål: Målet med kontaktpunkterne er gennem øget samordning, koordinering og optimering af iværksætterindsatsen at øge antallet af nye levedygtige virksomheder samt at forbedre overlevelsesraten og medvirke til, at nye virksomheder udvikler sig og bliver større.

Der blev i 2001 etableret i alt 14 kontaktpunkter dækkende hele landet, bortset fra visse dele af Hovedstadsregionen.

Et kontaktpunkt består af de væsentligste lokale aktører på iværksætterområdet inden for det geografiske område, som kontaktpunktet dækker. De væsentlige aktører er ofte amter, kommuner, TIC og erhvervscentre, men private aktører indgår også. Nævnte aktører indgår gensidigt forpligtende partnerskabsaftaler til løsning af opgaven.

Kontaktpunktet samordner, udvikler og udbyder tilbud til iværksætterne. Kontaktpunkternes hovedydelse er rådgivning og information til iværksættere, kursusvirksomhed, netværk og sparring samt udvikling af iværksætterkulturen.

Herudover har kontaktpunkterne til opgave at sikre en fælles indgang til samtlige ydelser. De enkelte kontaktpunkter har derfor via ét iværksættertelefonnr. etableret én indgang til kontaktpunktets ydelser.

Erhvervs- og Boligstyrelsen medfinansierer kontaktpunkterne med årlige tilskud fastsat på baggrund af årlige resultatkontrakter. Medfinansieringen udgjorde i 2001 70 pct. af kontaktpunkternes aktivitets- og driftsudgifter. Styrelsen medfinansiering reduceres i 2002 til 55 pct. Det samlede statslige tilskud til kontaktpunkterne udgjorde i 2001 31,8 mio. kr. Den øvrige finansiering tilvejebringes af kontaktpunktets partnere.

Regionale konsekvenser: De 14 etablerede kontaktpunkter dækker 97 pct. af landets kommuner og 84 pct. af befolkningen. Oversigt over

kontaktpunkterne findes på Erhvervs- og Boligstyrelsens www.STARTguiden.dk.

Erhvervssamarbejdet Jylland-Fyn

Tiltag: Erhvervsministeriet - nu Økonomi- og Erhvervsministeriet - har de seneste år arbejdet tæt sammen med de 8 amter og 173 kommuner i Jylland og på Fyn om at skabe endnu bedre rammer for erhvervsudviklingen i det vestlige Danmark. Erhvervsredegørelse Jylland-Fyn fra efteråret 2000 blev i foråret 2001 fulgt op af et fælles strategioplæg indeholdende en beskrivelse af godt 25 konkrete projekter.

Formål: Flere af projekterne sigter på at videreudvikle regionale styrkepositioner i Jylland og på Fyn ved at styrke samspillet mellem erhvervslivet og regionale videns- og uddannelsesinstitutioner. Det gælder f.eks. møbelindustrien i Salling-området, erhvervsgartnere på Fyn og offshore-industrien omkring Esbjerg. Flere af disse projekter er realiseret ved hjælp af ordningen Regionale vækstmiljøer, der blev udbudt første gang i foråret 2001.

Andre projekter har et bredt jysk-fynsk sigte. Det gælder f.eks. den jysk-fynske IT-satsning, der har til formål at styrke de jysk-fynske virksomheders anvendelse af den nyeste viden- og kompetence på IT- og softwareområdet. Der er i forbindelse med udmøntningen af UMTS-midlerne afsat i alt 175 mio. kr. i statslig medfinansiering til dette projekt i perioden 2002-2005. Samtlige projekter er udviklet i et tæt samspil mellem erhvervsliv, forsknings- og uddannelsesinstitutioner, amter, kommuner og ministerier. I øjeblikket arbejder over 20 projektgrupper på at udvikle nye jysk-fynske projekter.

Regionale konsekvenser: Projekterne skal sikre en generel forbedring af den erhvervsmæssige udvikling i Jylland og på Fyn.

Centerkontrakter på turismeområdet

Tiltag: Der er siden år 2000 iværksat i alt 6 centerkontrakter på turismeområdet, der tilsammen har fået bevilget ca. 20 mio. kr., heraf 10 mio. kr. i år 2001. Der er ikke afsat midler til centerkontrakter på finanslov 2002.

Formål: Centerkontraktordningen på turismeområdet skal fremme den innovative udvikling af nye oplevelsesprodukter, serviceydelser, samarbejdsformer mellem private turismevirksomheder og turismeerhvervs organisationer samt offentligt finansierede vidensmiljøer.

Regionale konsekvenser: Projekterne skal fremme turismeerhvervet i udvalgte regioner. Fire af de seks projekter er regionalt forankrede i henholdsvis Midt- og Nordjylland, i Vestjylland, i København og på Fyn.

Mål 2-programmet

Tiltag: Det danske mål 2-program for perioden 2000-2006 blev godkendt af EU-kommissionen ultimo 2000.

Formål: Programmet har til formål at bidrage til at styrke betingelserne for en udvikling og omstilling, der sikrer velstand, beskæftigelse, ligestilling samt et bæredygtigt miljø i områder med strukturproblemer. Mål 2-programmet omfatter i alt 51 kommuner med tilsammen knap 550.000 indbyggere i amterne Bornholm, Fyn, Nordjylland, Ringkøbing, Storstrøm, Viborg og Århus samt 27 småøer tilsluttet Sammenslutningen af Danske Småøer.

Erhvervs- og Boligstyrelsen har ansvaret for implementeringen og den løbende administration af den del af mål 2-programmet, der vedrører Regionalfonden, mens Socialfonden hører under Beskæftigelsesmini-

steriet. De samlede investeringer under programmet ventes at andrage ca. 600 mio. euro i programperioden, hvoraf EU-kommissionen bidrager med 189 mio. euro under Regionalfonden og Socialfonden. Den øvrige finansiering skal fremskaffes af staten, regionale og lokale myndigheder samt private virksomheder.

Mål 2-programmet blev iværksat ultimo 2000. Ultimo 2001 var der disponeret over godt 1/3 af Regionalfondsmidlerne for hele perioden 2000-2006. Der er bevilget støtte til omkring 500 projekter, der tilsammen ventes at skabe ca. 1.600 nye arbejdspladser.

Regionale konsekvenser: Sikring af velstand, beskæftigelse, ligestilling samt et bæredygtigt miljø i områder med strukturproblemer.

LEADER+ - projektet

Tiltag: Lov nr. 338 af 17. maj 2000 om støtte til udvikling af landdistrikterne (landdistriktsstøtteloven).

Det danske program for LEADER+ initiativet blev godkendt af Europa-Kommissionen den 27. august 2001, og programmet blev sat i kraft ved Fødevareministeriets bekendtgørelse nr. 951 af 31. oktober 2001.

Med frist pr. 1. maj 2001 havde Direktoratet for FødevareErhverv indkaldt forslag til lokale udviklingsplaner med henblik på at udvælge de mest lovende til at modtage støtte fra LEADER+ programmet. På grundlag heraf blev udviklingsplaner fra 12 lokale aktionsgrupper udvalgt til at indgå i det danske LEADER+ program. De er alle beliggende i landets udkantområder, og tilsammen udgør de en fjerdedel af landets areal, men kun 13% af landets befolkning.

Formål: Det overordnede mål med LEADER+ initiativet i Danmark er gennem støtte til lokale grupper at give mulighed for at arbejde med integrerede og bæredygtige udviklingsindsatser og derved bidrage til at skabe nye arbejdspladser og sikre landdistrikternes fremtid som

levende erhvervsaktive samfund. Indsatsen under LEADER+ initiativet skal fremme nyskabende ideer og have pilotkarakter.

Konsekvenser: Samarbejde om udviklingstiltag i landdistrikterne er et grundlæggende element i LEADER+ initiativet. Samarbejde kan finde sted mellem de interesser, der er repræsenteret i de lokale aktionsgrupper og mellem de offentlige myndigheder på lokalt, regionalt, statsligt og EU-niveau. Der kan endvidere blive etableret samarbejde mellem landdistrikter i det enkelte medlemsland og mellem landdistrikter i forskellige medlemslande, samt med grupper uden for EU, f.eks. i ansøgerlandene.

Hensigten med ordningen er at mobilisere lokale borgere og myndigheder til i fællesskab at tage ansvar for den økonomiske og sociale udvikling i deres område. Derfor er administrationen af ordningen også indrettet sådan, at de lokale aktionsgrupper spiller en central rolle ved tildelingen af støttemidler, og de statslige myndigheder indskrænker sig til at udøve en ren legalitetskontrol.

Regionale eksportvækstgrupper

Tiltag: Ultimo 2000 blev der truffet beslutning om at nedsætte en række regionale eksportvækstgrupper.

Formål: Formålet med regionale eksportvækstgrupper er at give virksomhedsgrupper af små og mellemstore virksomheder indsigt, viden, ressourcer og motivation til at få igangsat aktiviteter, der kan bringe virksomhederne ud på det internationale marked gennem praktisk sparring på kollektiv basis, rådgivning og praktisk salgshjælp til at igangsætte eksport gennem igangsætnings- og forsikringskapital stillet til rådighed af Danmarks Eksportråd.

Formidlingsenheder

Tiltag: Over en 2-årig periode gives støtte til etablering af et større antal formidlingsenheder, der har til formål at styrke formidlingen af virksomhedsrettede sociale tilbud. Der er på finansloven for 2001 afsat knap 25 mio. kr. til oprettelsen af enhederne decentralt.

Formål: Det er et led i førtidspensionsreformen at styrke formidlingsindsatsen for personer, der har vanskeligt ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, herunder personer med nedsat arbejdsevne, jf. lov om aktiv socialpolitik, § 8 c.

Regionale konsekvenser: Enhedernes virkeområde skal tilpasses arbejdsmarkedet, hvilket medfører, at enhederne ofte virker på tværs af kommunegrænser. I 2001 er der indgået aftale om oprettelse af 9 enheder. Som eksempel på formidlingsenheder kan nævnes Vestlolland, der omfatter 4 kommuner og Østlolland, der omfatter 5 kommuner. Der er en fortsat interesse for etablering af nye formidlingsenheder. Den ekstra formidlingsindsats øger områdets beskæftigelse, herunder beskæftigelsen på særlige vilkår. På sigt reduceres antallet af personer på offentlig forsørgelse.

Ved tildeling af støtte til etablering af formidlingsenheder indgår en række kriterier vedrørende samarbejdsrelationer i lokalområdet, fastsættelse af resultatmål, beskrivelse af metode mv. Ved tildeling af støtte vil der ligeledes blive taget hensyn til, at der skal være en geografisk spredning.

Særlige formidlingsenheder til styrkelse af AF's indsats overfor etniske ledige i Arbejdsformidlingen

Tiltag: Med praktisk virkning i 2001 er der iværksat forsøg med særlige formidlingsenheder til styrkelse af AF's indsats overfor etniske minoriteter i Arbejdsformidlingen.

Forsøget er iværksat som led i den tidligere regerings handlingsplan for integration af etniske minoriteter på arbejdsmarkedet. Der blev afsat 3,5 mill. kr. i 2000 og 8,5 mill. kr. i 2001 og 2002 til et treårigt forsøg med oprettelse af særlige formidlingsenheder.

Formål: Formålet med oprettelse af de særlige formidlingsenheder er at medvirke til, at flere personer tilhørende etniske minoriteter kommer i arbejde. Dette skal ske gennem oprettelse af særlige ansøgerbanker med formidlingsparate ledige med anden etnisk baggrund end dansk, gennem virksomhedsopsøgende arbejde samt anvendelse af virksomhedsvendte aktiveringsredskaber.

Regionerne har opstillet egne succeskriterier for forsøget og har desuden et fælles succeskriterium: Forskellen i ledighedsprocenten mellem etniske minoriteter og den øvrige befolkning skal indsnævres i forsøgsperioden. Indsnævringen skal være større i forsøgsregionerne end i de regioner, der ikke er med i forsøget.

Regionale konsekvenser: De særlige formidlingsenheder er oprettet i AF-regionerne i Storkøbenhavn, Frederiksborg, Fyn, Århus og Nordjylland. Alle fem regioner har opbygget ansøgerbanker, som vurderes at fungere efter hensigten. Regionerne har endvidere igangsat forskellige initiativer i forbindelse med forsøget, f.eks. oprettelse af særlige uddannelsesforløb i samarbejde med virksomheder, der ønsker at ansætte personerne efterfølgende, samt dannet jobklubber og "brobyggerordninger". Endelig har regionerne intensiveret samarbejdet med kommunerne i form af aftaler om registrering af ledige kontanthjælpsmodtagere i ansøgerbankerne, fælles kontakt til virksomhederne m.v.

Resultater af indsatsen i 2001 er endnu ikke opgjort. Resultaterne forventes at foreligge i begyndelsen af marts 2002.

Aftale om investeringer på trafikområdet

Tiltag: Med politisk aftale om investeringer på trafikområdet (24. januar 2001) er det bl.a. aftalt at gennemføre en række store investeringer på vejområdet. Aftalen indeholder desuden forøget frihøjde på 6 lave broer og omhandler planer om vejanlæg, hvor undersøgelse pågår eller er ønskelig. De store investeringer på vejområdet omfatter følgende statsvejanlæg

Hovedstadsområdet

- Udbygning af Motorring 3 (E47/E55)
- Udbygning af Køge Bugt Motorvejen (E47/E55/E20)

Vestsjælland, Lolland og Falster

- Motorvejsprojektet Holbæk - Vig (Rute 21)
- Motorvejsprojektet Ønslev - Sakskøbing (E47/E55)

Fyn

- Motorvejsprojektet Odense - Svendborg (Rute 9)

Jylland

- Motorvejsprojektet Herning - Brande (Rute 15/18)
- Nors omfartsvej (Rute 26)
- E20's indføring i Esbjerg (E20)

Formål: Gode transportmuligheder er en central forudsætning for videreudviklingen af det moderne samfund. Målsætningen er mobilitet og gennem et effektivt vejtransportsystem at sikre bl.a. muligheder for distribution af varer til ind- og udland, friere valg af arbejdsplads og bolig samt bedre mulighed for udfoldelse i fritiden.

Regionale konsekvenser: Til grund for aftale om trafikinvesteringerne på vejområdet ligger bl.a., at det er vigtigt med en rimelig geografisk balance i de statslige trafikinvesteringer regionerne imellem. Således er det en hensigt med aftalen om trafikinvesteringer at afhjælpe væsentlige trængsels- og kapacitetsproblemer i Hovedstadsområdet og at fortsætte udbygningen af de overordnede vejforbindelser i landets øvrige dele. Reduktion af trængslen på det overordnede vejnet medfører desuden, at bilister og gods- og varetransporter i højere grad fravælger alternative og mindre trafiksikre veje gennem lokalområder. Disse udsættes derved i mindre grad for støj, luftforurening og trængsel som følge af uvedkommende gennemkørende trafik.

Til grund for gennemførelsen af store statsvejprojekter ligger også, at det er en væsentlig funktion for statsvejnettet at binde landet sammen. Derved tilvejebringes samtidig velfungerende regionale vejtransportkorridorer, der er nødvendige for, at fordelene af de internationale trafikforbindelser kommer hele landet til gode.

De aftalte udbygninger af statsvejnettet tilvejebringer - sammen med amts- og kommunevejene - god tilgængelighed mellem de større byer og landsdelcentre og mellem trafikale knudepunkter og terminaler lokalt. Hermed sikres også god adgang til de overordnede byfunktioner. Et effektivt og velfungerende statsvejnet er samtidig med til at lette udvekslingen af varer samt til at udvide virksomhedernes markedsoplande.

Statsvejene indgår regionalt og lokalt i betjeningen af en stigende bolig-arbejdsstedtrafik samt fritids- og erhvervstrafik omkring de større byer. Med den forventede stigende biltrafik også i de kommende år fremover vil de besluttede vejudbygninger afhjælpe fremkommelig-

hedsproblemer med køddannelser og deraf følgende forøgede og uforudsigelige rejsetider.

For de enkelte store vejprojekter i den politiske aftale fra januar 2001 kan for indeværende oplyses følgende konkret om det tidsmæssige forløb og af væsentligst betydning for vurdering af regionale konsekvenser.

Udbygning af Motorring 3 (E47/E55) i Hovedstadsområdet

Motorring 3 er som den vigtigste tværvejsforbindelse i Hovedstadsområdet med til at binde regionens byfingre sammen. Projektet indtager en nøgleplacering i en afhjælpning af kapacitetsproblemerne på vejnettet i hovedstadsområdet. Projektet forberedes gennem yderligere undersøgelser og projektering. Der skal vedtages anlægslov. Anlæg forventes igangsat i 2003. Ibrugtagning er programsat til år 2006.

Udbygning af Køge Bugt Motorvejen (E47/E55/E20) i Hovedstadsområdet

Ligesom Motorring 3 er også dele af Køge Bugt Motorvejen stærkt overbelastet i myldretiden. Projektet forberedes ved yderligere undersøgelse og projektering. Der skal vedtages anlægslov for en sydlig delstrækning af projektet. Der foreligger allerede anlægslov for en nordlig delstrækning, som forventes igangsat 2002 med forventet ibrugtagning i år 2003. Ibrugtagning af den sydlige delstrækning er programsat til år 2008.

Motorvejsprojektet Holbæk - Vig, 1. etape (Rute 21)

Med denne 1. etape af motorvejsanlægget, som der er aftalt anlagt, vil der mellem Holbæk og Tuse opnås en væsentlig aflastning af den nuværende vej til gavn for trafikafviklingen såvel som for trafiksikkerheden. Åbning af motorvejsanlæggets 1. etape er programsat til år 2006.

Motorvejsprojektet Ønslev - Saksøbing (E47/E55)

Motortrafikvejsstrækningens udbygning til motorvej vil forbedre vejforbindelsen mellem Lolland og Falster/Sjælland samt europavejsrute E47/E55 på den eneste ikke motorvejsstrækning mellem Rødby Færgehavn og Øresundsbroen. Projektet forberedes gennem yderligere undersøgelse og projektering og forventes igangsat i år 2003. Ibrugtagning af motorvejsstrækningen er programsat til år 2007.

Motorvejsprojektet Odense - Svendborg (Rute9)

Motorvejen forventes bl.a. at bidrage til en positiv erhvervsudvikling i hele det sydfynske område bl.a. ved at reducere transportudgifterne. Erhvervsorganisationer i det sydfynske område har udtrykt positive forventninger til anlæggets effekt for erhvervslivet. Vejanlægget forventes også at forbedre trafikikkerheden i vejkorridoren. I anlægsfasen er der skønnet en direkte og indirekte beskæftigelse på ca. 2.500 mandår. Projektet vil reducere landbrugs- og gartneriarealer. Åbning af motorvejsanlægget er programsat til år 2007.

Motortrafikvejsprojektet Herning - Brande (Rute 15/18)

Projektet indebærer, at Herning vil blive aflastet for en betydelig gennemfartstrafik og vil indebære en forbedring af den trafikale fremkommelighed i og omkring Herning, ligesom projektet på sigt er vurderet at have betydelige positive konsekvenser for det midt- og vestjyske erhvervsliv. Erhvervsorganisationer i Herning-området har udtrykt positive forventninger til anlæggets effekt for erhvervslivet. Særligt vil de nye veje afhjælpe hyppige og betydelige fremkommelighedsproblemer i forbindelse med messearrangementer. I anlægsfasen er projektet tidligere vurderet at have en beskæftigelsesmæssig effekt på i alt ca. 3.500 mandår. I januar 2002 blev det besluttet, at udbygningen gennemføres som motorvej. Åbning af vejprojektet er programsat til år 2008.

Nors omfartsvej (Rute 26)

Især gennemkørende tunge og lange lastbiler fra færgerne og fiskeindustrien i Hanstholm vil få bedre vejforbindelse via den internationale forbindelse "Westlink" fra Norge til Tyskland. Den aftalte motortrafikvej uden om Nors vil samtidig reducere transportudgifterne for erhvervslivet. I anlægsfasen skønnes der at være en direkte og indirekte beskæftigelse på ca. 300 mandår. Åbning af vejprojektet er programsat til år 2006.

E20's indføring i Esbjerg (E20)

Ved projektet hjælpes den aktuelle indføring af motorvej E20 fra det sydøstlige Esbjerg til Esbjerg havn til en tidssvarende standard med bedre trafiksikkerhed og trafikafvikling. Strækningen har i dag en udformning, som harmonerer dårligt med dens funktion som primær indfaldsvej til Esbjerg by. Esbjerg Havn og Esbjerg Kommune forudsættes at bidrage til det samlede projekt. Ibrugtagning af vejprojektet er programsat til år 2003.

Lov om billedkunst

Tiltag: Den ny lov om billedkunst (lov nr. 400 af 21.5.2001 - trådt i kraft 1. juni 2001) giver mulighed for, at hver amtskommune (samt København og Frederiksberg Kommune i fællesskab) kan nedsætte et amtskommunalt billedkunstråd.

Formål: Formålet med loven er at fremme billedkunsten i Danmark, og formålet med de amtskommunale billedkunstråd er at fremme billedkunsten inden for amtskommunen blandt andet ved at fremme det kunstfaglige niveau lokalt.

Regionale konsekvenser: De amtslige billedkunstråd kan betyde et større regionalt engagement vedr. fremme af billedkunsten.

Lov om regionale faglige kulturmiljøråd

Tiltag: I 2001 er der vedtaget en lov om regionale faglige kulturmiljøråd (Lov nr. 480 af 7. juni 2001: Lov om ændring af lov om bygningsfredning og bevaring af bygninger og bymiljøer, lov om regionale faglige kulturmiljøråd, lov om planlægning og lov om påligningen af indkomstskat til staten). Loven er vedtaget under Miljø- og energiministeriet, men ved kongelig resolution af 27. november 2001 er området overflyttet til Kulturministeriet.

Formål: Kulturmiljørådene styrkes på det bygningkulturelle område ved udpegning af et medlem med særlig kompetence på dette område. Endvidere skal kommunerne fremover sende planforslag, der vedrører kulturmiljøspørgsmål, til kulturmiljørådernes eventuelle bemærkninger. Endelig fik kulturmiljørådene - på lige fod med Det Særlige Bygningssyn - mulighed for at indstille til ministeren, at en bygning udpeges som bevaringsværdig. Samtidig får ministeren mulighed for at pålægge kommunerne at udpege de i kommunen beliggende bevaringsværdige bygninger i kommuneplanen. Det bliver samtidig under lovarbejdet tilkendegivet, at ministeren alene agter at anvende denne mulighed over for de kommuner, som i samarbejde med staten har udarbejdet et kommune- eller et kulturmiljøatlas.

Regionale konsekvenser: Loven betyder, at de regionale faglige kulturmiljøråd får bedre betingelser for deres faglige rådgivning af de lokale myndigheder og andre, der beskæftiger sig med sikring af vort kulturmiljø.

Grundtakstfinansiering på det sociale område

Tiltag: Omlægning af finansieringsstrukturen for sociale servicetilbud fra delt finansiering til grundtakstfinansiering ved lov nr. 489 af 7. juni 2001 om ændring af lov om social service og lov om hjemmesygeplejerskeordninger. Den ændrede finansiering vedrører den sociale

indsats for truede børn og deres familier, børn med handicap og hjælp til voksne under 67 år med handicap eller særlige problemer m.v.

Formål: Formålet med loven er at styrke sammenhængen mellem beslutnings- og finansieringsansvar, således, at hver myndighed selv afholder omkostningerne for de tilbud, som de sætter i gang. Grundtakserne indebærer, at kommunerne ved anvendelse af et tilbud betaler grundtaksten - dog højest de faktiske udgifter - og at amtskommunen betaler for udgifter herudover.

Regionale konsekvenser: Omlægningen berører regionens struktur med hensyn til udbuddet af sociale servicetilbud, der i større omfang forudsættes ydet og finansieret af kommunerne. Endvidere har omlægningen større byrdefordelmæssige virkninger for kommunerne og amtskommunerne. For at afbøde de byrdefordelmæssige konsekvenser af finansieringsreformen er der gennemført en særlig overgangsordning for kommunerne for 2002 og 2003. På sigt vil der skulle tages hensyn til de byrdefordelmæssige konsekvenser ved en ændring af tilskuds- og udligningssystemet, som skal træde i kraft senest 1. januar 2004. I besvarelse af spørgsmål nr. 3 og 4 stillet af Folketingets Socialudvalg til Socialministeren den 6. marts 2001 (L162, bilag 6) er der gjort rede for de kommunaløkonomiske konsekvenser af reformen for den enkelte kommune og amtskommune med og uden overgangsordningen.

Lempelse af dobbeltbeskatning for danske søfolk

Tiltag: Lempelse af dobbeltbeskatning for danske søfolk på skibe indregistreret i Finland, Island, Norge eller Sverige ved lov nr. 486 af 7. juni 2001 om ændring af lov om indgåelse af dobbeltbeskatningsoverenskomst mellem de nordiske lande

Indhold: Tiltagets nedsætter beskatningen for søfolk, som er hjemmehørende i Danmark og arbejder på skibe i international trafik, ind-

registreret i Sverige, Norge, Finland eller Island. På samme måde skal beskatningen nedsættes for søfolk, som er hjemmehørende i Danmark og arbejder på supplyskibe for en arbejdsgiver, der er hjemmehørende i et af disse nordiske lande.

Skattenedsættelsen gælder kun, hvis søfolkene i overensstemmelse med Rådets forordning nr. 1408/71 betaler sociale bidrag til det pågældende land i forbindelse med erhvervsindsigten af deres indkomst. Forordning nr. 1408/71 angår anvendelsen af sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet. Forordningen fastsætter regler for, i hvilket land de personer, som den omfatter, har ret til at modtage sociale ydelser og pligt til at betale sociale bidrag.

Tiltaget sikrer, at søfolkene ligestilles med lønmodtagere, der udfører arbejde på land. Herved undgås det, at søfolkene både kommer til at betale de høje udenlandske sociale bidrag og den høje danske skat af deres udenlandske løn.

Regionale konsekvenser: I visse egne af landet findes en koncentration af lønmodtagere, der er beskæftiget som søfolk på skibe i andre nordiske lande, hvorfor tiltagets effekt kan forventes ikke at være jævnt regionalt fordelt. Gennemførelsen af overgangen til at lempe dobbeltbeskatningen af danske søfolk på nordiske skibe i international trafik efter eksemptionsprincippet i stedet for creditprincippet skønnes at berøre ca. 250-300 danske søfolk og skønnes at medføre en samlet årlig lettelse i størrelsesordenen 5 mill. kr.

Ændring af Told og Skats interne struktur

Tiltag: I 2000 gennemførtes en omfattende evaluering af Told og Skats interne struktur, med særligt fokus på strukturen og opgaveplaceringen ved told- og skatteregionerne. På baggrund af de gennem-

førte analyser besluttedes det at gennemføre en række tiltag, der alle implementeredes ved årsskiftet 2000/2001 eller snarest derefter.

Formål: Formålet med disse ændringer er generelt en styrkelse af Told og Skats opgavevaretagelse, herunder en sikring og styrkelse af de faglige miljøer, som opgaverne udføres i. Ved fastlæggelsen af den fremtidige placering af opgaverne har direktionen bl.a. taget udgangspunkt i regionalpolitiske hensyn, rekrutteringshensyn, hensyn til tilstedeværelsen af de relevante kompetencer samt økonomiske hensyn, herunder lokaliseringsmulighederne.

Der foregår i øjeblikket overvejelser om Told og Skats regionale struktur. Overvejelserne er ikke afsluttet.

På følgende områder er der sket ændring i opgavevaretagelsen:

Tilsyns- og revisionsopgaver vedrørende ejendomsvurdering er blevet placeret ved 7 regioner (Ballerup, Svendborg, Århus, Haderslev, Viborg, Korsør, Ålborg) mod hidtil 20. Opgaven vedrører ca. 31 årsværk.

Komplekse punkt- og miljøafgifter for et mindre antal virksomheder er blevet koncentreret i 5 regioner (Ballerup, Frederiksberg, København, Randers og Vejle). Opgaven vedrører 20 nye årsværk, som blev tildelt, som en opprioritering af området.

Teknisk brugerservice (IT) blev samlet i 7 centre (Haderslev, Næstved, Horsens, Aalborg, Hvidovre, Toldcenter København, Bornholm og Told- og skattestyrelsen) mod en hidtidig placering ved alle 29 told- og skatteregioner. Samtidig blev antallet af årsværk skåret fra ca. 97 til ca. 64 årsværk.

Regionale konsekvenser: På de områder, der er blevet berørt af omstruktureringen er der sket en koncentration af arbejdspladserne på en række centre. Omstruktureringen har dog kun i meget lille omfang betydning for den enkelte borgers tilgængelighed.

Regionale erhvervsakademier

Tiltag: Undervisningsministeriet og det tidligere Erhvervsministerium fremlagde i 2001 en redegørelse om regionale erhvervsakademier som grundlag for videreudvikling af erhvervsskolernes regionale opgaver. Erhvervsakademibetegnelsen er et ”kvalitetsstempel” og ikke et lovfæstet begreb. Det betegner et regional samarbejde mellem erhvervsskoler og omfatter udbud af korte videregående uddannelser (KUU) inden for det tekniske, merkantile og informationsteknologiske område.

Formål: Samarbejdet har til formål inden for en 4 årig periode at opfylde fire indsatsområder: skabe kvalificerede uddannelsesmiljøer for de korte videregående uddannelser, sikre et bredt regionalt udbud af disse videregående uddannelser, herunder gennem udlagt undervisning, deltage i de lokale og regionale virksomheders kompetenceopbygning gennem udvikling og udbud af voksenuddannelse og varetage en viden- og udviklingsfunktion i forhold til det lokale og regionale erhvervsliv.

Der er i dag etableret i alt 15 regionale erhvervsakademisamarbejder. Derudover forventes også etableret et erhvervsakademisamarbejde i det centrale København. Godt 100 ud af 115 erhvervsskoler indgår i disse samarbejder.

Regionale konsekvenser: Erhvervsakademisamarbejderne er med til at realisere visionen om regionalt forankrede samt fagligt og økonomisk bæredygtige uddannelsesinstitutioner.

Øresund Science Region

Tiltag: Der etableres en fælles overbygning for de fire platforme: Medicon Valley, IT-Øresund, Øresund Food Network og Øresund Environment. Indenfor de fire platforme mødes forsknings- og uddannelsesverdenen i en tæt dialog med erhvervslivet indenfor det pågældende område. MVTU har givet tilsagn om, at 16,5 SEK er reserveret til forskningsprogrammer indenfor og på tværs af de fire miljøer, der karakteriserer platformene. Teknikbrostiftelsen i Lund medfinansierer initiativet med et tilsvarende beløb.

Formål: Formålet med etableringen af Øresund Science Region er at styrke forsknings- og innovationsmiljøerne i Øresundsregionen.

Regionale konsekvenser: Forsknings- og innovationsmiljøerne i Øresundsregionen vil få en øget dynamik og vækst med afsmittende effekt i hele Danmark og hele Sverige. Øresundsregionen er en af de største videnskabelige storbyregioner i Europa. Ved at styrke samarbejdet på tværs af de nuværende miljøer øges muligheden for at tiltrække udenlandske forskere, indgå i internationale forskningssamarbejde samt skabe øget dynamik og vækst.

Regionale vækstmiljøer

Et regionalt vækstmiljø er et samarbejde mellem virksomheder, uddannelsesinstitutioner (typisk korte videregående uddannelser - KVVU'er og mellemlange videregående uddannelser - MVU'er) og udbydere af teknologisk service (typisk GTS-institutter) inden for en eller flere af en regions erhvervsmæssige styrkepositioner. Der blev i løbet af 2001 igangsat 6 egentlige vækstmiljøer og 4 forprojekter for i alt ca. 33,5 mio. kr.

Formål: Formålet med regionale vækstmiljøer er at fremme udvikling og vækst i især små og mellemstore virksomheder, der har begræn-

sele ressourcer til selv at innovere, hjemtage ny viden og udvikle deres medarbejdere.

Regionale konsekvenser: Der er placeret vækstmiljøer i følgende regioner:

- Udviklingscenter Årslev, Fyns amt (gartnerierhvervet og planter til sundhed)
- Viden og kompetencecenter for vindenergisektoren, Ringkøbing amt
- Erhvervsakademi Midtjylland Innovation, Ringkøbing amt (teknik og IT)
- Udviklingscenter for møbel og træ, Viborg amt
- Biocenter Østjylland, Århus amt (bioteknologi)
- Viden, værdi og vækst i produkter, produktion og processer, Vejle amt (fremstillingsvirksomhed)
- Offshore Center Danmark, Ribe amt (forprojekt)
- Plastcenter, Ribe amt (forprojekt)
- Øresundsregionens servicereservoir, Roskilde amt (forprojekt)
- Udviklingsværktøjer for turisme, Sønderjyllands amt (forprojekt)

Initiativet tilfører de pågældende regioners deltagende institutioner og virksomheder ny viden og uddannelses tilbud inden for vækstmiljøets faglige område. Dette har positive regionale konsekvenser inden for erhvervsudvikling, forskning og uddannelses tilbud, der på sigt kan være afsmittende på hele landet.

